

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI
BİLİŞİM BİLİM DALI

**YENİ İLETİŞİM ORTAMI OLARAK SOSYAL AĞLARIN,
E-ÖĞRENMEDE ETKİLEŞİMİ ARTIRMADAKİ ROLÜ**

Yüksek Lisans Tezi

Ayşe Nur GÖRGEN

İSTANBUL, 2015

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI
BİLİŞİM BİLİM DALI

**YENİ İLETİŞİM ORTAMI OLARAK SOSYAL AĞLARIN,
E-ÖĞRENMEDE ETKİLEŞİMİ ARTIRMADAKİ ROLÜ**

Yüksek Lisans Tezi

Ayşe Nur GÖRGEN

DANIŞMAN

Prof. Dr. Erhan AKYAZI

İSTANBUL, 2015

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ ONAY BELGESİ

GAZETECİLİK Anabilim Dalı BİLİŞİM Bilim Dalı TEZLİ YÜKSEK LİSANS öğrencisi AYŞE NUR GÖRGEN'nin YENİ İLETİŞİM ORTAMI OLARAK SOSYAL AĞLARIN, E-ÖĞRENMEDE ETKİLEŞİMİ ARTTIRMADAKİ ROLÜ adlı tez çalışması, Enstitümüz Yönetim Kurulunun 08.06.2015 tarih ve 2015-20/4 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oy birliği/oy çokluğu ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi24 / 06 / 2015.....

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Öğretim Üyesi Adı Soyadı	İmzası
1. Tez Danışmanı Doç. Dr. ERHAN AKYAZI Doç. Dr. ERHAN AKYAZI	
2. Jüri Üyesi Doç. Dr. EBRU ÖZGEN	
3. Jüri Üyesi Doç. Dr. TOLGA KARA	

GENEL BİLGİLER

Ad ve Soyadı	:	Ayşe Nur GÖRGEN
Anabilim Dalı	:	Gazetecilik
Programı	:	Bilişim
Tez Danışmanı	:	Prof. Dr. Erhan Akyazı
Tez Türü ve Tarihi	:	Yüksek lisans- 2015
Anahtar Kelimeler	:	Etkileşim, E- öğrenme, Sosyal Ağlar.

ÖZET

Yeni İletişim Ortamı Olarak Sosyal Ağların E-öğrenmede Etkileşimi Arttırmadaki Rolü

Eğitim alanındaki teknolojik gelişmeler, e- öğrenme kavramını yaygınlaştırmaktadır. E- öğrenme ortamlarıyla desteklenen eğitim programları verimli ve etkin eğitim sağlamaktadır. E- öğrenme ortamları, öğrenci merkezli öğrenme, işbirlikli öğrenme ve aktif öğrenme gibi olanaklar sağlar. Bu çalışmada öğrencilerin e- öğrenmeye bakış açıları, teknoloji kabul modeliyle incelenmiştir. E- öğrenme ortamı olarak kullanılabilen sosyal ağların ne derece kullanıldığı ve etkileşime ne düzeyde girildiği belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmada, öğrencilerin sosyal ağlardan, eğitim ve iletişim bağlamında yararlanma düzeyini, öğrenen-öğrenen, öğrenen-öğretmen, öğrenen-içerik, öğrenen-arayüz etkileşim düzeyleri ve öğrencilerin e- öğrenmeye nasıl baktıklarına ışık tutmaya çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Etkileşim, E- öğrenme, Sosyal Ağlar.

GENERAL INFORMATION

Name and Surname	:	Ayşe Nur GÖRGEN
Department	:	Journalism
Programme	:	Informatics
Thesis Supervisor	:	Prof. Dr. Erhan Akyazı
Type of Thesis and Date	:	Post Graduate – 2015
Keywords	:	Interaction, E- learning, Social Networks.

ABSTRACT

The Role of Social Network as a New Channel for Communication in Enhancing E-learning Interactions

The technological developments in the area of education popularize the notion of e-learning. Educational programs propped up by e-learning environments are seen to have provided the training with a more fruitful and active content. The areas of e-learning enable student-centered learning, cooperative experience and active training. This work, with the help of technology of acceptance model, aims to analyse student perceptions as regards to the e-learning. It thereby purports to investigate to what extent students use those available social networks, as e-learning platforms, to enter interactions. Under this broad title this paper delves into the following queries: the degree to which students make use of social networks for educational and communicative purposes; the level at which learner-learner, learner-instructor, learner-interface, learner-content interactions take place; and, finally, students' perception of e-learning.

Keywords: Interaction, E- learning, Social Networks.

ÖNSÖZ

E- öğrenmeyi, Teknoloji Kabul Modeliyle inceleyen bu araştırmada E- öğrenmeye yönelik, Algılanan Fayda, Algılanan Kullanım Kolaylığı, Algılanan Tutum ve Algılanan Niyet faktörlerinin düzeyleri ve aralarındaki ilişkiler araştırılmıştır. Yeni iletişim ortamlarının etkileşim özelliğini, e- öğrenme ortamlarında, öğrencilerin ne derece gerçekleştirdiği ölçülmeye çalışılmıştır.

Çalışmamın gerçekleşmesinde, danışmanım Prof. Dr. Erhan AKYAZI' ya katkılarından dolayı teşekkür ederim. Aynı zamanda desteklerini hiçbir zaman eksik etmeyen arkadaşlarım Özlü AZAKLI, Esra CANPOLAT ve Işıl ŞİMŞEK'e teşekkür ederim.

Çalışmamı sürdürürken her zaman yanımda olan, desteğini hiçbir zaman esirgemeyen sevgili babam Çetin DOĞAN'a ve annem Sülbiye DOĞAN' a süreci tamamlamamdaki önemli katkıları için teşekkür ederim. Çalışmam esnasında gösterdikleri anlayış ve verdikleri destek için eşim Veli Alper GÖRGEN'e ve canım kızım Betül' e teşekkür ederim. Bu çalışmanın tüm ilgililere faydalı olmasını dilerim.

İstanbul, 2015

Ayşe Nur GÖRGEN

İÇİNDEKİLER

ÖZET

ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLO LİSTESİ	x
ŞEKİL LİSTESİ	xii
KISALTMALAR	xiii
1. GİRİŞ	1
2. E-ÖĞRENMEDE ETKİLEŞİM BOYUTU.....	4
2.1. Eğitimde Dönüşüm	4
2.1.1. Değişim ve Dönüşüm Kavramları.....	5
2.1.2. “E” Kavramı ve E-Dönüşüm Süreci	5
2.1.3. Eğitimin E-Dönüşümü	6
2.2. E-Öğrenme.....	7
2.2.1. Eğitim ve Öğrenme İlişkisi.....	9
2.2.2. E-Öğrenmenin Bileşenleri.....	10
2.2.3. E-Öğrenmede Yaklaşım ve Kuramlar	12
2.2.3.1. Yapılandırmacı Öğrenme Kuramı	12
2.2.3.2. Davranışçı Öğrenme Kuramı.....	13
2.2.3.3. Bilişsel Öğrenme Kuramı	13
2.2.3.4. Etkileşim ve İletişim Kuramı	14
2.2.3.5. İşbirlikli Öğrenme	15
2.2.4. E-Öğrenme Türleri	15
2.2.4.1. Uzaktan Eğitim.....	15
2.2.4.2. Bilgisayar Destekli Eğitim.....	16
2.2.4.3. Eş zamanlı (Senkron) Uzaktan Eğitim	17
2.2.4.4. Farklı Zamanlı (Asenkron) Uzaktan Eğitim.....	17
2.2.5. E-Öğrenmenin Avantaj ve Dezavantajları.....	18

2.2.5.1. E-Öğrenmenin Avantajları	18
2.2.5.2. E-Öğrenmenin Sınırlılıkları.....	19
2.3. Etkileşim Kavramı ve E-Öğrenme İlişkisi.....	20
2.3.1. Etkileşim Kavramı	20
2.3.2. Etkileşim Modelleri.....	21
2.3.2.1. Rafaeli Etkileşim modeli	21
2.3.2.2. İnsan- İnsan Etkileşim Modeli.....	23
2.3.2.3. İnsan- İçerik Etkileşim Modeli	24
2.3.2.4. İnsan- Sistem Etkileşim Modeli.....	25
2.3.3. Etkileşim ve Öğrenme İlişkisi	27
2.3.4. E-Öğrenmede Etkileşimin Rolü ve Önemi	28
2.3.5. E-Öğrenmede Etkileşim Türleri.....	29
2.3.5.1. Öğrenen- Eğitimi Etkileşimi.....	30
2.3.5.2. Öğrenen- Öğrenen Etkileşimi	32
2.3.5.3. Öğrenen- İçerik Etkileşimi.....	33
2.3.5.4. Öğrenen Arayüz Etkileşimi	34
2.3.6. E-Öğrenmede Etkileşim Sağlama Araçları	34
3. YENİ İLETİŞİM ORTAMI OLARAK SOSYAL MEDYANIN E-ÖĞRENMEDE KULLANIMI.....	37
3.1. Yeni İletişim Ortamları.....	37
3.1.1. Yeni İletişim Ortamlarının Bileşenleri	38
3.1.2. Yeni İletişim Ortamlarının Karakteristikleri	40
3.2. Sosyal Medya.....	43
3.2.1. Sosyal Ağlar ve Sosyal Medya.....	45
3.2.2. Sosyal Medyanın Özellikleri.....	46
3.2.3. Sosyal Medyanın Bileşenleri	47
3.3. Sosyal Ağlar ve Eğitim.....	49
3.3.1. Sosyal Ağların Eğitsel Bağlamda Önemi	49
3.3. 2. Sosyal Ağların Eğitim Aracı Olarak Kullanımı	51
3.3.2.1. Facebook ve Eğitsel Kullanımı	54
3.3.2.2. Twitter ve Eğitsel Kullanımı	55
3.3.3. Sosyal Ağlar ve Etkileşim	57
4. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ	59

4.1. Araştırmanın Kapsamı ve Amacı.....	59
4.2. Araştırma Evreni ve Örneklem	59
4.3. Veri Toplama Araçlarının Hazırlanması	60
4.4. Hipotez	66
4.5. Verilerin Çözümlemesi ve Değerlendirilmesi	71
4.6. Tanımsal Bulgular	72
4.6.1. Demografik Bulgular.....	72
4.6.1.1. Cinsiyet Durumu.....	72
4.6.1.2. Yaş Durumu	73
4.6.1.3. Eğitim Türü	74
4.6.1.4. Üniversite Durumu	75
4.6.1.5. Eğitim Durumu	75
4.6.1.6. Fakülte	76
4.6.1.7. Bilgisayar Kullanım Amacı.....	77
4.6.1.8. Bilgisayar Kullanım Saati.....	78
4.6.1.9. Sosyal Ağ Sitelerine Üyelik.....	78
4.6.1.10. Üye Olunan Sosyal Ağ.....	79
4.6.1.11. Sosyal Ağ Sitelerine Giriş Sıklık	80
4.6.1.12. Sosyal Ağ Sitelerinde En Fazla Kullanılan Uygulamalar	81
4.6.1.13. Sosyal Ağlarda Bağlantılı Olan Arkadaş Sayınız	82
4.6.1.14. Sosyal Ağ Sitesine Üye Olmayanların Nedeni.....	83
4.6.2. Demografik Özelliklerin Çapraz Tabloları	84
4.6.2.1. Cinsiyet - Eğitim türü	84
4.6.2.2. Cinsiyet – Sosyal Ağlara Giriş Sıklıkları.....	84
4.6.3. Analizler	85
4.6.3.1. Güvenilirlik Analizi	85
4.6.3.2. Faktör Analizi	88
4.6.3.3. Faktörler için normallik testi.....	89
4.6.3.4. E- öğrenmeyi TKM Modeli İle İnceleme Ölçeğinin Fark Analizleri.....	90
4.6.3.4.1. Cinsiyetler Arasındaki Farklılık Araştırması	90
4.6.3.4.2. Yaşlar Arasındaki Farklılık Araştırması.....	90
4.6.3.4.3. Eğitim Türleri (Örgün- Uzaktan) Arasındaki Farklılık Araştırması.....	92

4.6.3.4.4. Eğitim Durumları (Lisans- Lisansüstü) Arasındaki Farklılık Araştırması	94
4.6.3.4.5. Üniversiteler (Devlet- Vakıf) Arasındaki Farklılık Araştırması.....	96
4.6.3.4.6. Fakülteler Arasındaki Farklılık Araştırması	98
4.6.3.4.7. Günlük Bilgisayar Kullanım Saatleri Arasındaki Farklılık Araştırması.....	101
4.6.3.4.8. Sosyal Ağlara Üye Olanlar ve Olmayanlar Arasındaki Farklılık Araştırması	103
4.6.3.6. Regression	108
4.6.3.7. Bir E- Öğrenme Aracı Olan Sosyal Ağlarda Etkileşim Ölçeği Güvenilirlik Analizi	110
4.6.3.8. Sosyal Ağlarda Etkileşim Ölçeğinin Verilerinin Normallik Testi	110
4.6.3.9. Bir E- Öğrenme Aracı Olan Sosyal Ağlarda Etkileşim Düzey Ölçeği Fark Analizleri.....	111
4.6.3.9.1. Cinsiyetler Arasındaki Farklılık Araştırması	111
4.6.3.9.2. Yaşlar Arasındaki Farklılık Araştırması.....	112
4.6.3.9.3. Eğitim Türleri Arasındaki Farklılık Araştırması.....	112
4.6.3.9.4. Üniversiteler Arasındaki Farklılık Araştırması.....	113
4.6.3.9.5. Fakülteler Arasındaki Farklılık Araştırması	114
4.6.3.9.6. Sosyal Ağlara Giriş Sıklıkları Arasındaki Farklılık Araştırması.....	115
4.6.3.9.7. Sosyal Ağlarda Edinilen Arkadaş Sayıları Arasındaki Farklılık Araştırması.....	115
4.6.3.9.8. Facebook Kullananlar ve Kullanmayanlar Arasındaki Farklılık Araştırması	116
4.6.3.10. Sosyal Ağlarda Kullanılan Uygulamalar ve Sosyal Ağları E-öğrenme Amaçlı Etkileşime Girme Ölçeği Arasındaki Korelasyon Değeri.....	117
4.6.3.11. Öğrenen- İçerik Etkileşimine Yönelik Maddeler	118
4.6.3.12. Eğitim-Öğrenen Etkileşimine Yönelik Maddeler	119
4.6.3.13. Öğrenen- Arayüz Etkileşimine Yönelik Maddeler.....	120
4.6.3.14. Öğrenen-Öğrenen Etkileşimine Yönelik Maddeler.....	121
4.6.3.15. İlişkisel Analiz.....	122
4.7. Araştırmanın Değerlendirilmesi	124
5. SONUÇ	133
KAYNAKÇA	135
EKLER.....	146
EK-1 ANKET ÇALIŞMASI.....	146

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Cinsiyetlere Göre Dağılım	73
Tablo 2: Yaşlara Göre Dağılım	73
Tablo 3: Eğitim Türlerine Göre Dağılım.....	74
Tablo 4:Üniversitelere Göre Dağılım.....	75
Tablo 5: Eğitim Durumlarına Göre Dağılım	76
Tablo 6: Fakültelere Göre Dağılım.....	76
Tablo 7:Günlük bilgisayar kullanım saatleri	78
Tablo 8: Sosyal ağlara üye olanların ve olmayanların dağılımı	78
Tablo 9: Sosyal Ağlara Giriş Sıklıkları Dağılımı	80
Tablo 10: Sosyal Ağlarda Edinilen Arkadaş Sayısı	82
Tablo 11: Sosyal Ağlara Üye Olmayanların Neden Dağılımları.....	83
Tablo 12: Cinsiyet - Eğitim türü Arasında Çapraz Tablo.....	84
Tablo 13: Cinsiyet – Sosyal Ağlara Giriş Sıklıkları Arasında Çapraz Tablo	84
Tablo 14: Cinsiyet – Üniversiteler Arasında Çapraz Tablosu	85
Tablo 15: Cronbach Değer Tablosu	86
Tablo 16: Algılanan Fayda Güvenilirlik Analizi.....	86
Tablo 17: Algılanan Kullanım Kolaylığı Güvenilirlik Analizi	87
Tablo 18: Tutum Güvenilirlik Analizi.....	87
Tablo 19: Algılanan Niyet Güvenilirlik Analizi.....	87
Tablo 20: KMO and Bartlett's Test	88
Tablo 21: Faktör Analizi	89
Tablo 22: Normallik Testi	89
Tablo 23: Cinsiyete Göre Anlamlılık	90
Tablo 24: Yaşa Göre Anlamlılık	90
Tablo 25: Yaşa Göre Sıralama	92
Tablo 26: Eğitim Türlerine Göre Anlamlılık.....	92
Tablo 27: Fark Analizi: Eğitim Türlerine Göre Sıralama.....	94
Tablo 28: Eğitim Durumlarına Göre Anlamlılık	94
Tablo 29: Eğitim Durumlarına Göre Sıralama	96
Tablo 30:Üniversitelere Göre Anlamlılık.....	96
Tablo 31: Üniversitelere Göre Sıralama.....	97
Tablo 32: Fakültelere Göre Anlamlılık	98
Tablo 33: Fakültelere Göre Sıralama	100
Tablo 34: Günlük Bilgisayar Kullanım Saatlerine Göre Anlamlılık.....	101

Tablo 35: Günlük Bilgisayar Kullanım Saatlerine Göre Sıralama	102
Tablo 36: Sosyal Ağlara Üye Olanlar ve Olmayanlar Arasındaki Anlamlılık	103
Tablo 37: Sosyal Ağlara Üye Olanlar ve Olmayanlar Arasındaki Sıralama	104
Tablo 38: Korelasyon Katsayısının Değerleri	105
Tablo 39: TKM Faktörler Arası Korelasyon Değerleri	106
Tablo 40: Regression(Açıklama Düzeyi)	108
Tablo 41: Algılanan Faydanın ve Algılanan Kullanım Kolaylığının Tutum Faktörü Üzerinde Etkisi	108
Tablo 42: Regression(Açıklama Düzeyi)	109
Tablo 43: Tutum ve Algılanan Faydanın Algılanan Niyet Faktörü Üzerinde Etkisi.....	109
Tablo 44: Güvenilirlik Analizi	110
Tablo 45: Normallik Testi	110
Tablo 46: Cinsiyete Göre Anlamlılık	111
Tablo 47: Yaşlara Göre Anlamlılık	112
Tablo 48: Eğitim Türlerine Göre Anlamlılık.....	112
Tablo 49: Üniversitelere Göre Anlamlılık.....	113
Tablo 50: Fakültelere Göre Anlamlılık	114
Tablo 51: Fakültelere Göre Sıralama	114
Tablo 52: Sosyal Ağlara Giriş Sıklıklarına Göre Anlamlılık	115
Tablo 53: Sosyal Ağlarda Edinilen Arkadaş Sayılarına Göre Anlamlılık.....	115
Tablo 54: Facebook Kullananlar ve Kullanmayanlar Arasındaki Anlamlılık	116
Tablo 55: Facebook Kullananlar ve Kullanmayanlar Arasındaki Anlamlılık	117
Tablo 56: Sosyal Ağlarda Kullanılan Uygulamalar ve Sosyal Ağları E-öğrenme Amaçlı Kullanım - Etkileşime Girme Ölçeği	117
Tablo 57: Öğrenen- İçerik Etkileşimine Yönelik Maddeler.....	118
Tablo 58: Öğretmen-Öğrenen Etkileşimine Yönelik Maddeler.....	119
Tablo 59: Öğrenen- Arayüz Etkileşimine Yönelik Maddeler	120
Tablo 60: Öğrenen-Öğrenen Etkileşimine Yönelik Maddeler	121
Tablo 61: Algılanan Fayda ve Sosyal Ağları E-öğrenme Amaçlı Etkileşime Girme Düzey Ölçeği Arasındaki Korelasyon Değeri	122
Tablo 62: Algılanan Kullanım Kolaylığı ve Sosyal Ağları E-öğrenme Amaçlı Etkileşime Girme Düzey Ölçeği Arasındaki Korelasyon Değeri.....	123
Tablo 63: Tutum ve Sosyal Ağları E-öğrenme Amaçlı Etkileşime Girme Düzey Ölçeği Arasındaki Korelasyon Değeri.....	123
Tablo 64: Algılanan Niyet ve Sosyal Ağları E-öğrenme Amaçlı Etkileşime Girme Düzey Ölçeği Arasındaki Korelasyon Değeri	124

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Etkileşimsiz İletişim.....	22
Şekil 2: TepkiselYarı Etkileşimli İletişim	22
Şekil 3: Etkileşimli İletişim.....	22
Şekil 4: İnsan- İnsan Etkileşim Modeli	24
Şekil 5: İnsan –İçerik Etkileşim Modeli.....	25
Şekil 6: İnsan- Sistem Etkileşim Modeli.....	27
Şekil 7: Teknoloji Kabul Modeli.....	61
Şekil 8: Cinsiyete Göre Dağılım	73
Şekil 9: Yaşa Göre Dağılım	74
Şekil 10: Eğitim Türüne Göre Dağılım	74
Şekil 11: Üniversiteye Göre Dağılım	75
Şekil 12: Eğitim Durumuna Göre Dağılım	76
Şekil 13: Fakülteye Göre Dağılım.....	77
Şekil 14: Bilgisayar Kullanım Amaçları	77
Şekil 15: Bilgisayar Kullanım Saatleri.....	78
Şekil 16: Sosyal Ağlara Üye Olanların ve Olmayanların Dağılımı	79
Şekil 17: Üye Olunan Sosyal Ağlar	79
Şekil 18: Sosyal Ağ Sitelerine Üye Olanlar ve Olmayanların Dağılımı	81
Şekil 19: Sosyal Ağ Sitelerinde Kullanılan Uygulamalar	81
Şekil 20: Sosyal Ağlarda Bağlantılı Arkadaş Sayısı Dağılımı	82
Şekil 21: Sosyal Ağlara Üye Olmayanların Neden Dağılımları	83

KISALTMALAR

AF	: Algılanan Fayda
AKK	: Algılanan Kullanım Kolaylığı
AN	: Algılanan Niyet
CD-ROM	: Compact Disc Read-Only Memory - Yalnız Okunabilir Taşınabilir Disk
DVD	: Digital Versatile Disc -Çok Amaçlı Sayısal Disk
GSM	: Global System for Mobile Communication - Mobil İletişim için Küresel Sistem
IMM	: Etkileşimli Çoklu Ortamlar - Interactive Multimedia
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences-Sosyal Bilimler için İstatistik Programı
VCD	: Video Compact Disk - Video CD Aygıtı
T	: Tutum
TKM	: Teknoloji Kabul Modeli
WAP	: Wireless Application Protocol - Kablosuz Uygulama Protokolü

1. GİRİŞ

Küreselleşen dünyada bilgiye ulaşma, yayma önemli boyutlara ulaşmıştır. Ekonominin bilgiye dayalı hale gelmesi, teknolojinin gelişimi, internet kullanımının yaygınlaşması, e- dönüşüm sürecini başlatmıştır. Bireyler hizmete ulaşmak ve iletişim ihtiyaçlarını karşılamak için yeni iletişim ortamlarını kullanmaya başlamışlardır.

Milletlerin ekonomik, askeri, kültürel vb. yönlerden başarısını etkileyen bilgi paylaşımı, günümüzde en çok internet aracılığıyla gerçekleşmektedir. Teknolojinin gelişimi, işlerimizi kolaylaştırırken zamanı daha verimli kullanmamızı sağlamaktadır. Bireyler vaktini etkin ve verimli kullanıp, küresel bilgiyi olabildiğince fazla kullanma çabası içindedirler. Kısa zamanda, en az maliyetle bilgiye ulaşım ön plana çıkmıştır.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişmesine paralel olarak iletişim ağlarının veri aktarım kapasiteleri de artmaktadır. Veri aktarım kapasitelerinin artmasıyla, sadece bilginin kolay bir şekilde dağıtımı ve erişimi sağlanmakla kalmıyor, aynı zamanda aktarılan verilerin kalitesi de artırılmış oluyor. Artık çok yüksek çözünürlüklerde video dosyaları çok rahat bir şekilde aktarılmakta ve internet kullanıcıları tarafından izlenebilmektedir.¹

Eğitim alanındaki teknolojik gelişmeler, eğitimi e- öğrenme ortamlarına taşımıştır. E- öğrenme ortamlarıyla desteklenen eğitim programları, sınıf ortamının sanal ortama taşınabileceğini göstermiştir. Yeni bir iletişim ortam olan e- öğrenme ortamlarının etkileşimi ne yönde etkileyeceğinden bahsedilmiştir. Bilişim teknolojilerinin eğitimsel içeriğe ulaşmada kullanılmasına e- öğrenme denilmektedir. Zaman ve mekandan bağımsız öğrenmeyi sağlayan e- öğrenme ortamları, eğitimde etkileşimlilik, öğrenci merkezli öğrenme, işbirlikli öğrenme, grupla çalışma ve aktif öğrenme gibi olanaklar sağlar.

E- öğrenme yaşam boyu, bireysel ve etkileşimli bir öğrenme sağlamaktadır. E- öğrenme ortamlarında, öğretmenler derslere yönelik içerik paylaşımında bulunabilir, öğrencilerle iletişime geçilebilirler. Coğrafi şartlar, yoğun iş temposu, ekonomik koşulların yetersizliği gibi durumlardan dolayı örgün eğitim alamayan öğrenciler, bir e- öğrenme türü olan uzaktan eğitim alabilirler.

¹ Ekrem Bahçekapılı, "Eş zamanlı Çevrimiçi Bir Öğrenme Tasarımı", **Yüksek Lisans Tezi**, Trabzon, 2010. s.11.

Çalışma, giriş ve sonuç bölümleriyle birlikte beş ana bölümden oluşmaktadır. İkinci bölümde eğitimin dönüşümünden bahsedilmiştir. Geleneksel eğitim sistemi, günümüz eğitim ihtiyaçlarını karşılayamaz hale gelmiştir. Öğrenmeyi bilen, araştıran ve bilgiye ulaşabilen bireyler daha başarılı kabul edilmektedir. Eğitimin, elektronik ortama aktarılması, eğitim ve öğrenme ilişkisi, öğrenme kuramları, e-öğrenme ortamları, e-öğrenme türleri, e- öğrenme avantajları ve dezavantajları bu bölümde yer almaktadır. Etkileşim kavramının ne anlama geldiği farklı tanımlarla açıklanmaya çalışılmıştır. İnsan- insan etkileşimi, insan- bilgisayar etkileşimi ve insan- içerik etkileşimi açıklanmaya çalışılmıştır. E- öğrenme ortamlarında etkileşimin ne derece önemli olduğu vurgulanmıştır.

Üçüncü bölümde ise, yeni iletişim ortamlarının özellikleri, ortamları “yeni” yapan özelliklerin ne olduğu belirtilmiştir. Yeni bir iletişim ortamı olan sosyal ağların bileşenlerinden ve özelliklerinden bahsedilmiştir. Sosyal medya ve eğitim ilişkisi incelenmiş, sosyal medyanın eğitim amaçlı kullanımına ilişkin literatür taraması yapılmıştır. E- öğrenme ortamlarında gerçekleşen öğrenen- eğitmen, öğrenen- öğrenen, öğrenen- içerik ve öğrenen- arayüz etkileşim tanımları yapılmıştır.

Etkileşim türleri öğrenmeyi doğrudan etkilemektedir. Etkileşim düzeyinin artması ve çeşitlenmesi daha etkili ve kalıcı bir öğrenme sağlamaktadır. E- öğrenme ortamları, yüksek etkileşim sağlayacak düzeyde tasarlanmalıdır. En sık kullanılan Facebook ve Twitter’ın eğitimsel bağlamda kullanımı, faydaları ve sınırlılıkları belirtmeye çalışılmıştır. Popüleritesi gün geçtikçe artan sosyal ağların, e- öğrenme amaçlı kullanımlarının getirdiği fayda ve e- öğrenme aracı olarak kullanılabilen sosyal ağlardaki etkileşim türleri, bu bölümde yer almaktadır.

Çalışma kapsamında yapılan araştırma dördüncü bölümde yer almaktadır. Bu bölümde öğrencilerin e- öğrenmeye bakış açısı teknoloji kabul faktörleri temel alınarak analiz edilmektedir. Teknoloji kabul modeliyle, bireylerin yeni bir teknoloji karşısındaki tavrını nasıl önceden tahmin edilebileceği açıklanmaktadır. Teknoloji kabul modelinin kurucusu Davis (1989), modeli yeni teknolojilerin kullanıcılar tarafından nasıl kabul gördüğünü ve bu kabul görmeyi etkileyen faktörleri belirlemiştir. Teknoloji kabul edilirken, teknolojinin getireceği fayda, kullanım kolaylığı, teknolojiye yönelik tutumumuzu oluşturmaktadır. Kullanım kolaylığı ve tutum, teknolojiye yönelik niyeti etkilemektedir. Bunlar arasındaki korelasyon ve

regression değerleri incelenmiştir.

Sosyal ağların eğitim amaçlı ne derece kullanıldığı ve ne düzeyde etkileşime girildiği, ölçekte yer alan maddelerle analiz edilmektedir. Ölçekte, ğrenen- öğrenen, eğitmen- öğrenen, öğrenen- içerik ve öğrenen- arayüz etkileşim düzeyleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın değerlendirilmesi kısmında, yapılan analizlerin sonuçları değerlendirilmektedir.

Bu çalışmanın beşinci bölümünde ise, sonuç kısmı yer almaktadır. Yapılan araştırmanın ışığında, e- öğrenmenin, günümüzdeki önemi üzerinde durulmaktadır. Araştırmanın sonuçlarına yönelik yorumlar yapılmıştır. Sosyal Ağların, etkileşimi yüksek ortamlar olduğu, dolayısıyla e- öğrenme amaçlı kullanımının getirdiği faydalardan bahsedilmektedir.

2. E-ÖĞRENMEDE ETKİLEŞİM BOYUTU

Bireyler, yeni iletişim teknolojileriyle kendilerini geliştirebilme ve öğrenme faaliyetleri için başka olanaklara sahip olma gibi imkanlara sahip olmuşlardır. İnsanlar, öncesinde örgün eğitim kurumlarının verdiği resmi eğitim dışında başka bir öğrenme ortamına dahil olmamaktaydı. Yeni iletişim teknolojileriyle, bireyler kendilerini geliştirme adına, yeni eğitim seçeneklerine ulaşabilmektedirler. Okullarda bu gelişmelere ayak uydurarak, eğitimde yeni öğretim olanakları sunmaya başlamışlardır. Görsel- işitsel cihazlar, uzaktan etkileşimli (interactive) öğretim sistemleri gibi çift yönlü iletişime olanak tanıyan seçeneklerde sunulmaktadır. Görüntülü eğitime önem veren iletişim altyapısı gelişmiş ülkeler, uzak coğrafyalara yönelik eğitsel programlar uygulamaktadır. ²

2.1. Eğitimde Dönüşüm

Eğitim, dünyanın küreselleşmesiyle birlikte sürekli öğrenmeyi, bilgili olmayı, bilgiyi bilmeyi, üretmeyi ve bilgiyle yaşamayı sağlayan bir süreç haline gelmiştir.³Sosyal, siyasal, kültürel, ekonomik vb. yönlerden gelişmelere tanık olan günümüz toplumu, hızlı bir değişimin ve dönüşümün içerisinde dir.Eğitimde, bu değişim ve dönüşümden en çok etkilenen alanların başında gelmektedir.⁴

Teknolojinin hızla gelişmesi ve bilgi yoğunluğunun artmasıyla, küreselleşme hız kazanmıştır. Ulusal ve uluslar arası rekabeti belirleyen en önemli unsur, bilgi üretimi ve bilginin yeni alanlara uygulanması olmuştur. Toplumların zenginlik kaynağı olarak gösterilen bilginin, üretilmesi ve kullanılması eğitim sistemlerine ve okullara yeni sorumluluklar yüklemiştir. Günümüz okulları sadece kültürel değerleri aktarmakla yükümlü kalmayıp küreselleşen dünyanın gerektirdiği bilgi, beceri ve değerlere sahip bireyler yetiştirmelidir.

Mevcut eğitim sistemiyle, günümüz eğitim ihtiyaçlarını tam anlamıyla karşılayamayız. Küresel değerlerin dikkate alınması ve eğitim sistemimizin yeniden yapılandırılması gerekmektedir. Öğrenmeyi öğrenmiş bireyler, günümüzde eğitimli insan vasfıyla daha başarılı

²Mehmet Özçağlayan, **Yeni İletişim Teknolojileri ve Değişim**, İstanbul: Alfa Yayınevi, 2000, s.158.

³Elife Doğan , “Eğitimde Küreselleşme” , **Eğitim Araştırmaları Dergisi**, Ankara, 2002 , Sayı 6 , s.87-98.

⁴ Salih Zeki Genç ve M. Yunus Eryaman, “Değişen değerler ve yeni eğitim paradigması”,*Sosyal Bilimler Dergisi*,<http://test.aku.edu.tr/AKU/DosyaYonetimi/SOSYALBILENS/makale/c9s1m6.pdf>, (10.02.2015), s. 90-101.

hale gelmiştir. Bu yüzden öğrenmeyi öğrenmek alışkanlık olmak zorundadır.⁵

Eğitimdeki değişimlerden biri de, öğrenme ve öğretme süreçlerindeki ilgi odağının öğrenmeye kaymasıdır. Bireyin öğrenmesi, parmak izi kadar kişiye özel bir olgudur ve uygun Öğrenme ortamı oluşturulduğunda öğrenemeyecek kişinin olmadığı düşünülmüştür. Toplumdaki demokratikleşme ve insan haklarının gelişmesiyle, öğrenme de demokratikleşmiştir. Öğrenmedeki demokratikleşme, öğrenmenin bireysel hale gelmesine, kişinin kendini tanıyıp, ilgi, yetenek ve tercihlerine odaklanmasına, okul çeşitliliğinin artmasını sağlamıştır.⁶

2.1.1. Değişim ve Dönüşüm Kavramları

E-öğrenme kavramı yaygınlaştıkça, web tabanlı öğretim dünyanın birçok ülkesinde, özellikle üniversite düzeyinde yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Enformasyon ve deneyimlerin paylaşımı ve yayılması açısından sunduğu imkanlar, web tabanlı öğretimin öğrenciye ve eğitime kattıkları göz önünde bulundurulduğunda, öğretim süreçlerine teknolojiyi dahil etmenin gerekliliği ortaya çıkmış olmaktadır.

Geleneksel sınıf ortamlarında kitap, tahta, tepegöz, bilgisayar, projeksiyon sistemleri kullanılırken, e-öğrenme ortamlarında internet ve eş zamanlı iletişim için sesli ve görüntülü konferans, farklı zamanlı iletişim için etkileşimli eğitim yazılımları, öğretim yönetim sistemleri ve e-kitap gibi teknolojiler kullanılmaktadır. Geleneksel eğitimde öğrenciler, tam zamanlı, zorunlu ve öğretmen merkezli bir eğitim alır, e-öğrenme ortamlarında ise zaman sınırı olmadan, bağımsız ve öğrenci merkezli eğitim ön plana çıkar.⁷

2.1.2. “E” Kavramı ve E-Dönüşüm Süreci

Çetiner⁸ e göre, e- dönüşüm bilişim teknolojilerinin, hayatımızın her alanına yerleşmesiyle dönüşüm sürecini başlatmaktadır. Bireylerin bankacılık işlemleri, online satın alma, iş başvurusu yapma, bilgiye ulaşma gibi internet üzerinden yapılan işlemler e-dönüşümün bir sonucu olmaktadır. Bireyler, iş, eğitim, ulaşım ve hizmet sektörlerinde yer

⁵ Temel Çalık ve Feridun Sezgin, “Küreselleşme, Bilgi Toplumu ve Eğitim”, *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 2005, Sayı: 13, s. 55-67.

⁶ Genç ve Eryaman, s.100.

⁷ Yasemin Gülbahar, *E-öğrenme*, Ankara: Pegem Akademi Yayınları, 2009, s.200

⁸ Turan Çetiner, *E- Dönüşümde Türkiye Nerede? Uluslar Arası Ekonomik Sorunlar*, <http://www.mfa.gov.tr/data/Kutuphane/yayinlar/EkonomikSorunlarDergisi/sayi31/Turan.pdf> (06.01.2015), s. 40.

alan bilgiye hızla ulaşır, gerektiğinde kullanabilme imkanına sahiptirler. İnternetin yaygınlaşması ve gelişmesiyle birlikte yeni olanakları da beraberinde getirmiştir.

Hayatımızda yer alan birçok kavramın başına “E” harfi eklenmektedir. “E” harfi yaşamımız değiştiğini ve elektronikleştiği anlamına gelmektedir. Bilişim teknolojileriyle oluşan bu dönüşüm , işlerimiz daha hızlı, daha kolay yapmamızı sağlamaktadır. E- dönüşüm kavramı, bireylerin bilişim teknolojileriyle değişen hayatlarını ve dijital hayata geçişi simgelemektedir.⁹

E- dönüşümü ortaya çıkaran sebepleri Kaya Benschir¹⁰ şöyle sıralamıştır:

- Ekonominin bilgiye dayalı hale gelmesi
- Bilgi iletişim teknolojilerinin gelişimi.
- İnternetin yaygınlaşması.
- Bireylerin bilgi ve hizmete ulaşmada kolay erişim, hız, ucuzluk talepleri.
- Az kaynakla çok iş yapma isteği.

Gelişen teknolojinin eğitime uyarlanmasıyla e-öğrenme de zamanla gelişmektedir. E- öğrenmenin gelişmesiyle, ülkemizde ve dünyada e-öğrenme ortamlarıyla eğitim veren kurumlar gün geçtikçe yaygınlaşmıştır. Geleneksel eğitimi kalitesini artırma, sınıflardaki öğrenmelerin etkili ve kalıcı olması için e-öğrenmeden faydalanılmalıdır. Geleneksel sınıflara, e-öğrenme uygulamaları ve platformları entegre edildiğinde,öğretime katkı sağlanmış olur.¹¹

2.1.3. Eğitimin E-Dönüşümü

Geleneksel eğitimde, öğrencilerin zihninden çok davranışlarıyla ilgilenildiği, bilginin pasif olarak öğrencilere aktarıldığı, öğretmen merkezli bir anlayış vardı. Eğitim alanındaki problemlerin artması ve istenilen başarı seviyesine ulaşamaması, eğitimcileri yeni arayışlara yönlendirmiştir.¹²

İnternet teknolojilerinin eğitim alanında yaygın bir biçimde kullanılmaya

⁹e-dönüşüm nedir?,<http://arsiv.ntv.com.tr/news/191993.asp>, (12.09.2014)

¹⁰ Türksel Kaya Benschir, “E- dönüşüm ve E- imza ve Uygulamaları”, http://bidb.beun.edu.tr/wp-content/uploads/2011/11/BENSGHIR_EIMZA_Kasim-2011.pdf, (03.04.2015).

¹¹ Birim Balcı Demirci, Gonca Telli Yamamoto ve Uğur Demiray (Eds.), **Türkiye’de e-öğrenme gelişmeler ve uygulamalar – II**, Eskişehir, 2011, s.95.

¹² Firdevs Güneş, **Yapılandırıcı Yaklaşımla Sınıf Yönetimi**, 2007: Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, s.7.

başlanmasıyla teknolojinin sağladığı imkanlar ve ortamlarla daha da etkileşimli bir eğitim sistemi oluşmuştur. Teknolojinin eğitimde kullanımının yaygınlaşmasıyla çevrimiçi(online), web tabanlı ya da internet temelli öğrenme olarak adlandırılan e- öğrenmede gelişmiştir. Özellikle yüksek öğretimde kullanılan e-öğrenme ortamları internet(web) tabanlı (web- based) ya da internet destekli (internet- supported) olarak tümüyle çevrimiçi ya da kısmen yüz yüze- kısmen çevrimiçi yani karma(blended) öğrenme modelleriyle içerikleri sunmuşlardır.¹³

Eğitim kurumları, sosyal paylaşım siteleri ve diğer Web 2.0 araçlarını kullanarak büyük kitlelere ulaşmakta ve bu araçlar ile bilgilendirme ve eğitim çalışmaları yapmaktadır. Günümüzde özellikle dijital nesil zamanlarının çoğunu çevrim içi olarak geçirmekte, interneti günlük hayatlarının bir parçası olarak kabul etmektedirler. Genç nüfusun yarattığı potansiyel düşünüldüğünde, sosyal paylaşım araçları; uzaktan eğitim, yaşam boyu öğrenme ve e- öğrenme kavramları için inanılmaz fırsatlar sunmaktadır.¹⁴

2.2. E-Öğrenme

E- öğrenme süreci, geleneksel eğitim süreci gibi zengin içeriklere sahip olmalıdır. Online öğrenme, öğrencilerin içeriğe kolayca ulaşmalarını sağlamaktadır, fakat farklı zaman ve mekanlarda birbirlerinden soyutlanarak öğrenme süreci gerçekleşmektedir. Eğitimciler ve diğer öğrenenlerle etkileşim sürecine dahil olmayan, e- öğrenme sürecindeki öğrencilerin toplumsal açıdan ait olma duygusu eksik kalır. Öğrenciler arası iletişim istenilen düzeyde değil, fakat diyalog ve sosyalleşmenin yer aldığı, grup çalışma becerileri gerektiren işbirlikçi görevler önemlidir. Sosyalleşme, birçok öğrenen için temel motivasyon kaynağıdır.¹⁵

Günümüzde, e-öğrenme uygulamaları ilköğretimden yükseköğretime kadar tüm eğitim kademelerinde pek çok programda yürütülmekte ve hızla yaygınlaşmaktadır. Farklı kurumlarca bir konuya ya da derse ait birçok içerik tasarımı yapılmaktadır. Günümüzde zaman kavramı ve bilgi paylaşımının önemi artmaktadır. E-öğrenme içeriği tasarımlarının yeniden kullanılabilir bileşenler içermesi gerekliliği giderek önem arz etmektedir.¹⁶

Bilgisayar ağları ve teknolojilerindeki hızlı dönüşüm, hayatımızı ve öğrenmeyi

¹³ Gülsüm Eby, Gonca Telli Yamamoto ve Uğur Demiray (Eds.), **Türkiye’de e-öğrenme gelişmeler ve uygulamalar – III**, Eskişehir 2012, s.2.

¹⁴ Aras Bozkurt, **Açık ve Uzaktan Eğitim: Web 2.0 ve Sosyal Ağların Etkileri**, MEM, Eskişehir 2013.
http://www.academia.edu/2536910/Açık_ve_Uzaktan_Öğretim_Web_2.0_ve_Sosyal_Ağların_Etkileri, (04.10.2014)

¹⁵ Cyril. O. Houle **The Design of Education**, 1996, Reno, NV, U.S.A., s. 51-74.

¹⁶ Demiray, Yamamoto ve Demirci (Eds), s. 161.

etkilemektedir. Bu değişimlerle, e-öğrenme mevcut öğrenme ortamlarına kıyasla daha zengin içerikli ve dinamik hale gelmiştir.¹⁷

E-öğrenme aynı zamanda eğitici ve öğrenenin fiziksel olarak farklı ortamda olmalarına rağmen, senkron ve asenkron olarak multi-ortam teknolojisiyle iletişim kurdukları, öğrenenlerin kendi öğrenme hızlarına göre öğrenim görebilecekleri, sürekli ve sınırsız öğrenmeyi ilke edinmiş ortamlar anlamına da gelmektedir. İnternet bağlantı hızının artması ve teknolojinin de gelişimiyle e-öğrenme de önem kazanmaktadır. Multi ortam teknolojileri görüntü, ses ve metin parçalarından oluşan konu anlatan bölümleri, uygulama ve alıştırma içeren etkileşimli ortamlar içerir. Bu etkileşimli ortamlarla, öğrenme sırasında dinleme, katılma, sorma, deneme, düzeltme ve keşfetme gibi aktif bileşenleri kullanabilmektedir. Gerektiğinde tekrar ve alıştırma da yapılabilen, istenilen sürede de etkinliği tamamlama gibi olanaklar e-öğrenmenin avantajlarıdır.¹⁸

Teknoloji araçlarının (internet, CD-ROM, cep telefonu, tabletler vs.) kullanılarak eğitimsel içeriğe ulaşmaya E –öğrenme denir. Etkileşimli bir ortam sunan E- öğrenme sistemleri, görsel ve işitsel eğitimsel içeriklere ve bunları destekleyen uygulamaları da bünyesinde barındırır.¹⁹

21. yüzyılın eğitimi; zaman ve alandan bağımsızdır, amaç ve sonuca doğru yönelimlidir, öğrenci merkezlidir, aktif takım çalışması ağırlıklıdır, öğrenim elde etmeye yöneliktir ve dildeki farklılıkları barındırmalıdır. Bu şekilde öğrenenler, tek tip, ezberci öğrenci profilinden, özgün düşünebilen ve araştırmayı alışkanlık edinen bireylere dönüşür. Bu teknoloji eğitimi, bireyi, eğitime bağımlı hale getirmez, çünkü eğitim veren kişi sadece yol göstericidir. Hedef belirlenir, yöntem öğrenene kalmıştır. İnternet dünyasında gezinen birey istediği bilgiye birçok farklı noktadan ulaşabilir.²⁰

Karşılıklı etkileşime dayalı elektronik ortamda, öğrenme modelleri ağ tabanlı

¹⁷Emel Göksal, “Çevrimiçi Öğrenenlerin Sözsüz İletişim Unsurlarını Kullanma Sıklıkları ve Topluluk Olma Duyguları Arasındaki Etkileşim”, **Yüksek Lisans Tezi**, Eskişehir, 2008, s. 14 .

¹⁸Emre Dikbaş. **Öğretmen Adaylarının E-Öğrenmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi**, İzmir 2006.

¹⁹Birol Çelik, “Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyo-Ekonomik Aile Yapılarının e- Öğrenmeye Yansımaları”, **Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul 2011, s. 45.

²⁰Anil Aggarwal, **Web-Based Learning and Teaching Technologies: Opportunities and Challenges**, Hershey-USA: Idea Group Publishing, 2000, <https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=qNt23VSM5OsC&oi=fnd&pg=PP1&dq=anil+agarwal+web+based+learning&ots=zitby-g4No&sig=MiHYgVDKrXkrTjo2UWG9g5vWlaQ#v=onepage&q=anil%20agarwal%20web%20based%20learning&f=false> , (25. 11.2014).

teknolojilerle yaygınlaşmıştır. Bilginin daha kolay ve hızlı erişilebildiği, paylaşılabilirdiği, öğrenmenin ve öğretmenin daha etkin yapılabilirdiği, eğitimin ve iletişimin sınırsız ve süresiz ömür boyudevam edebileceği e- öğrenme ortamları oluşmuştur. Ağ tabanlı bir eğitim sistemi olarak da tanımlanabilen e-öğrenme, eğitici ve öğrencinin aynı ortamda bulunmasını gerektirmez. E- öğrenme ortamlarındaki bilgiye her zaman ulaşılabilir, gerektiğinde arşivlenebilir. E-öğrenme ortamlarındaki iletişim yolları karşılıklı etkileşime olanak tanır.²¹

Baturay ve Türel ²²e göre, e-öğretmenlerin sahip olması gerek bilgi ve becerileri şöyledir:

E-öğrenme ortamında yer alacak ders içeriğinin tasarım ekibiyle çalışılarak etkili bir şekilde hazırlanması, sohbet ortamlarının idare etmek (Eşzamanlı sohbet esnasında öğrencileri takip etmek, devamlılıklarını yoklamak, sorulara anında ve hızlı bir şekilde cevap vermek, ders anlatırken, etkileşimi artıracak teknikleri uygulamak).Öğrencilerin, eş zamansız e-iletilerine, mesajlarına etkin ve 24 saati geçmeyecek şekilde cevap vermek.Tartışma platformunda, tartışma başlıkları oluşturarak, öğrencilerin derin, yansıtıcı ve eleştirel düşüncelerini sağlamak. Tartışma platformunda yazılanları aksatmadan takip etmek. Öğretim yönetim sistemlerine hakim olma ve tüm özelliklerini kullanabilme becerisini sahip olmak. Öğrencilere derse hazırlık ve dersi tekrar niteliğinde proje tabanlı ödevler vermek ve bunları grup çalışmaları ile desteklemek.Öğrenme çıktılarının değerlendirilmesi. Sadece eğitimin sonununda değil, süreç içerisinde de öğrencilerin öğrenme düzeylerini ölçmek ve değerlendirme yapmak.²³

2.2.1. Eğitim ve Öğrenme İlişkisi

Eğitim, bireyin hayat boyu devam eden sosyal ve kültürel değişimidir.Öğrenme ise; bireyin planlı ve programlı bir şekilde kazanılması istenilen bilgi,beceri davranışları edinme süreci olarak tanımlanabilir.²⁴Pek çok bilimin üzerinde çalıştığı bir konu olan öğrenme, bilgi edinme, bilgiyi kazanma, bilgiye sahip olma, bir davranışı kazanma ve o davranışı yapabilme

²¹Şerif Soydan, “E-Öğrenme Araçlarının Etkinliği ve Bilişüstü Beceri Yaklaşımı Uygulaması”, **Doktora Tezi**, İstanbul 2011.

²² Meltem Baturay ve Yalın Türel, **Çevrimiçi Uzaktan Eğitimcilerin Eğitimi:E-Öğrenmenin Yükselişi ile Beliren İhtiyaç**, 2013.Gülsüm Eby, Gonca Telli Yamamoto ve Uğur Demiray (Eds.), **Türkiye’de e-öğrenme gelişmeler ve uygulamalar – III** (s. 1-20).

²³Gülsüm Eby, Gonca Telli Yamamoto, Uğur Demiray (Eds.), **Türkiye’de e-öğrenme gelişmeler ve uygulamalar-III**, Eskişehir 2012, s. 7.

²⁴Çetin Cem Bükücü, “Üniversite Öğretim Elemanlarının E-Öğrenmeye Yönelik Hazır Bulunuşluk Düzeyleri”, Bahçeşehir Üniversitesi, **Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul, 2010.

bilgisine sahip değildir.²⁵

Bilgi üretim sürecine öğrenme denir. Dışardan alınan enformasyonlar, içerdeki bilgiyle işlenerek, bilgi olarak adlandırdığımız yeni ürünlerin ortaya konulmasına,devamında bu ürünlerin eski bilgi hazinesinin üzerine aktarılarak korunması olayına öğrenme denilmektedir.²⁶Öğrenme, bilgi edinme, kazanma,bilgiye sahip olma; bir özelliği kazanma, edinilen bilgiyle bir davranışı yapabilecek seviyeye gelmedir. Öğrenmede önemli olan nokta, kişinin davranışı yapabilme bilgisine sahip olmasıdır. Eğitimde ise bunu hayata geçirmesi anlamına gelmektedir.²⁷

2.2.2. E-Öğrenmenin Bileşenleri

Etkili bir e-öğrenme ortamının tasarlanabilmesi için, öğretim içeriğinin nasıl dağıtılacağı, hangi bileşenlere gereksinim duyulacağı hesaplanmalıdır. Öğrencilerin, diğer öğrenciler ve öğretmenlerle nasıl etkileşim kuracağı, öğretim kaynaklarına nasıl erişebileceği, ödevlerin nasıl gönderileceği,dersin nasıl değerlendirileceği ve öğrencilere nasıl bir yardım sunulacağı e- öğrenmenin bileşenleri içinde yer almaktadır.²⁸

-İçeriğin Aktarımı

Video kasetler, CD-ROM, DVD ve ses kasetleri öğrencilerin ders içeriğine ulaşabilmesi için satın alabilecekleri ürünlerdir. Ders içeriklerini e-posta ve web sitelerinden de erişebilirler. Eğitimci, öğrencilere, dersi alma sürecini, ders sonrası hedef kazanımlarını, bu hedefler için neleri öğrenmeleri gerektiğini ve öğrenecekleri bilgileri nerelerde kullanacaklarını açık ve etkili bir şekilde belirtmeleri gerekmektedir.²⁹

Çevrimiçi öğrenme ortamındaki öğretmenin görevi, ders içeriğini sunmak, haftalık sohbetlerle desteklemek ve konuların üzerinden tekrar tekrar geçmekle kalmamaktadır.Eğitim ortamından uzak olduğunu düşünen öğrencilerin etkileşim ve sosyal paylaşımını artırmak için

²⁵ Hüseyin Başar “Önyargısız ve Ezbersiz, Eğitim” <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~alerbas/yazilar/Ezbersiz%20Egitim.doc> , (05.11.2014)

²⁶Münir Aktolga, “Öğrenmek Nedir Nasıl Öğreniyoruz? Neden Öğreniyoruz?”,<http://www.aktolga.de/t6.pdf>. (13.10. 2014)

²⁷ Hüseyin Başar,<http://yunus.hacettepe.edu.tr/~alerbas/>(07.07. 2014), s. 1

²⁸Michael Simonson, , Sharon E. Smaldino, Michael Albright, ve Susan Zvacek, (2003). **Teaching and Learning at a Distance: Foundations of Distance Education**, 2. Baskı. USA: Pentice Hall. Aktaran: Yasemin Gülbahar, E-öğrenme, Pegem Akademi Yayınları, 2009, s.105.

²⁹ Gülbahar, s. 105

öğrencilerin ders içi ve ders dışı faaliyetlerde bulunması gerekmektedir. Problem ve proje tabanlı öğrenme yöntemleriyle işbirlikçi çalışmalar yapılmalı gerekmektedir. Ders içeriğinin sunumu yapılırken, etkileşimi artırmak, eğitimi zenginleştirmek ve motivasyonu artırmak için konuyla ilgili dokümanlar, web sayfaları, görsel, video vb. araçları kullanmalı, öğrenimin kalıcılığı sağlanmalıdır.³⁰

-Aktif Öğrenme Ekinlikleri

Aktif öğrenme, öğrenilen bilgilerin, geçmiş deneyimlerle ilişkilendirilebilmesi, öğrenilen bilgilerin yansıtılabilmesi ve başka alanlarda da kullanılabilmesi üzerine odaklanmıştır. E-öğrenme ortamlarında, öğrenciler öğrenirler, arkadaşlarıyla, öğretmenleriyle ve içerikle etkileşime girebilirler, aynı zamanda konu ilgili tartışmalara dahil olarak aktif öğrenme sürecine katılmış olmaktadır.³¹

-Öğretim Kaynaklarına Erişim

E-öğrenme ortamlarında yer alan içeriklerin telif haklarına dikkat edilmelidir. Öğretmenler konuyla ilgili e- kaynakları ve materyalleri öğrencilerin yararı için kaynaklara eklemeliler. Öğrencilerde, İnternette bağımsız araştırma yaparak birçok güvenilir kaynağa ulaşabilirler.³²

-Öğrenci Değerlendirilmesi

E-öğrenme süreci bittikten sonra, değerlendirmenin çoktan seçmeli testlerle yapılması, öğrencilerinin takibinin yetersizliğinde dolayı sınavlara yönelik güven olumsuz yönde etkilemektedir. Çevrimiçi ortamda yapılan sınavda kopyanın engellenememesi, sınav esnasında oluşabilecek teknik arızalar , zaman kısıtlaması gibi sıkıntılar oluşabilir. Bu yüzden e- öğrenme ortamında farklı değerlendirmeler yapılabilir, süreç içinde de öğrencilerin öğrenimi ölçülebilir. Proje çalışmasıyla öğrenciler grup halinde çalışmalar yapabilirler. Hazırlanan ara raporlarla ilerlemeleri izlenebilir. E- öğrenmede, süreç değerlendirme etkinlikleri öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmenleriyle etkileşimini artırırken, bireyler de

³⁰ Eby, Yamamoto ve Demiray, s.14.

³¹ Gülbahar, s. 105.

³² Gülbahar, s. 106

sosyalleşir.³³

E-öğrenme faaliyetlerinin sonunda eğitimi sağlayan kurumun, öğrenci ve öğretmenlerden geri bildirim alması önemlidir. Böylece yeni dönemde gerekli düzenlemeler ve iyileştirmeler yapılabilir. E- öğrenme ortamındaki öğretmenler, öğrencilerin derslerin içeriği ve aktarımı hakkındaki düşüncelerini alması, var olan eksikliklerin giderilmesine yardımcı olur. Geribildirim toplamak için eğitim-öğretim faaliyetlerinin sonunda anket uygulanabilir ya da görüşmeler yapılabilir.³⁴

2.2.3. E-Öğrenmede Yaklaşım ve Kuramlar

2.2.3.1. Yapılandırmacı Öğrenme Kuramı

Yapılandırmacı yaklaşımda öğrenme, bireyin kendi çabasıyla oluşup, zihninde yapılır. Öğretimden çok öğrenmenin önemli olduğu bu yaklaşımda, öğrencinin beyni ön plandadır. Öğrenme işlemi, öğrencinin ön bilgileriyle yeni bilgileri ilişkilendirmesi, bütünleştirilmesi ve yeni anlamlar oluşturmasıyla gerçekleşir. Öğrenciler bilgi birikimleri ve zihinsel yapılarıyla öğrenme ortamına gelir, yeni bilgileri bu zihinsel yapıya dayandırarak anlamlandırır. Yapılandırmacı öğrenmede, öğrencilerin ön bilgileri ve zihinsel yapısı, öğrenmede belirleyici rol oynar. Yeni bilgiler, önceki öğrenilenlerle bütünleştirilemediği takdirde, ezberlenmiş ve kısa sürede unutulacak bilgiler haline gelir. Bu yüzden öğrenci aktif düşünme sürecine girmeli, zihinsel yapısını düzenlemek için düşünme, anlama, ilişkilendirme, sıralama, sorgulama, sınıflama gibi zihinsel işlemlerin yapılması gerekir.³⁵

Yapılandırmacı bir anlayışta, öğretim tekniklerinin kullanılmasıyla önceki bilgilerin ve yeni bilgilerin arasında bir bağ oluşturulur. Bu öğrenme kuramında, öğrenme ortamındaki öğrencilerin aktif katılımları önemlidir. Ders içinde gerçek yaşamla ilgili sorun merkezli içeriklerle, problem dayalı çalışmalar düzenlenir. Çok yönlü uyarıcıları olan çoklu öğrenme ortamlarında, işbirliğine dayalı gruplar oluşturulur. Öğrenciler, sosyalleşmenin ve etkileşimin yoğun olduğu öğrenme ortamlarında bulunmalıdır.³⁶

³³ Eby, Yamamoto ve Demiray, s.17.

³⁴ Eby, Yamamoto ve Demiray, s.18.

³⁵ Güneş, s.7.

³⁶ Bilal Duman, **Öğrenme- Öğretme Kuramları ve Süreç Temelli Öğretim**, Ankara :2.baskı, Anı Yayıncılık, 2008, s. 69.

Ally³⁷, bilgiyi anlamlı bir şekilde yapılandırarak almanın yapılandırmacı öğrenme kuramı olduğunu belirtmiştir. E- öğrenme ortamları, öğrencilerin aktif olacakları şekilde uygulamalara yer vermelidir. İşbirliğine ve yardımlaşmaya dayanaklı etkinliklere yer verilmeli, bilgiyi anlamlı hale getirecek şekilde yapılandırılmalıdır.

2.2.3.2. Davranışçı Öğrenme Kuramı

Davranışçı öğrenmede, verilen bir uyarıcıya öğrencinin istenen tepkiyi göstermesi öğrenme olarak kabul edilmektedir. Uyarıcı, öğrenciye öğretilecek hedef ve hedef davranışları, tepki, öğrencinin gösterdiği gözlemlenebilir davranışlarıdır. Bu davranışların kalıcılığının artması için tekrar yapılır, doğru davranışlar pekiştirilmesi için ödüller kullanılır.³⁸

Güneş³⁹ kitabında, davranış yaklaşımı savunucularının öğrenmeye bakış açılarını uyarıcı- tepki arasındaki ilişkiye benzettiklerini belirtmiştir. Davranışçı yaklaşımı savunanlar, hayvanlara yaptıkları deneylerle öğrenmenin gözlemlenebilir yönünü incelemişlerdir. Bu yaklaşım içsel nedenlerden çok dışsal nedenleri incelemektedir.

Davranışçı öğrenme kuramı e- öğrenme sürecine uyarlandığında, öğrencilerin istenilen tepkileri, e- öğrenme ortamı üzerinde verip vermediği eğitmenler tarafından kontrol edilir. Eğitmenler zamanında ve detaylı geri bildirim yaptığı takdirde, öğrencilerde kendi öğrenme süreçlerinin gidişatını anlar ve eksiklerini görebilir. Öğrenciler, aldıkları ders sonunda ne tür kazanımlar elde edeceklerini bilmeli, online ara sınavlarla başarıları değerlendirebilir.⁴⁰

2.2.3.3. Bilişsel Öğrenme Kuramı

Bilişsel öğrenme kuramında, bilginin öğrenilmesi ön plandadır. Bilişsel öğrenme de hafıza, zihin ve akıl önemli bir rol oynarken, bilgide meydana gelen değişim davranışa yansır. Zihin , öğrenme işlemi gerçekleştirilmek için duyu organlarından gelen veriyi alır, saklar,

³⁷Mohamed Ally, (2008). **Foundations of Educational Theory for Online Learning. In Anderson, The Theory and Practice of Online Learning**, (2. baskı) AU. Press: Athabasca University, http://cde. Athabascau. ca/online_book/pdf/TPOL_book.pdf (11.04.2013)

³⁸Josianne Basque, Johanna Rochelau, Laura Winer, (1998), **Une approche pédagogique pour l'école informatisée, École informatisée Clés en main du Québec**, Aktaran: Firdevs Güneş, **Yapılandırıcı Yaklaşımla Sınıf Yönetimi**, Nobel Yayın dağıtım, Ankara 2007, s.7.

³⁹ Güneş, s. 36.

⁴⁰Ally, s.6-11.

eski bilgilerle kıyaslar ve sonunda birleştirerek yeni anlamlar oluşturur. ⁴¹

Bilişsel öğrenme kuramına göre öğrencinin bilgiyi almaya hazır olması gerekmektedir. Öğitmenler, dersin başında öğrencilerin dikkatini çekmeli, verecekleri bilgiyi kolaylaştırıp sunmalıdır. E- öğrenmede, bilişsel öğrenmenin aktif yapılması için gerçek ortamlara uyarlanabilir etkinlikler kullanılmalıdır. İçerik, olabildiğinde ses, grafik ve animasyonlarla bir arada sunulduğunda, öğrencinin dikkatini çeker, bilgi içselleştirebilir. Her öğrenci türü düşünülmeli, öğrenme tercihlerine göre etkinliklere yer verilmelidir. ⁴²

2.2.3.4. Etkileşim ve İletişim Kuramı

E- öğrenme sürecinde Etkileşim ve iletişim kuramını Holmberg(1995) şöyle tarif etmiştir. ⁴³

- E-öğrenme, içeriği aktarmada önemli bir araç olup, öğrencileri araştırma, keşfetme, sorgulama gibi davranışlara yönlendirir.
- Öğitmen ve öğrenen arasındaki etkileşim , öğrenmenin temelidir.
- Öğrenmeyi ekileyen faktörler, öğrenen ve öğretmen arasındaki iletişim, öğrencinin aidiyet ve empati duygusudur.
- Öğrenimin verimliliğinin ölçüsü, öğrencinin öğrendiği bilgi ile doğru orantılıdır.
- Öğrencinin derse katılması, karar sürecinde yer alması öğrencinin memnuniyetini ve motivasyonunu artırır.
- E- öğrenme, davranışçı, bilişsel, yapılandırmacı gibi eğitimsel kuramların uygulanabileceği öğrenme ortamlarıdır.
- E- öğrenme sürecinde gerçekleştirilen iletişim ve etkileşim, teknolojiler üzerinden gerçekleştirilir.

⁴¹ Duman, s.27-28.

⁴² Ally, s.14-19.

⁴³Börje Holmbeg, (1995), **He sphere of distance education theory revisited**. Aktaran: Yasemin Gülbahar, **e-öğrenme**, Pegem Akademi, 2009, s.

2.2.3.5. İşbirlikli Öğrenme

Eğitim uzmanları, etkileşimli bir öğrenme için işbirliğinin önemin vurgulamakta ve gerekliliğinden bahsetmektedir. Güneş⁴⁴ e göre işbirlikli öğrenme için yapılması gereken çalışmalar şöyledir:

Eğitmen, öğrencilere işbirliğinin önemi konusunda bilgi vermelidir. Öğrenci grupları oluşturulmalıdır. Bu gruplardaki kişi sayısı az tutulmalıdır. Böylece öğrenciler kendilerini daha iyi ifade edebilirler. Gruplarda okul başarısı farklı öğrenenler bir arada olmalıdır. Verilen ödevin ya da görevin tüm gruba paylaştırılması, herkesin çalışmaya katılması sağlanmalıdır. Bir üye tüm sorumluluğu almamalıdır. İşbirliği gerektiren etkinlikler yapılmalıdır.

Grup başarı her üyenin katılımıyla gerçekleşip, eğitmen tüm süreci gözetmelidir. Öğrenciler kendi öğrenmelerini gerçekleştirirken, öğrendiklerini paylaşmalı, grup içindeki görevini yerine getirmelidir. Öğrenciler iletişim kurmalıdır. Öğrenciler görüşlerini açıklamalı, tartışma ortamıyla yeni fikirler oluşturulmalıdır.⁴⁵

Öğrencilerin zihinsel ve sosyal becerileri gelişir. Zihinsel becerileri, fikirlerin açıklanması, tartışılması, tahminler yapılıp karara varılmasıyla olmaktadır. Sosyal becerileri ise öğrencilerin grup içindekilerle sosyal ilişkiler kurması, ortak paylaşımlarda bulunmasıdır. Küçük gruplarda öğrencileri ve öğretmenleriyle iletişim kurmayı başaramayan öğrenci, sınıftaki toplum ardından dışarıdaki toplumla da ilişki kuramaz.⁴⁶

2.2.4. E-Öğrenme Türleri

2.2.4.1. Uzaktan Eğitim

Öğrenme- öğretme faaliyetlerinin, farklı ortamlarda bulunan öğrenci ve öğretmenlerin iletişim teknolojileri ve posta hizmetleri ile gerçekleştikleri bir eğitim modelidir. Geleneksel eğitimden en temel farkı, görsel-ışitsel araçlar; telekonferans, telefon, radyo gibi teknolojilerin kullanılmasıdır. Uzaktan eğitimde yer alan görsel araçlar, film, video

⁴⁴Güneş, s. 110.

⁴⁵ Güneş, s. 110.

⁴⁶ Ally, s. 15-16.

kasetleri gibi önceden hazırlanmış hareketli görüntülerle desteklenen ve anında aktarılan hareketli görüntüleri içermektedir.⁴⁷(İsa Halis, 183)

Uzaktan eğitim , Halis' e göre dört temel unsurdan oluşmaktadır,⁴⁸

-Öğretim sürecinin büyük bir kısmında eğitmen ve öğrenci farklı ortamlarda bulunmaktadır.

-Eğitmen ve öğrencinin ortak buluşma noktası ve ders içeriklerinin iletecek bir eğitim medyasının varlığı

-Eğitmen ve öğrenci arasındaki çift yönlü etkileşim

-Eğitim sürecinde öğrenci değerlendirmesinin sağlanmasını içeren eğitim organizasyonunun etkisi .(İsa Halis, 189)

2.2.4.2. Bilgisayar Destekli Eğitim

Demirel⁴⁹, bilgisayarın eğitim süreçlerinde, uyarıcı zenginliğiyle öğrencilerin ders daha fazla katılmasını sağladığını belirtmiştir. Öğrenme- öğretme sürecinde bilgisayarların kullanılmasına “Bilgisayar destekli eğitim” olarak tanımlanır. Yanpar ve Yıldırım⁵⁰, bilgisayar destekli eğitimin, öğretim ortamına sağladığı yararları ve sınırlılıkları şu şekilde sıralamışlardır:

Yararlar,

- Öğrenciler ders saatlerinin dışında uygulama ve tekrar imkanına sahip olurlar.
- Öğrenciler simülasyon ve animasyonlarla daha etkin bir öğrenim alırlar.
- Eğitsel etkinliklerin niteliği ve niceliği artar.
- Her öğrenci kendi hızına göre eğitim alabilir.

Sınırlılıklar,

- Özel bilgisayar eğitim gerektirir.
- Öğrencilerin sosyo- psikolojik gelişmeyi engeller.

⁴⁷Rauf Yıldız (Ed.), **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**, Ankara, 2002, s. 40-54.

⁴⁸ Halis,s. 189

⁴⁹ Özcan Demirel, **Öğretim İlke ve Yöntemleri Öğretme Sanatı**, Ankara: 19. Baskı, Pegem Akademi, 2012.

⁵⁰ Tuğba Yanpar ve S. Yıldırım, **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**, Ankara: Anı Yayıncılık, 1999.

2.2.4.3. Eş zamanlı (Senkron) Uzaktan Eğitim

Aynı anda fakat, farklı ortamlarda, öğrencilere sunulan eğitimidir.⁵¹ Senkron uzaktan eğitimde, eğitmen ve öğrenciler aynı anda fakat farklı ortamlarda bulunmaktadır. Televizyonda yapılan canlı yayın ve telekonferans bu tür bir sınıflamaya girmektedir.⁵²

Eş zamanlı çalışmalarda öğrenim etkinliği, sohbet oturumları, ekran paylaşımı, görsel işitsel konferanslar vb. etkinlikler aynı zamanda gerçekleşmektedir.⁵³

Eş zamanlı bir uygulama, öğrenci ve öğreticinin belli bir zaman dâhilinde uygulamaya katıldığı, öğrenme etkinliklerinin bu zaman dâhilinde gerçekleştirildiği ya da değerlendirildiği, öğreticinin danışman, öğrencinin ise öğrenci merkezli öğrenmelerdeki aktif katılımcı rolünü oynadığı bir uygulamadan bahsedilmektedir.⁵⁴

2.2.4.4. Farklı Zamanlı (Asenkron) Uzaktan Eğitim

Öğrenci konuyu öğrenirken, eğitmenle aynı anda ortamda olmaması durumudur. Örnek verilirse, internette önceden hazırlanmış materyallerin kullanılarak uzaktan eğitim yapılması gösterilebilir.⁵⁵

Eş zamansız e-öğrenme etkinliklerinde ise öğrenciler kalıcı olarak kullanılan web sayfalarında oluşturulmuş olan her türlü ders materyallerine (tam metin içerikler, ders anlatımları, sunular, testler vb.) istedikleri zaman erişerek kullanabilmektedir. Hatta birçok sistem, eş zamanlı olarak gerçekleştirilen ders kayıtlarının daha sonra erişilmesine izin vermektedir.⁵⁶

Eş zamansız uygulamalar öğrencilerin bağımsızlığını, kendi ilerleme hızına kendi karar verdiği ve kendi istediği zaman öğrenme etkinliklerine girdiği, yaşadığı sorunlara

⁵¹ **Türkiye Bilişim Vakfı**, “Uzaktan Öğretim Klavuzu”, 2003

⁵² Halis, s. 194.

⁵³ Recep Çakır, Erman Yükseltürk, “Bilgi Toplumu Olma Yolunda Öğrenen Organizasyonlar, Bilgi Yönetimi ve e-öğrenme Üzerine Teorik Bir Çözümleme”, **Kastamonu Eğitim Dergisi**, 18(2), 2010, s. 501-512.

⁵⁴ Kürşad Yılmaz, ve M. Barış Horzum, “Küreselleşme, Bilgi Teknolojileri ve Üniversite”, **Eğitim fakültesi Dergisi**, cilt 6 Sayı:10, 2005. s. 103-121.

⁵⁵ Halis, s. 194.

⁵⁶ Çakır, s.505.

çözüm bulmada önce kendi girişimlerini yapması başa çıkamadığında danışmanlara iletip çözüm beklediği bir uygulamayı ifade etmektedir.⁵⁷

2.2.5. E-Öğrenmenin Avantaj ve Dezavantajları

2.2.5.1. E-Öğrenmenin Avantajları

E-öğrenmenin eğitimi bireyselleştirdiği kabulü ile birlikte; çoklu öğrenme (multi-learning) ortamına zemin hazırladığı, öğretim programlarının ve ders içeriğinin sürekli olarak sanal ortamda bulunması ile dersin sürekli tekrar edilebilmesine olanak tanıdığı bilinmektedir. İçeriğin görsel öğelerle desteklenerek anlaşılabilirliği kolaylaştırmaya yönelik katkısı gibi faktörler e-öğrenmenin öğretme-öğrenme sürecine kattığı artılar olarak ele alınabilir.

- 1) Günümüzde e-öğrenme ile sadece kayıtlı öğrenci grubuna değil, toplumun her kesimine, her yerden, her veriye ulaşma olanağı sunulabilmektedir. Bu olanaklar, bilişim teknolojilerindeki gelişime paralel olarak gittikçe daha yoğun olarak gerçekleşebilmektedir. Diğer taraftan, e-öğrenme kapsamında eğitim alan bireylere kendi zamanlarını yönetebilme olanağı da sunulmuştur.
- 2) E-öğrenme, bireysel öğretimi destekleyerek bireyin öğrenmeye yönelik motivasyonunu olumlu yönde etkilemiş ve grupla öğrenmenin getirdiği psikolojik baskıyı büyük oranda ortadan kaldırmıştır. Getirdiği bu olanaklar bireyin kendi özgünlüğünü ortaya koyabilme açısından önemlidir.
- 3) E-öğrenme ile bireyler ve/veya gruplar geleneksel yapıda ulaşma olanağı bulamayacakları farklı birey ve gruplara ulaşma olanağı bularak veri paylaşımını gerçekleştirebilmektedirler.
- 4) E-öğrenme, öğrenmeyi daha ilginç ve çekici hale getirerek farklı kesimlerin öğrenme sürecine daha çok katılmasını sağlamada önemli bir alternatiftir. Özellikle çeşitli sertifika programlarının, lisansüstü programların “e-öğrenme” ortamından sağlanması gibi uygulamalar, yaşam boyu öğrenmenin önünü açmada ciddi olanaklar sunmaktadır.

⁵⁷ Yılmaz, ve Horzum, s.114.

- 5) Türkiye'deki eğitim kurumlarında kalabalık sınıflar günümüze kadar hep sorun olmuştur. Dolayısıyla öğretmen-öğrenci etkileşimi çok sınırlı düzeyde kalmıştır. Bunun bir yansıması olarak ortaya çıkan öğretmen-öğrenci etkileşim düzeyindeki sınırlılıkları ortadan kaldırmak ve öğretmen-öğrenci etkileşim düzeyini tüm öğrenciler için eşit düzeye taşımak açısından e-öğrenme gereklilik arz etmektedir.
- 6) Birey, e-öğrenme kapsamında sunulan bir ders programını almak istediğinde, sadece bir web sitesine bağımlı kalmayıp aynı konuyla ilgili daha rahat anlayabileceği nesne tabanlı ve görsel birçok farklı web ortamlarından faydalanabilmektedir.

E-öğrenmenin sunduğu etkileşim olanağı öğrencinin internet ortamından kendi düzeyine uygun olarak yararlanabilmesine olanak tanımaktadır. Dolayısıyla geleneksel öğretimin sunamadığı birçok olanak e-öğrenme ile sunulabilmektedir.⁵⁸

2.2.5.2. E-Öğrenmenin Sınırlılıkları

Bireylerin çalışma konusunda öz disipline sahip olmaması halinde sonucun başarısız olması, bireylerin sosyalleşme sürecinin engellenebilme ihtimali, içerik oluşturmada sürecin kapsamlı, zaman alıcı ve masraflı olması, geleneksel öğrenme alışkanlıklarından kolaylıkla vazgeçilememesi ve ilgili sektörün bilgi ve teknolojik alt yapıya sahip olma gerekliliği e-öğrenmeyi zorlaştıran etkenlerdir.⁵⁹

E-öğrenme, öğretmen ve öğrenci açısından birçok fayda sağlamakla birlikte, bazı sorunları da beraberinde getirmektedir. Bunların bilinip, hazırlıkların ve kazanılacak faydanın dikkate alınması, e-öğrenmenin daha etkili ve faydalı olmasını sağlayabilir. E-öğrenmedeki karşılaşılabilecek problemler şöyle sıralanabilir:⁶⁰

1. Öğrencilerin bir bilgisayar sahibi olması masraflı olabilecektir.

⁵⁸ Murat Kayri, İbrahim Gökdaş, "E-Öğrenme ve Türkiye Açısından Sorunlar, Çözüm Önerileri", *Yüzcüncü Yıl Üniversitesi, Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:II, Sayı:II, http://efdergi.yyu.edu.tr/makaleler/cilt_II/ozetler/ig_mkayri.htm. (28.06.2014)

⁵⁹ Meral Özarslan, Betül Kubat ve Ömer Faruk Bay, "Uzaktan Eğitim İçin Entegre Ofis Dersi'nin WEB Tabanlı İçeriğinin Geliştirilmesi ve Üretilmesi", <http://ab.org.tr/ab07/bildiri/100.pdf>(01.12.2014), s.2-6.

⁶⁰ Haluk Ünsal, "Web Destekli Eğitim, Elektronik Öğrenme Ve Web Destekli Öğretim Programlarındaki Çeşitli Ders Modelleri" http://www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2004_cilt2/sayi_3/375-388.pdf (26.11.2014), s.3-4.

2. Bilgisayar veya internetteki teknik sorunlar öğretmen ve öğrencileri engelleyebilir.
3. Öğrenci ve öğretmenler bilgisayar ve internet konusunda yeterli bilgiye sahip olmayabilirler.
4. İnternet kullanım ücretinin yüksek olması, kullanıcıları sıkıntıya sokabilir.
5. E-öğrenme ile ders verilmesi başlangıçta masraflı olabilir.
6. E-öğrenme ile ders alanlar bu alanda yeni olabilir ve çevrelerinde onlara yardımcı olabilecek bilgili ve tecrübeli kişiler olmayabilir.

2.3. Etkileşim Kavramı ve E-Öğrenme İlişkisi

2.3.1. Etkileşim Kavramı

İnsan ve toplum arasındaki ilişki her iki taraf için de varoluşsal yani zorunlu bir ilişkidir. Önceki bölümde bahsedildiği gibi doğası gereği insan diğer insanlarla bir arada yaşamakta ve sürekli bir etkileşim içine girmektedir. Çünkü toplumu oluşturan bireyler, dünyaya geldiği anda bir ailenin, akrabalık ilişkilerinin, bu ilişkilerinin temelini oluşturan bir dilin ve kültürün; en genelde de bir toplumun ve milletin içinde doğmaktadırlar.⁶¹

Karşılıklı olarak birbirini etkileme sürecine etkileşim denmektedir. Püsküllüoğlu⁶² na göre etkileşim kavramı, birbirini karşılıklı olarak etkileme işi, neden ile sonucun ilişkisi olarak tanımlanır. İnternet kavramından bahsedildiğinde akla gelen ilk kavramlardan biri etkileşimdir. Birey, geleneksel iletişim ortamlarında mesajı alan konumundadır. İnternetle beraber iletişim ortamına aktif olarak katılabilir, iletişim sürecine müdahale edebilir durumda olur.⁶³

Etkileşimli iletişim ortamlarını teknik olarak ele alırsak, iletişimde kullanılan kanallar, bilginin gönderilme hızı, kapasitesi, içerik üretimi, etkileşim seviyesi, bilgiyi saklama kapasitesi, hizmet alanı ve maliyet açısından farklılık göstermektedir. Etkileşimli iletişim ortamları, eskiyi reddetmeden, her yeni teknolojinin eskinin üzerine kurularak

⁶¹ Mahmut Hakkı Akın, “Siyasal Toplumsallaşma Sürecinde Gençlik-Teorik ve Uygulamalı Bir Çalışma”, **Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, 2009, s. 155.

⁶² Ali Püsküllüoğlu, **Türkçe Sözlük**, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1995, s. 571.

⁶³ Tolga Çevikel, “Web 2.0, Bloglar ve Gazetecilik: Türkçe Politik Blogların Profesyonel Medya ve Gazetecilikle İlişkisi”, **Doktora Tezi**, İstanbul 2010, s. 160-165.

oluşturulmaktadır. Bu ortamların en önemli kullanım amaçlarından birisi de, bireyler arası iletişim ve kitle iletişimini sağlamalarıdır. Bireyin olaylar karşısında pasif durumdan aktif duruma geçmesi olarak da ifade edilebilir.⁶⁴

Çevikel⁶⁵ e göre etkileşim, internet ortamıyla sınırlı kalmayıp, geleneksel ortamda da varlığını sürdürmektedir. Okuyucuların yazara mektup göndermesi, radyo ve televizyonda dinleyici ve izleyicilerin yayın akışına dahil olması, geleneksel iletişim ortamlarında da etkileşimin var olduğunu kanıtlamaktadır. Alınan mesaja verilen bir tepki söz konusu olup, iki yönlü bir iletişim söz konusudur. İdeal anlamda bir etkileşim kavramından bahsetmek istersek, geri bildirim tepki verilmesi, yeni mesajların kendilerinden önceki mesajlarla ilgili bir şekilde oluşması gerekmektedir. Bu mesaj zinciri oluşuktan sonra aktarılan içeriği değiştirebilmeli, biçime müdahale edebilmelidir.

İnternet ve televizyon gibi teknolojiler, coğrafi özellikleri bilgiye ulaşımda bir sorun olarak çıkarmış, uzakta olan bireylerin birbirleriyle olan etkileşimlerini, tecrübelerini ve deney alışverişlerini kolaylaştırmıştır.⁶⁶

2.3.2. Etkileşim Modelleri

2.3.2.1. Rafaeli Etkileşim modeli

Etkileşimli iletişim modellerini incelediğimizde akla ilk gelen isim Rafaeli olmuştur. Etkileşimli bir iletişim için en önemli şartın karşılık verebilme olduğunu belirten Rafaeli, iletişim 3 ayrı grupta incelemiştir.

- Etkileşimsiz Sistemler
- Yarı-etkileşimli sistemler
- Etkileşimli sistemler

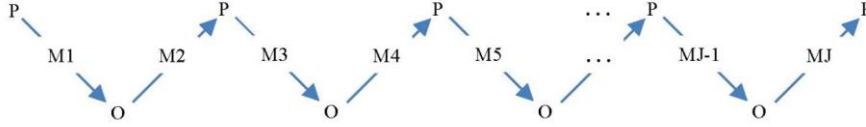
Rafaeli, etkileşim olmadan iletişimin olabileceğini savunmuştur. Alıcı ve verici sabitse, mesajlar geçmişten ve önceki mesajlardan bağımsız üretiliyorsa, etkileşimsiz bir iletişim mevcuttur. Aşağıdaki şekilde P (Person) ve O (Other) arasındaki iletişimde M

⁶⁴Elif Gizem Uğurlu, “Yeni İletişim Teknolojilerinde Etkileşimlilik ve İletişim Fakültesi Öğrencilerinin Etkileşimli İletişim Ortamları Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi”, **Doktora Tezi**, Eskişehir 2010 s. 22

⁶⁵ Çevikel, s. 162.

⁶⁶ Özçağlayan, s. 162.

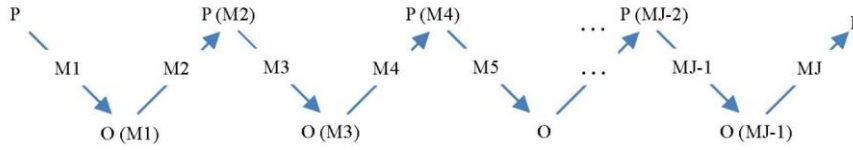
(mesaj)'ların birbirlerinden bağımsız olduklarını görmekteyiz.

Şekil 1: Etkileşimsiz İletişim

Kaynak: Rafaelli, 1988, s:120

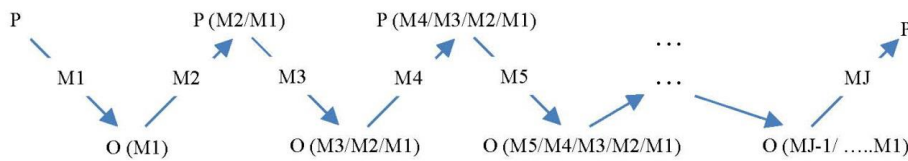
Yarı etkileşimli sistemlerde ise önceki mesaj alınmıştır, fakat verilen cevap bağımsızdır. Şekilde görüldüğü gibi, mesaj alıcıya ulaşmış, fakat alıcı aldığı mesajdan bağımsız bir mesaj üretmiştir.

Şekil 2: Tepkisel Yarı Etkileşimli İletişim

Kaynak: Rafaelli, 1988, s:120

Etkileşimli sistemler ise, kendisine gelen mesajı yanıtlarken, önceden aldığı mesajlarda değerlendirmiş olmaktadır. Şekilde görüldüğü üzere, kişilere gelen mesajlar, önceden alınmış mesajların kapsamı altındadır, dolayısıyla tüm mesajlar anlamlı bir bütünlüktedir.

Şekil 3: Etkileşimli İletişim

Kaynak: Rafaelli, 1988, s:120

Rafaelli, oluşturulan mesaj alışverişi serisinde 3. Mesaj ve sonrasında önceki mesajlarla ilgili olması gerektiğini belirtmiştir. Rafaelli, etkileşim kavramını, birbirini takip eden mesajların arasındaki bağlantı ve akışı ifade eden bir tanım olarak yansıtmıştır.⁶⁷

2.3.2.2. İnsan- İnsan Etkileşim Modeli

İletişim sistemleri, bireyler için ilişki bağları oluşturmak ve bu bağların kopmamasını sağlamak amacıyla kullanılmaktadır. Birey, ihtiyacı olan bilgi, özel ihtiyaçlarını karşılanması, genel bir mutluluk duygusu hissetmesi, bir gruba ait olma hissi gibi ihtiyaçlarını karşılamak için ilişki bağlarına gereksinim duymaktadır.⁶⁸

Lievrouw- Livingstone, insan- insan etkileşimini mesaj alıcı/vericinin kontrolü ne kadar elinde tuttuğuna bakarak sınıflandırmıştır. İletişim tek yönlü ve geri dönüş yoksa monolog durumdur. İkinci olarak, geribesleme söz konusudur, fakat kontrol alıcıdadır. Üçüncüde ise mesaj döngüsü devam etmektedir. Mesajlar üzerinde, gönderici söz sahibidir. Dördüncü etkileşimde ise her iki tarafta kontrol sahibidir, gönderici ve alıcı arasında bir ayrım söz konusu olmamaktadır.⁶⁹

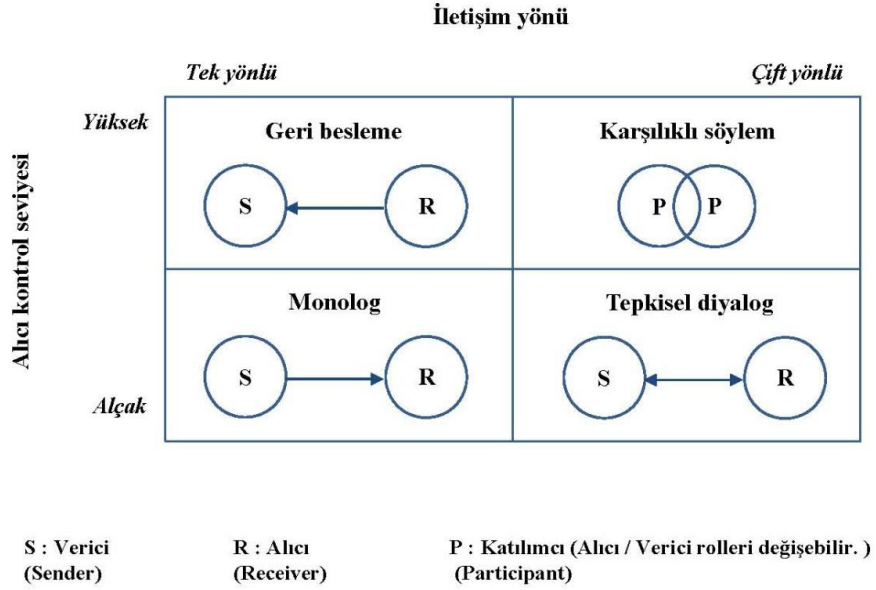
Kişiler arası iletişim, e-ortamlarda üst düzeydedir. Katıldığımız bir grupta ne kadar fazla kişi varsa, sizinde ulaşabileceğiniz kişi sayısı aynı ölçüdedir. İşiniz ya da okulunuzla ilgili olan bu grup, bilgiye ulaşmanızda büyük kolaylıklar sağlarken, bir problemle karşılaştığınızda grup içinde problem paylaşılır ve en kısa sürede çözüm üretilir. E- gruplar, sanal gerçeklik içinde bireyin sosyalleşmesini sağlar ve bireyin kurtarıcısı olur.⁷⁰

⁶⁷Sheizaf Rafaelli, “**Interactivity: From Media to Communication**”, Sage Annual Review of Communication Research, Cilt. 16, 1998, <http://gsb.haifa.ac.il/~sheizaf/interactivity/> (23.07.2014), s. 111.

⁶⁸ Özçağlayan, s. 158.

⁶⁹ Leah Lievrouw, & Sonia Livingstone, (2002) **Handbook of New Media: Social Shaping and Social Consequences**. Sage. s.163- 172.

⁷⁰ Bahadır Çakmak, “Yeni İletişim Ortamlarının Sosyalleşme Üzerindeki Etkileri”, **Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul 2012.s.47.

Şekil 4: İnsan- İnsan Etkileşim Modeli

Kaynak: McMillan, 2006, s. 34.

2.3.2.3. İnsan- İçerik Etkileşim Modeli

İnsan- içerik etkileşimi, Lievrouw ve Livingstone' un modeline göre incelersek, alıcının mesaja müdahale etme durumuna göre şekillenmekte olduğunu görmekteyiz. Aktif ve pasif kullanıcıların mesajın içeriğini değiştirme durumları da farklıdır. Pasif kullanıcı içerikte yer alan bilgileri, kişiselleştirmeden olduğu gibi alırken, aktif kullanıcı içeriği değiştirebilmektedir.⁷¹

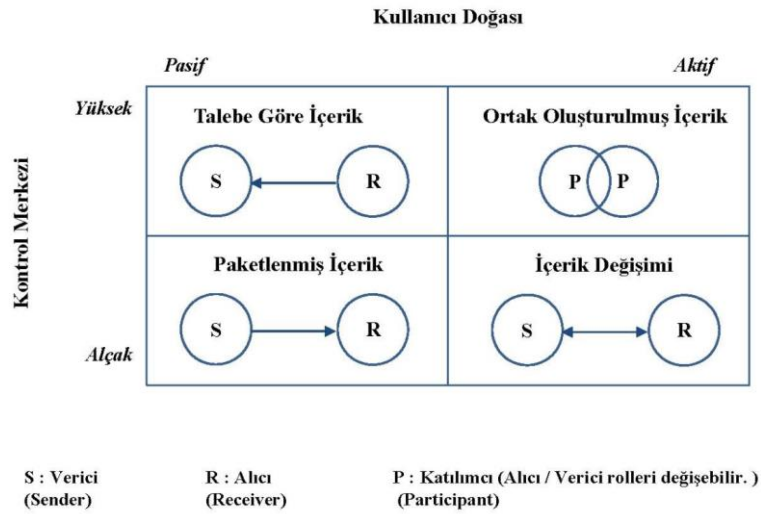
Araştırmacılar, etkileşimli içeriğin izleyicinin davranışlarına dinamik cevap vermesi gerektiğini savunmuşlardır. İzleyici pasif bir alıcıdan daha çok, hem sunum hem de içerik üzerinde kontrol sahibi olmalıdır.⁷²

İnsan- içerik etkileşiminin en yüksek seviyeli biçimi, kullanıcıların içeriği aktif bir şekilde oluşturmalarıyla gerçekleşmektedir. Etkileşimin düşük olduğu durumlarda,

⁷¹ Lievrouw, & Livingstone, s.163- 172.

⁷² Sally J. Mc Millan, (2006), **Exploring Models of Interactivity from Multiple Research Traditions: Users, Documents and Systems**, s.2-7. Lievrouw, Leah ve Sonia Livingstone (Ed.). The Handbook of New Media içinde. Updated Student Edition. London: Sage Publications Ltd, 2006, s. 205-229.

profesyonel bir içerik tasarımcısının, pasif izleyicilere paketlenmiş içerik mesajları göndermesiyle oluşmaktadır. Bu şekildeki insan- içerik etkileşimi paketlenmiş içerik haline gelmektedir. Web gibi etkileşimli ortamlarda, kullanıcılar daha aktif hale gelmiş, içeriğe müdahale edebilir konuma gelmişlerdir. Ön sayfayı isteğe bağlı değiştirilebilen online gazeteler etkileşimli ortamlardır. Mesajı ilk gönderen de kontrol sürdürürken, karşı tarafta aktif olabilir, bu durum etkileşim enformasyon değişimi olarak düşünülebilir.⁷³

Şekil 5: İnsan –İçerik Etkileşim Modeli

Kaynak: McMillan, 2006, 35.

2.3.2.4. İnsan- Sistem Etkileşim Modeli

Sistemin, bilgisayar ve yeni gelişen teknoloji sistemlerini olduğunu kabul etmekteyiz. İnsan- sistem modelini Preece⁷⁴ şöyle tanımlamıştır:

“İnsan bilgisayar etkileşimi, insanları eylemlerini üretken ve güvenli bir biçimde sürdürebilmeleri için destekleyen bilgisayar sitelerini tasarlamakla alakalıdır.”

Preece, insan- bilgisayar etkileşimindeki en önemli amacın, insan- bilgisayar

⁷³Steve Jones, (2003), **Encyclopedia of New Media: An Essential Reference to Communication and Technology**, Sage Publications, Inc. New York: TheMoschovitis Group. S.242. Aktaran: Hülya Soydaş Çakır, “E-öğrenmede İçerik Tasarımı ile Etkileşimin Artırılması”, **Doktora Tezi**, İstanbul, 2012, s.96.

⁷⁴Jenny Preece, Yvonne Rogers, Helen Sharp, David Benyon, Simon Holland, & Tom Carey, (1994). *Human-Computer Interaction*. Addison-Wesley. s. 7-10.

arasındaki bilgi aktarımının nasıl olduğu, aralarındaki etkileşimi anlamak olmuştur. Bu yaklaşımın temelini bilişsel (zihinsel) psikolojiden geldiğini savunur.⁷⁵

İnsan- sistem etkileşimi de incelenirken kontrolün bilgisayar sisteminde mi yoksa kullanıcıda mı olduğuna bakılır, iletişimin kalitesinde ona göre değişmektedir. Kullanıcı arayüze ne kadar hakimse, bilgisayarı o kadar kontrol edebilir. İletişimin en etkileşimli olduğu biçime “akış” denilmektedir. Akış elde edildiği zaman kullanıcı bilgisayarı etkin ve etkileşimli kullandığı varsayılmaktadır. Sanal ortamların bu akışa elverişli bir ortam olması gerekmektedir.⁷⁶

Bilgisayar kontrollü bir etkileşim söz konusu olduğunda, bilgisayarın belirlediği sınırlar için kullanıcı hareket etmektedir. Bilgisayar tabanlı eğitim programları, form-anket doldurma işlemleri bilgisayar kontrollü etkileşimlere örnek gösterilebilir. İnsan kontrollü etkileşimlerde ise arayüzü kullananlar daha aktif bir role bürünmektedir. Veriyi kullanabilen, organize edebilen, programcılar ve tasarımcılar insan kontrollü etkileşime örnek gösterilebilir. İleri seviye oyunlar, kişinin özelliklerine bağlı değişim gösterebilen programlar kullanıcının da kontrol sahibi olduğunu göstermektedir.⁷⁷

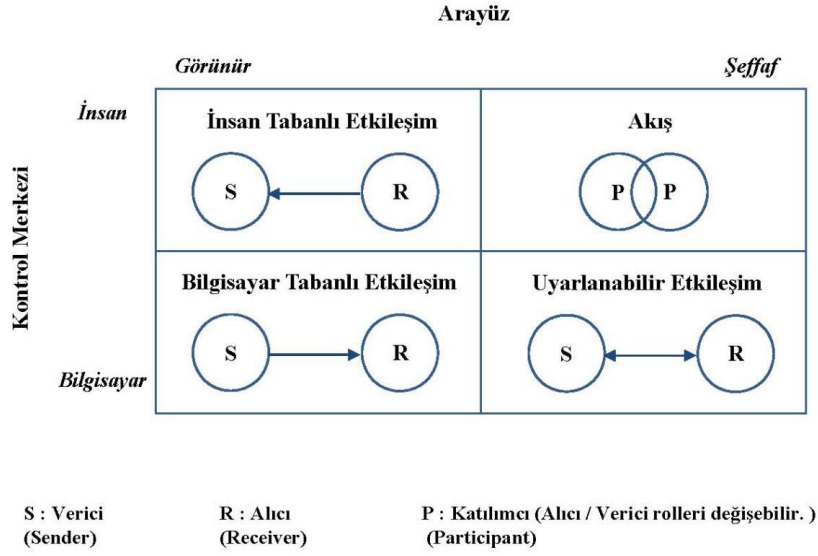
Bilişsel psikolojiden gelen bu davranış anlayışı, insan bilgisayar etkileşimine faydalı bir dizi kavramsal modeller vermiştir. İnsan işlemci modeli gibi modeller, insan bilgisayar etkileşiminde kullanılacak ve bu alanı insanın enformasyon işleme sürecinin bir uzantısı olarak gören ilk modeller arasındadır. Bunun anlamı, bilgisayar işlemlerinin ekranda enformasyonun görüntülenmesinden, klavyenin hassasiyetine kadar tüm yönlerinin, insanlar için işlenecek beş duyuşal girdi olarak kabul edilmesidir.⁷⁸

⁷⁵Preece, Rogers, Sharp, Benyon, Holland, & Carey, s. 7-10.

⁷⁶Çakır, s. 94.

⁷⁷ Mc Millan, s.25-29.

⁷⁸Osman Koroğlu, “İnsan Bilgisayar Etkileşimi Açısından Yeni İletişim Ortamları”, 2012, **Online Academic Journal of Information Technology**, Sayı 6, http://www.ajit-e.org/?menu=pages&p=details_of_article&id=27 (18.11.2014).

Şekil 6: İnsan- Sistem Etkileşim Modeli

Kaynak: McMillan, 2006, s.36.

2.3.3. Etkileşim ve Öğrenme İlişkisi

Etkileşim, öğrencinin içeriğe ulaşabileceği, online test olabileceği e- öğrenme, etkileşim olarak nitelendirilmektedir.⁷⁹

Gürgan⁸⁰, E- öğrenme ve uzaktan eğitimde etkileşim sürecinin verimli geçmesi için bazı şartların gerekliliğinden bahsetmektedir. Bunlar:

- Öğrencilerin, eğitimleri ya da danışmanlarıyla dialog halinde bulunması, böylece öğrencinin motivasyonunun canlı tutulması.
- Öğrenenlerin eğitim sürecini desteklemek ve verilen içeriği basite indirgemek için eğitimcilerin, öğrenmenin aşamalarında yorum yapmaları, tavsiyelerde bulunmaları, gerektiğinde uyarımları gerekmektedir.
- Öğrenenlerin, eğitimci rehberliğinde kalıp kendilerine özgü düşüncelerinin geliştirmelerine ve bağımsız çalışma yapabilmelerine olanak sağlanmalıdır.

⁷⁹Thomas Ruth, **Interactivity and Simulations in e- learning**, http://www.jelsim.org/resources/white_paper.pdf , (08.11.2014)

⁸⁰ Seda Gürgan, “Açık ve Uzaktan Öğrenmede Etkileşim Aracı Olarak Web 2.0 Teknolojilerinin Kullanımı: Kurumsal Bir Sosyal Ağ Sitesinin Özelliklerinin Belirlenmesi”, **Yüksek Lisans Tezi**, Eskişehir 2012. s.32-36.

- Hem öğrenenler hem de eğitimciler, internet üzerinde paylaşım yapmalı, aralarında iletişim kurabilecek web 2.0 ortamlarını tercih etmelidirler.

2.3.4. E-Öğrenmede Etkileşimin Rolü ve Önemi

Yeni bilgileri eski bilgilerle karşılaştırarak, gerektiğinde eskileri doğrularak geliştirmek, öğrencideki bilgi sisteminin çok daha sağlam olmasını sağlayacaktır. İnsan her zaman somut olarak gördüğü, algıladığı şeyleri, onların soyut kavramlarla anlatılmasından daha kolay öğrenir. Bu nedenle, öğrenci mümkünse ders konusu olan eşya ve nesnelere doğrudan karşı karşıya getirilmeli; bu mümkün olmadığı zaman o nesne veya olayın modeli, fotoğrafı veya başka bir simgesi gösterilmelidir.⁸¹

Artık ciltler dolusu yazıların tek bir CD içinde toplanması, seslerin, görüntülerin, hareketli filmlerin gene elektronik ortamlara kaydedilerek bunların hepsinin bir arada "hypertext"ler içinde etkileşimli olarak kullanılması (Interactive Multimedia, IMM) mümkün olmaktadır. İletişim teknolojilerinin gelişmesi ile birlikte ağ temelli INTERNET, INTRANET gibi sistemler bütün dünya üniversitelerini, araştırma kurumlarını, kütüphanelerini ve hatta kişileri birbirine bağlamakta; kişiler ve kurumlar arasındaki haberleşmeyi sağladığı gibi belli konularda çalışan kişi ve kurumları, kitap ve dergileri, yazı ve resimleri de önünüze getirmektedir.⁸²

Gelişmiş toplumlarda sadece önemli kurumlar değil, hemen bütün okullar ve hatta bilgisayarlı olan herkes bu ağ içinde bulunabilmekte, dünyanın her tarafındaki bilgilere ulaşabilmektedir. Bilgi hazır beklemektedir; eğitim kurumlarına düşen görev, bu bilgilere nasıl ulaşılabilirliğini ve derlenen bilgilerin üst seviyelerde nasıl işlenip geliştirilebileceğini öğretmektir.⁸³

Uğurlu⁸⁴, tezinde etkileşimli iletişim ortamlarını farklı yönleriyle ele almaktadır. Araç bağlamında incelendiğinde, etkileşimli iletişim araçlarının teknik özelliklerini ön plana çıkarmaktadır. Bunlar; içeriğin üretildiği yer, bilginin gönderilme hızı, kapasitesi, etkileşim kapasitesi, yönü, mekanı ve zamanı, saklama kapasitesi, hizmet alanı ve maliyet.

⁸¹Mustafa Ergün, **Öğrenmenin Kuramsal Temelleri**, (<http://www.egitim.aku.edu.tr/kuramsal.htm>), (27.12.2013)

⁸²Ergün, (27.12.2013)

⁸³Ergün, (27.12.2013)

⁸⁴ Uğurlu, s. 21.

Geçtiğimiz 30 yıl boyunca, sosyal ağların kullanımının yüksek oranlarda arttığını görmekteyiz. Zaman kısıtlaması kimi zaman yüz yüze öğrenci sosyalleşmesini kısıtlarken, bilgisayar ortamı iletişim yollarını kullanan öğrenciler arkadaşlarına oranla kişisel ilişkiler kurma konusunda daha fazla fırsata sahip olmaktadır.⁸⁵

Yeni medya, yaşamımızın vazgeçilemez bir parçası haline gelmiştir. Günümüz iletişim fakülteleri, geleneksel medya ve yeni medya arasındaki farkları öğretmelidir. Etkileşim, kitlesizleştirme, eş zamansız olabilme özelliklerini kendinde barındıran yeni medyayı ders içeriklerinde kullanmaları gerekmektedir.⁸⁶

Moore (1989), öğretmenlerin, öğrenenleri motive eden, teknik olarak destek olan ve cesaretlendiren bir konumda olmasının etkileşimi sağlayacağını belirtmiştir.⁸⁷

2.3.5. E-Öğrenmede Etkileşim Türleri

İletişim teknolojilerindeki gelişmeler, yüksek eğitimi ve uzaktan eğitimi önemli ölçüde etkilemiştir. E- ortamlar, ağ tabanlı öğrenme teknolojilerini ve uzaktan öğrenme deneyimlerini kişiselleştirir, işbirlikli öğrenmeyi sağlar. Bu teknolojiler, öğrenme deneyim kalitesini artırarak yüksek öğrenim formuna dönüşür, özellikle ders anlatım etkinliğini geliştirmektedir.⁸⁸

Shirley Davis başkanlığında, 16 Nisan 1989 tarihinde Purdue üniversitesinde yapılan panelin başlığı: “Etkileşim: Uzaktan eğitimin şaşırtıcı bileşenleri”. Panelde, Arnold Seigal, Ellen Wagner, Nofflet Williams ve Moore sorduğu sorular:

Etkili öğrenme için gerekli etkileşim seviyesi ne olmalıdır?

İyi bir etkileşim nedir?

Nasıl elde edebiliriz?

⁸⁵ Joseph B. Walther, **Relational aspects of computer mediated communication: Experimental observations over time**, *Organization Science*, 6, 1995, s. 186-203.

⁸⁶Uğurlu, s.134.

⁸⁷Michael G. Moore ve Greg Kearsley, **Three types of interaction. The American Journal of Distance Education**, 1989, s. 5-6.

⁸⁸ Chere Gibson (Ed), **Learning in a networked world: new roles and responsibilities**, *Distance Learners in Higher Education: Institutional responses for quality outcomes*, 1998, http://auspace.athabasca.ca:8080/bitstream/2149/801/1/learning_in_a.pdf?origin=publication_detail (04.12.2014) s.97-112.

Gerçek zamanlı etkileşim ne sağlar?

Maliyete değer mi? (Moore; 1993:19)

Moore, panelde üç tip etkileşimden bahsetmiştir. Bunlar:

- Öğrenen – Eğitimci Etkileşimi
- Öğrenen – Öğrenen Etkileşimi
- Öğrenen – Arayüz Etkileşimi

2.3.5.1. Öğrenen- Eğitimci Etkileşimi

Anderson ve Garrison⁸⁹ ' a göre, öğrenen ve eğitimci arasındaki yüz yüze ya da uzaktan öğrenmede oluşan etkileşim, eğitimin temel noktasıdır. Fiziksel uzaklıktan dolayı ayrı kalan öğrenen ve eğitmen, uzaktan eğitim ortamlarında iletişime geçmek zorunda kalmaktadırlar. Neredeyse tüm iletişim ortamları eğitmen ve öğrenen arasındaki etkileşimi artırmak için etkileşime uygun hale gelmektedir. Bu iletişim teknolojileriyle, verimli öğrenme etkileşimleri artmaka, medyanın istenmeyen özellikleri azaltılabilmektedir. Öğrenme etkileşimini kolaylaştırmak için eğitim teknik ve yaklaşımlarının gelişiminin tasarlanması sağlanmaktadır.

Eğitimciler tarafından önemli görülen, ikinci etkileşim türü, eğitim materyallerini hazırlayanlar ya da ders eğitmenleriyle öğrenciler arasındaki etkileşimdir. Uzaktan eğitim ortamlarında, eğitimciler, ders planı veya içeriği verdikten sonra, öğrencinin dikkatini öğretilecek konuya yöneltmeye ya da en azından dikkatini sürdürmeye, öğrenciyi öğrenmeye motive etmeye, öğrencinin ilgisini sürdürmeye ve geliştirmeye çalışmaktadırlar. Devamında, eğitmenler sunumlar yapmakta ya da öğrencilere yaptırmaktadırlar. Bunlar bilgi sunumları, yetenek gösterileri veya belirli davranışların ya da değerlerin sergilenmesi şeklinde olabilir.⁹⁰

Eğitimci, öğrencilerin belirli bir ilerleme ve öğrenme düzeylerini değerlendirir, gerektiğinde eğitim stratejisini değiştirme kararı alır. Son olarak, her bir öğrenciye danışmanlık, destek hizmetleri sağlayabilir. Bu hizmetler öğrencinin eğitim düzeyine

⁸⁹D. Randy Anderson ve Terry Garrison, **Learning in a networked world: New roles and responsibilities**, http://auspace.athabasca.ca/bitstream/2149/801/1/learning_in_a.pdf ,2003, s.101

⁹⁰Moore, s.5-8.

göre,öğretmenin kişiliği ve felsefesi vb. faktörlere göre değişkenlik gösterebilir. ⁹¹

Eğitmen-öğrenen arasındaki iletişim süreci, eğitimcinin öğrenci üzerindeki etkisinin yoğunluğu ve sıklığı, eğitim-materyal etkileşimi olduğu sürece daha etkindir. Öğreten-içerik etkileşimi için hazırlanan eğitim materyallerinde, eğitimci motive edici yazılı ya da kayıtlı materyaller hazırlayabilir, sunumlar yapabilir, uygulama yapabilir. Öğrencinin derse katılımını sağlayabilir. Ancak öğrenenden eğitime, dönen geri bildirimlerin eksik olması durumunda motivasyonu düşebilir.Bu durumda eğitmenin, sunumlarla etkileşim sağlaması, uygulamanın başarısını analiz etmesi ve öğrenenlerde görülebilecek öğrenim zorluklarını teşhis etmesi gerekmektedir.⁹²

Öğrenci ve öğretmen arasındaki etkileşimin yazışma ya da telekonferansla mümkün olduğu durumlarda, öğrenci eğitimcinin etkisi altında kalmaktadır. Yazılı eğitimin avantajı bireye yönelik olmasıdır. Eğitimci öğrencilerin yazılı geri bildirimlerini incelerken, her bir öğrenci ile ayrı ayrı ilgilenmektedir. Öğrenciler ve öğretmen ortak bir sunum ortamında /katılım platformunda öğrenci sunumlarının paylaşımını sağlamalı, diğer öğrenciler de gereken derleri almalıdır. Bireysel olarak geri dönüş yaptığıdaysa, yanlış yerleri düzeltmeli, kişiye göre daha detaylı bilgiler verilmeli ve bazıları içinde sadeleştirmeler yapılmalıdır.⁹³

Eğitimcinin, öğrencilerin uygulamalardaki geri bildirimleri çok değerlidir. Kendi başına öğrenen öğrenciler kendilerini motive etme ve etkileşim faaliyetlerini yalnız olarak yapabilmelerine rağmen, bilgiyi uygulamada yetersiz kalabilmektedirler. Öğrenciler doğru bir şekilde ve tüm boyutlarıyla uygulama yapabilmeleri için konu hakkında yeterli bilgiye sahip olmayabilirler. Bu da eğitimci ile yapılacak etkileşimler çok önem arz etmektedir. ⁹⁴

Eğitim tarihi boyunca, sınıf veya eğitim grupları öğrencinin ihtiyaçları doğrultusunda organize edilmemiştir. Şu anda birçok sınıflar organize edilmiş, kısa sürede simülasyon, sunum, uygulama, değerlendirme ve öğrenci desteği gibi eğitim materyallerinin

⁹¹Moore, s.5-8.

⁹²Keith Harry, Magnus John, ve DesmondKeegan.(Eds.)**Distance education: New Perspectives**,1993, London: Routledge, s.25-16.

⁹³Moore, s.12-28.

⁹⁴Moore, s.12-28.

sunulabileceği ucuz ortamlar yaygınlaşmıştır. Sınıftaki kişiler yada diğer gruplar arasında öğrenci-öğrenci etkileşimi önemli bir öğrenme kaynağıdır ve önemlidir.⁹⁵

2.3.5.2. Öğrenen- Öğrenen Etkileşimi

E-öğrenmeyle, öğrenciler işbirlikli ve birlikte öğrenmeyi öğrenmiş olmaktadır. Web 2.0 ortamları, etkileşime olanak veren uygulamaları içerdiğinden dolayı, öğrenen-öğrenen arasındaki etkileşim artmaktadır. Gürkan⁹⁶, yapılan çalışmaların sonucunda, eğitim ortamlarının, öğrenenlerin birlikte çalışabileceği, tatışabileceği, eğitimleriyle görüşebilecekleri, birbirleriyle bilgi alışverişi yapabilecekleri şekilde tasarlanması gerektiğini vurgulamıştır. Web 2.0, e-öğrenmenin gerçekleşeceği verimli bir ortamdır. Kullanıcıların aktif katılımlarıyla, eğitimi uzaktan gerçekleştiren öğrenciler için uygun bir platformdur.

Anderson ve Garrison⁹⁷, öğrenen- öğrenen etkileşiminde işbirlikli öğrenme deneyimlerinin ön planda olduğunu belirtir. E- öğrenme ortamlarında, öğrenme sürecine aktif katılan öğrenciler, aynı anda oturumu açması durumunda, ortak alana bırakılan mesajlar ve içerikleri düzeltip katkıda bulunabilmektedirler. Eş zamansız girilen bir e- öğrenme ortamı ise öğrencide yansıtma ve düşünmeyi sağlamaktadır. Öğrenen – öğrenen etkileşimi bilgisayar ağ üzerinde birçok sanal toplulukları (din, spor, hobi) geliştirmek ve desteklemek için kullanılmaktadır. Yüksek eğitimde de bu topluluklar, öğrencilerin toplum olma hissini artırmaktadır.

Öğrenenler arasında etkili ve anlamlı bir öğrenme iletişiminin sağlanabilmesi için, Anderson ve Garrison⁹⁸ üç boyuttan bahseder. Bunlar: Destek, yeterlilik ve bağımsızlıktır. Öğretim desteği sağlanırken dikkat edilmesi gereken nokta, anlamlı öğrenme hareketlerinin eğitim hedefleri ile kaynaştırılmasıdır. İletişimin iyi bir düzeyde olması için teknolojik eğitim ve devamlı destek kaçınılmazdır. Öğrenen- öğrenen etkileşiminin desteklemek için iletişim teknolojilerinin nasıl kullanılacağı bilgisi paylaşılmalıdır. Senkron ve asenkron ortamların kullanımı, üniversite düzeyindeki öğrencilerin bu konuda yeterliliği büyük ölçüde vardır.

İşbirlik öğrenme aktiviteleri, ödevler içermelidir, grupla yapılan çalışmalar sonucu,

⁹⁵ Moore, s.22-38.

⁹⁶ Gürkan, s.41.

⁹⁷ Anderson ve Garrison. s.102-103.

⁹⁸ Anderson ve Garrison, s.104.

dersten beklenen öğretim çıktıları ile ilişkili olup, bağımsız öğrenmeyi destekler.

2.3.5.3. Öğrenen- İçerik Etkileşimi

Öğrenenin, çalışmanın konusu ya da içeriğiyle etkileşime girmesidir. Bu etkileşim, eğitimin belirleyici özelliğidir.⁹⁹

E- öğrenmede yer alan materyalin içeriğiyle, etkileşimli bir dialoga giren öğrenenler, kişiselleştirilmiş öğrenme ortamlarında yerlerini almış olmaktadır. İçeriğin, e- öğrenme ortamlarına yerleştirilmesi önemli bir süreçtir. E- öğrenmede hangi derslerin içeriğe dönüştürüleceği ve bunu yapanların belirlenmesi gerekmektedir. Öğrenme içerikleri, animasyon ve simulasyon gibi etkileşime olanak veren araçlarla donatılmalıdır.¹⁰⁰

Eğitim tarihine bakacak olursak, uzak mesafeden yapılan ilk öğrenmelerde, bilgi verici metinler ve metinlerin nasıl çalışılacağına dair açıklayıcı çalışma rehberleri verilmekteydi. Gelişen teknolojiyle birlikte içerik farklı ortamlara taşınmaya başlamıştır. Sonrasında, radyo ve televizyonla aktarılan veriler ses ve video kayıt cihazlarına da aktarılmıştır. Ardından, bilgisayar yazılımları ve Web 2.0 ortamlarıyla öğrenciler içerikle etkileşim kurmaya başlamışlardır.¹⁰¹

İnsanların doğrudan öğrenme kaynakları ile etkileşimini sağlayan yeni araçların gelişimi, anlamlı öğrenmeyi sağlayan öğrenen- içerik etkileşimini oluşturmuştur. İçerikle ya da kaynakla etkileşime giren öğrenen, internette sörf yapmanın , parçalanmış bilgilerin asıl metinlerine ulaşmayı öğrenmelidir.¹⁰²

Turoff, Hiltz ve Balasubra¹⁰³, öğrenim amaçlarına ulaşmada yardım etmek için araçların gelişimini önerirler. Öğrenme materyalleri ile paylaşılmış hiper ortam bağlantıları oluşturabildiği, öğretim kaynaklarının veritabanına dahil edildiği , içeriği paylaşanla aynı kapasiteye sahip olabildiği işbirlik ortamların varlığından söz etmektedirler. Ortamlarda yer alan öğrenen- öğrenen ve öğrenen- öğreten kayıtları, öğrencilerin etkileşime geçmesi

⁹⁹ Moore, s. 19.

¹⁰⁰ Soydan, s. 22-23.

¹⁰¹ Gürkan, s.36.

¹⁰² Anderson. s.45.

¹⁰³Turoff, M., Hiltz, S. R., & Balasubramanian, V. (1994). The human element in collaborative hypertext/hypermedia. New Jersey Institute of Technology University Heights, Newark <https://web.njit.edu/~turoff/Papers/cscwhy.htm> (29.11.2014)

içeriklerle gerçekleşmektedir.

2.3.5.4. Öğrenen Arayüz Etkileşimi

Uzaktan eğitimde, etkileşimi öğrenen-öğreten, öğrenen-öğrenen, öğrenen-içerik olarak üçe ayırmıştık. Bu etkileşim türlerine, uzaktan eğitimde, etkileşim sağlayan teknoloji araçlarının gelişmesiyle, Hillman, Willis, ve Gunawardena öğrenen-arayüz etkileşimini tanımlamışlardır.¹⁰⁴

Moore, öğrenen- arayüz etkileşimi hakkında: “Etkileşimin var olması için, ,içerikle işbirliği yapılmalı, bilgiler tartışılıp, doğrulanmalı, eğitmen ve diğer öğrenenler etkileşim halinde olunmalı.” Öğrenen, arayüzle etkileşiminde güçlük yaşıyorsa, içerikle, eğitmeniyle ve diğer öğrenenlerle de etkileşime giremeyebilir. Bu konuda yazılanlar incelendiğinde, vurgulanan nokta, öğrencinin içerik, eğitmen ve diğer öğrenenlerle tamamen etkileşime geçebilme amacıyla dağıtım sistemini kullanma becerisine sahip olmalıdır.¹⁰⁵

Teknolojiye ulaşım, teknolojiye yönelik algı ve bilgisayar deneyimi değişkenleri öğrenen- arayüz etkileşiminin bağımsız değişkenleridir. Öğrencilerin teknolojiye yönelik negatif yönde önyargılarının olduğu saptanmıştır. Bilgisayar deneyim eksikliği ya da teknoloji ile etkileşime geçememek olumsuz öğrenen- arayüz etkileşimine neden olmaz. Öğrenenlerin teknolojiye yönelik algıları, öğrenen- arayüz etkileşimine dayanmaktadır. Bu nedenle, teknoloji kullanımında uzman olmayan öğrenciler de e- öğrenme ortamlarında olumlu tutum sergileyebilir.¹⁰⁶

2.3.6. E-Öğrenmede Etkileşim Sağlama Araçları

Eğitmen- öğrenci ve öğrenci- öğrenci iletişimini sağlayan e- öğrenme araçları, e- öğrenme sürecindeki etkileşimin aktif olmasını sağlar. İletişimde ihtiyaç değiştikçe, e- öğrenmede kullanılan araçlar da değişiklik göstermektedir.

¹⁰⁴Jason H. Sharp ve Jason B. Huett, **Importance of Learner-Learner Interaction in Distance Education**, Information Systems Education Journal. 4.46, 2006, http://www.researchgate.net/profile/Jason_Sharp4/publication/228849911_Importance_of_learner-learner_interaction_in_distance_education/links/00b7d52e815bd876cc_000000.pdf (16.18.2013), s. 3-10.

¹⁰⁵Sharp ve Huett, s. 30-42.

¹⁰⁶Veronica A. Thurmond ve Karen Wambach, **Understanding Interactions in Distance Education: A Review of the Literature**, International Journal of Instructional Technology and Distance Learning, 2004, s. 17-18.

Eğitim programların genelinde kullanılan birincil eğitim materyalini basılı malzemeler, bunu da çoğunlukla kitaplar ve ders notları oluşturmaktadır. Diğer eğitim bileşenleri ve iletişim kanalları, oğrenci ile eğitim kurumu arasında takip edilen program, ders, kurs ya da kavramların iğeriği ile ilgili olarak akademik düzlemde iletişim kurmayı sağlamaktadır. Öğrenilmesi gereken konu ile ilgili, her iki tarafın görüşlerini açıklayabildiği, düşüncelerini aktarabileceği görsel / işitsel araçlar ile günümüz iletişim teknolojisinin geliştirdiği elektronik araçlardır.¹⁰⁷

Bilgisayar teknolojilerindeki gelişmeler, eğitimde bu teknolojilerin kullanımının giderek artacağının bir göstergesidir. Grafik tabanlı, etkileşimli programlarda uzaktan eğitim materyalleri hazırlamak günümüzün teknolojiyle kolaydır. Bununla birlikte insanların otobüs ve trenlerde ulaşım için harcadıkları zamanlarda ya da bilgisayarlara ulaşabilme sorunlarının bulunduğu anlarda, cep telefonları önemli bir alternatif olabilir.

Son yıllarda uzaktan eğitim faaliyetleri içerisinde özellikle internet tabanlı eğitimler ön plana çıkmıştır. Bunda internetin yaygınlaşması, karşılıklı iletişime imkân sağlaması, zaman ve yaşanan yerden bağımsız olarak kullanılabilmesi gibi sebepler yer almaktadır. Bilgisayar teknolojisi geliştikçe ve kullanımı yaygınlaştııkça internet tabanlı eğitimlerin de giderek yaygınlaşması beklenebilir.¹⁰⁸

E- öğrenmede kullanılan birçok materyal vardır. Bunlar: Sınıflar, CD_ROM'lar, televizyon ve radyo yayınları, internet, etkileşimli televizyon, sesli ve görüntülü konferans vb. araçlar yer almaktadır. Bu örneklerin sayısı artırılabilir. Gelişen teknoloji, değişen iletişim ihtiyaçlarıyla, bu araçlar içinde eklemeler ve çıkarmalar olacaktır.¹⁰⁹

Web 2.0 teknolojileri, e-öğrenmenin eğitim süreci içerisinde aktif hale gelmesini sağlayan en önemli etkenlerden birisidir. Web 2,0 teknolojileri, internet üzerindeki tek yönlü ve sunucu temelli iletişimi ortadan kaldırmış, kullanıcıların sözel, görsel, yazılı vb. her türlü enformasyonu paylaşarak birbirleriyle etkileşime girmesine olanak sağlamıştır. Bu gelişim sayesinde internet kullanıcıları, ortaklaşa bloglar (web günlüğu), dosya paylaşım siteleri,

¹⁰⁷ Uğur Demiray, Açıköğretim Fakóltesi Mezunlarının Sektördeki Konumları, 1999, s. 33-38.

¹⁰⁸ Çelik, s. 45-46.

¹⁰⁹ O. Çağlayan, **E-Öğrenimin Gelişimi ve Türkiye'deki Durumu**, 2006.

http://www.bilgiyonetimi.org/cm/pages/mkl_gos.php?nt=620 (13.10.2012)

sosyal etkileşim siteleri, vikiler vb. sistemler oluşturabilmekte ve bu web sitelerinin içeriklerini değiştirebilmektedirler.¹¹⁰

¹¹⁰Tim O'Reilly, **What is web 2.0: design patterns and business models for the next generation of software**, *Communications & Strategies*, 65, 2007, http://papers.ssrn.com/sol3/Papers.cfm?abstract_id=1008839 (07.09.2014) s. 22-24.

3. YENİ İLETİŞİM ORTAMI OLARAK SOSYAL MEDYANIN E- ÖĞRENMEDE KULLANIMI

3.1. Yeni İletişim Ortamları

İçinde bulunulan bilgi çağının en belirgin özellikleri arasında bilim, teknolojik değişmeler ve küreselleşme sayabiliriz. Üretimde sermaye “bilgi” olmuş, elektrik enerjisinin yerini nükleer enerji almış ve iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte, “ulaşım-erişim” daha kolaylaşmıştır. Artan nüfus ve gereksinimlere cevap verebilmek için, her konuda, büyük kitlelerle iletişim kurma gereği doğmuştur. Bu kitlelerle ucuz ve etkili iletişim kurabilmenin önemli yollarından biri olarak, yeni iletişim teknolojilerinin kullanılması gündeme gelmiştir. İçinde bulunulan çağa iletişim çağı denmesinin ana nedenlerinden biri de, iletişim teknolojisindeki yeniliklerin günlük yaşama hızlı girmesidir.¹¹¹

Hızlı bir şekilde gelişen yeni iletişim teknolojileri, bireylerin aldıkları eğitimi, kendilerini geliştirmeleri, eğlence amaçlı kullanımı, boş zamanları değerlendirmeleri, yaşamla ilgili problemleri çözmeye yardımcı, bilgiye erişimin kolay ve hızlı olması, sosyal etkileşime imkan vermesi, ekonomik katılımı, günlük rutin işlemleri evden kolayca yapabileme gibi imkanları ve kolaylıkları bize sağlamaktadır.¹¹²

Yeni iletişim ortamlarının en önemli özelliklerinden biri olan etkileşim, bazı araştırmacılar tarafından kaynağın alıcı, alıcının da kaynak olabileceği durum olarak tanımlanmaktadır. Burdaki etkileşim, alıcı ve verici arasındaki kanalda gerçekleşir. Yeni iletişim ortamlarındaki etkileşim, alıcının verici olabilmesi veya kaynağın mesaj üzerindeki kontrolünü artırabilmesi olarak tanımlanabilir. Kullanıcının içeriğe ve uygulamalara farklı zaman dilimlerinde, etkileşimli bir şekilde ulaşabildikleri ortamlara yeni iletişim ortamları diyebiliriz.¹¹³

Kullanıcının içeriğe müdahale edebilme durumu, etkileşimli yeni iletişim ortamlarının bir özelliğidir. Bu durumla birlikte, kullanıcı kendi amaçları ve fikirleri doğrultusunda yeni iletişim ortamlarında değişiklikler yapabilecek, ortamları

¹¹¹ Mehmet Kesim, **İletişim Teknolojisindeki Yeni Gelişmelerden Teletext ve Viewdata'nın Uzaktan Eğitimde Kullanılması**, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir: Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, 1985, s. 7-15.

¹¹² Özçağlayan, s. 158

¹¹³ Haluk Geray, **İletişim ve Teknoloji, Uluslararası Birikim Düzeninde Yeni Medya Politikaları**, Ankara: Ütopya Yayınevi, 2003, s.18.

yönlendirebilecektir.¹¹⁴

Yeni medya, bir bölümü bilgisayarlara (bilgi-işlem) özgü işlemleri, bir bölümü ise iletişim araçlarına (haberleşme-telekomünikasyon ve yayıncılık) özgü yapıları barındıran iki yönlü, “melez” bir medyadır. Dolayısıyla yeni medya kavramı, iletişim araçlarının daha çok günümüze özgü olanları nitelendirmek için kullanılmaktadır. Günümüzde geleneksel iletişim araçlarından ayrı duran sayısal televizyon, internet, GSM, WAP, CD, VCD, DVD, etkileşimli CD, çift taraflı CD(bir yüzü CD diğer yüzü DVD) ve benzeri şekilde yeni iletişim teknolojileri ile kile iletişim araçlarından nicel anlamda farklı bir teknolojiyle, sayısal teknolojiyle üretilmişlerdir. Dolayısıyla da yeni medya,sayısal ağlara bağlanabilme, bu bağlantının, yani karşılıklı işleyen (two way communication)(Etkileşimli) akışkan bir ağın sağladığı çoklu ortam (çok-medyalılık) özelliklerini, kullanıcıya yeni hizmet seçenekleri olarak sunabilme olanağına sahiptir.¹¹⁵

Yeni iletişim ortamlarını etkileşim olanakları geleneksel medyaya kıyasla çok daha ileri seviyededir. Yeni medyada alıcı ve vericinin arasındaki kanal etkileşime olanak vermektedir. “Bu özellik, geleneksel iletişim araçlarının hiçbirinde yoktur. Geleneksel radyo yayınlarını ele alırsak, kendi içinde etkileşime olanak sağlayan bir kanala belki de bugün için sahip değildir. Bu nedenle, canlı müzik istekleri programında bile, bir başka kanala, örneğin telefona gereksinme duymaktadır.¹¹⁶

3.1.1. Yeni İletişim Ortamlarının Bileşenleri

Lev Manovich yeni iletişim ortamlarını anlatırken 5 temel özellikten bahseder. Bunlar:

- Sayısal temsil (Numerical Representation),
- Modülerlik (Modularity),
- Otomasyon (Automation),
- Değişkenlik (Variability),
- Kod çevrimi (Transcoding).

¹¹⁴ Çakmak, s. 43-44.

¹¹⁵Törenli, Nurcan, **Yeni Medya, Yeni İletişim Ortamı**, Ankara: Bilim ve Sanat, 2005, s.87

¹¹⁶ Geray, s.18.

Sayısal temsille, yeni medya nesnelere biçimsel olarak tanımlanabilir. Örnek vermek gerekirse, bir resim ya da şekil, matematiksel bir fonksiyon kullanılarak tanımlanabilir. Yeni medya, algoritmik yönlendirilebilen bir nesnedir. Biz, bir fotoğraftan gürültüyü otomatik olarak çıkarabiliriz, karşıtlığını geliştirebilir, şekillerin tersini yerleştirebilir, oranlarını değiştirebiliriz. Kısacası, medya programlanabilir hale gelmiştir.

Yeni medya nesnelere bilgisayarda oluşturulurken, sayısal formda oluşurlar. Fakat birçok yeni medya, farklı eski medyaların dönüşümünden oluşmaktadır. Birçok okuyucu, analog ve dijital medya arasındaki farkı anlamasına rağmen, teknik terimlere birkaç not eklenmeli ve sürece kendi kendine dönüşmelidir. Bu süreç, verinin orjinal bir şekilde devam ettiğini varsayar.¹¹⁷

Yeni medya nesnesi sabit bir şey olmayıp farklı ve potansiyel olarak sınırsız versiyonlarda olabilir. Bu medyanın numerik olarak kodlanmasının bir sonucu ve medya nesnesinin modüler bir yapısıdır. Eski medya nesnelere, manual olarak yazısal, görsel ve/veya ses elementlerini bir yapıt veya dizi haline getiren insan faktörünün müdahalesine ihtiyaç duymaktadır. Bu dizi bir materyal içerisine kayıt edilmekte ve son olarak sırası belirlenmektedir. Birçok sayıda kopyalar veri kaynağından kaçırılabilir ve endüstri toplumunun mantığıyla uyumlu olarak, bu kopyaların hepsi birbirine benzerlerdir.¹¹⁸

Yeni medya ise değişkenlik özelliğine sahiptir. Benzer kopyalar yerine, yeni medya nesnelere tipik olarak birçok farklı versiyonlara neden olabilir. Ayrıca insan faktörü yerine, bu versiyonlar sıklıkla otomatik olarak bilgisayar tarafından oluşturulmaktadır. Bu nedenle değişkenlik prensibi otomasyonla yakından ilişkilidir.¹¹⁹

Değişkenlik modularity olmadan mümkün değildir. Dijital olarak kayıt edilmekte, medya elementleri ayrı kimliklerini sürdürmekte ve program kontrolü altında birçok sayıda

¹¹⁷Isaac Victor Kerlov and Judson Rosebush, **Computer Graphics for Designers and Artists** New York: Van Nostrand Reinhold Company, 1986, s.14. Aktaran: Lev Manovich, **The Language of New Media**, <http://dss-edit.com/plu/Manovich-Lev-The-Language-of-the-New-Media.pdf> (18.08.2014), s.56.

¹¹⁸Lev Manovich, **The Language of New Media**, <http://dss-edit.com/plu/Manovich-Lev-The-Language-of-the-New-Media.pdf> (18.08.2014), s.56.

¹¹⁹ Manovich, 54.

diziler haline getirilebilirler. Ek olarak, elementlerin kendileri farklı örneklere ayrıldıkları için, anında oluşturulup uyarlanabilirler.¹²⁰

3.1.2. Yeni İletişim Ortamlarının Karakteristikleri

Dilmen, yeni medya olarak tanımlanan teknolojinin çoğunun sayısal olduğunu, kodlardan yani matematiksel simge ve algoritmalarından oluştuğunu belirtmiştir. Kodlardan oluşan yeni medya programlanabilir ve sayılabilir bir medyaya dönüşmüştür. Medya devamlı kendini yenileme özelliğine sahiptir. Bu yüzden eski ve yeni medya arasındaki fark açıkça belirtilmelidir. Yeni medyanın özelliklerini ve medyayı yeni yapanın ne olduğu üzere atışılması gerektiği vurgulanmıştır.¹²¹

Yeni iletişim ortamları, Rogers'a göre, üç temel nitelikte sınıflandırılmıştır. Etkileşim, kitlesizleştirme ve eş zamansız olma.¹²²

-Etkileşim

Bostan¹²³, yeni medyanın kullanıcıların amaçları doğrultusunda içeriğe müdahale edebildiği bir ortam olduğunu belirtmiştir. Kullanıcılara sunulan bu imkanlarla, yeni medyanın etkileşim özelliğinden faydalanmaktadır. Kullanıcılar, yeni iletişim ortamlarında pasif bir izleyici/okuyucu konumundan çıkıp, aktif kullanıcılara dönüşmüşlerdir. Yeni iletişim ortamlarında aktif rol alabilen kullanıcılar, içerik oluşturabilir ve içeriğe eklemeler yapabilmektedir. Haber grupları ve formlar etkileşimli ortamlara örnek olarak gösterilebilir.

Blogda okunan bir yazıya anında geribildirim yapabilme, sunulan içeriği kendine göre düzenleme, kendi içeriğini oluşturabilme, forum sayfalarına diğer kullanıcılarla etkileşime geçerek yeni içerikler ekleme gibi internet aracılığıyla yeni medyada paylaşım seçenekleri bireylere aktiflik sağlamıştır.¹²⁴

¹²⁰ Manovich, s.56.

¹²¹Necmi Emel Dilmen, "Yeni Medya kavramı çerçevesinde İnternet günlükleri-Bloglar ve Gazeteciliğe Yansımaları", **Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi**, Sayı 12, 2007, s.113-122.

¹²² Everett M. Rogers, Frederick Williams, Ronald E. Rice, **Research Methods and the New Media: The Free Press**, 1998.

¹²³ Barbaros Bostan, "Sanal Gerçeklikte Etkileşim", **Doktora Tezi**, İstanbul 2007, s.28.

¹²⁴ Ashlı Çakır, "Yeni İletişim Ortamlarıyla Değişen Gazeteler ve Gazetecilik Anlayışı", **Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul 2009, s.26-29.

-Kitlesizleştirme

Büyük bir kullanıcı grubu içinde toplu mesajların yanı sıra kişilere özel mesajlarından gönderilebilmesidir.¹²⁵Kitlesizleştirme, yeni iletişim ortamlarında büyük kitlelere aynı anda ulaşılabilirken, özel gruplara ya da kişiye özel içeriğinde sağlanabildiği anlamına gelmektedir. Mail grubunuza attığınız toplu mesaj, grup içerisinde yer alan tüm bireylere giderken, grup içindeki kişilere özel mail atabilmeniz kitesizleştirmeye örnek olarak gösterilebilir.¹²⁶

-Eş zamansız Olma

Mesaj gönderme ve alma süreçlerinin aynı anda gerçekleşmemesi durumudur.¹²⁷ Yayınların kayıt altına alınıp, istenildiği zaman izlenmesi eş zamansız olma durumuna örnek gösterilebilir. Aynı andalı gerekliliğini ortadan kaldıran yeni iletişim ortamları, bireylerin uygun oldukları zaman mesajları alabilmesini sağlamaktadır.¹²⁸

-Yöndeşme

Yöndeşme kelimesinin ne anlama geldiği, yeni iletişim ortamlarını anlamamız açısından önemlidir. Convergence kelimesinin türkçe karşılığı olan yöndeşme kelimesi yakınsama olarak da kullanılmaktadır.Farklı iletişim teknolojilerinin iç içe geçerek birleşerek yeni iletişim ortamları oluşmasına yöndeşme denmektedir. Çeşitli iletişim araçları, teknolojinin gelişmesiyle birlikte daha çok özelliği barındırmaya başlamaktadır. Birbirleri yerine kullanılabilen araçlar günümüzde artmaktadır.¹²⁹

Yöndeşmeye örnek olarak akıllı telefonları gösterebiliriz. Bugün birçok kullanıcının sahip olduğu akıllı telefonlar, bir bilgisayarda yapılan işlemlerin büyük bir kısmını yapmaktadır.

-Kişiselleştirme

Kişiselleştirme, kullanıcının içeriği kendine göre düzenlemesi, ilgi duyduğu içeriği

¹²⁵ Bostan, s. 23.

¹²⁶ Çakır, s. 31.

¹²⁷ Bostan, s. 23.

¹²⁸ Atabek, Ümit, **İletişim Teknolojileri ve Yerel Medya İçin Olanaklar**, İletişim Vakfı Yayınları, 2005.s.43-56.

¹²⁹ Çakır, s. 30-32.

almadır. Bireysel seçeneklerinde yardımıyla kullanıcılar yeni iletişim ortamlarını daha seçici kullanmakta, mesajları istediği şekilde almaktadır. İzleyici edilgen olmaktan çıkmış, yeni iletişim ortamlarını kendine göre kişiselleştirmeye başlamıştır.¹³⁰

You Tube'da son izlediğimiz videolar kayıt altına alınmaktadır. Siteye girildiğinde izlediğiniz videolarla benzer videolar önerilen sayfalar arasında yer almaktadır. İnternet gazetelerinde de yine özellikle takip ettiğiniz haberlere benzer haberler anasayfada size özel konumlandırılmış olmaktadır. Facebook beğenilen sayfalar ve arkadaşlarınızın beğenilerine göre size önerilen sayfalar kişiselleştirmeye örnek olarak gösterilebilir.

-Çoklu Medya

Birden çok iletişim biçiminin kullanıldığı çoklu medyalar (Multimedia), veri, ses, metin, hareketli ve hareketsiz görüntüler gibi farklı iletişim öğelerinin aynı anda bulundurmaıyla çoklu ortamları oluşturmaktadır.¹³¹ Yeni iletişim otamları yayınlaçağınız içeriği en etkili şekilde sunmanızı sağlamaktadır. Enformasyonun farklı formatlarının aynı ortamda yer alması,içeriği istenilen formatla yeni iletişim ortamlarında paylaşılmasını sağlamaktadır.¹³²

-Hızlı, Kolay ve Ucuz Medya

Atabek¹³³, küreselleşmiş dünyanın her yerinden erişilebilir ve izlenebilir,sıfır maliyetle siteler kurulabileceğini kitabında belirtmiştir. Kitap basımı, televizyon, radyo yayınları, video bantları dağıtımı ve çoğaltılması gibi içerik yayınlamaları maliyetli olurken, içeriğini bir sunucu aracılığıyla internet üzerinden paylaşmanız bedava olmaktadır.İnternet üzerinde bir yayıncı olmak, hem daha fazla kişiye ulaşmada hem de ekonomik boyutta kazançlı olmaktadır.

Yeni iletişim ortamlarında mesaj gönderen ve alıcısı arasındaki iletişim hızlı bir şekilde gerçekleşmektedir. İdeal bir etkileşim ortamı için, geri bildirimlerini çabuk olması gerekmektedir, yeni iletişim ortamlarında bu hızı sağlayabilmektedir. Kullanıcılar, ortamda yer

¹³⁰ Çakır, s. 33-34.

¹³¹ Özçağlayan, s.146.

¹³² Çevikel, s. 31.

¹³³ Ümit Atabek, **İletişim Teknolojileri ve Yerel Medya İçin Olanaklar**, İstanbul: İletişim Vakfı Yayınları, 2005, s. 67-78.

alan enformasyonu ister eşzamanlı alır isterse de erteleyebilir.¹³⁴

E- öğrenmede canlı olarak alınan dersler, zaman sıkıntısı olan öğrenciler için kayıt altına alınmaktadır. E- öğrenme ortamına giriş yapan öğrenci, istediği dersi, istediği anda alabilme imkanına sahip olabilmektedir.

-Depolama ve Arşiv Olanakları

Bir enformasyon deposu olan internet, kullanıcıların yazılı dokümanlarından, fotoğraflardan, video kayıtlarına kadar birçok enformasyonu bünyesinde barındırmaktadır. İnternet gazeteciliği yapanlar, yayınlarını arşivleyebilir, okuyucular bu arşivlerden ilgili yayınlara ulaşabilir, bu bilgileri kullanabilirler.¹³⁵

3.2. Sosyal Medya

Web 2.0 tabanlı ortamlar, sunucularda barındırılan ve internet aracılığı ile tarayıcılarda görüntülenen bireysel sistemlerdir. Bu yüzden bu ortamlar Web 2.0 sistemleri, Web 2.0 servisleri ya da Web 2.0 uygulamaları olarak da adlandırılabilirler. Tüm bu adlandırmalar ise bu ortamların grup çalışmalarına olan yatkınlığından dolayı sosyal yazılım etiketi altında toplanmaktadır. Ancak, son zamanlarda sosyal yazılım kavramı yerini sosyal medya kavramına vermiştir¹³⁶.

Sosyal medya, web 2.0 la, etkileşimin öncelikli olduğu web siteleri ortaya çıkmıştır. Sosyal medya, kullanıcılara, zaman ve mekan sınırına takılmadan, kendi içeriklerini oluşturmalarına, paylaşım yapmalarını sağlayan ortamlardır. Fotoğraf, video, metin ve medyaya ilişkin içerikleri barındırır. Genel olarak iletişim aracı olarak görülür.

Rıza(2001), internetin hem örgün eğitime destek niteliğinde kullanımında hem de uzaktan eğitimde taban niteliğinde kullanılabildiğini kitabında belirtmiştir. Kullanıcılarına çok farklı ve faydalı hizmetler sunduğunu, bu hizmetlerin arasında elektronik posta, world wide web

¹³⁴ Çevikel, s. 31-32.

¹³⁵ Çakır, s. 37.

¹³⁶Peter Duffy, “Engaging the youtube google-eyed generation: strategies for using web 2. 0 in teaching and learning”,

Electronic Journal of e-Learning, 6(2), 2008, http://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CBsQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.ejel.org%2Fissue%2Fdownload.html%3FidArticle%3D64&ei=DJFYVefWMKTkyAPn9YGICA&usg=AFQjCNHE7fKWm5MOgZ26_GPO-2JULcTRRQ&bvm=bv.93564037.d.bGQ (18.09.2014), s.119-129.

(www), haber grupları, tartışma grupları, sosyal ağlar, bloglar, forumlar, kişisel web siteleri ve arama motorları sayılabilir. Sosyal medya, özellikle 18- 24 yaş aralığında, üniversite çağındaki bireyler tarafından kullanılıyor. Bu da üniversite öğrencilerine hitap etmek isteyen akademisyenlerin, bilgi teknolojileri konusunda yeterli düzeye sahip olması gerekliliğini öne çıkarır.¹³⁷

2008 yılında Minnesota Üniversitesi'nde yapılan bir araştırmada, araştırmaya katılan öğrencilerin %94'ü interneti kullanmaktadır. İnterneti kullananların %82'si evden bağlantı kurmaktadır. Öğrencilerin %77'sinin en az bir sosyal ağda profili mevcuttur. Bu verilerden yola çıkarak araştırmacılar, öğrencilere sosyal ağları kullanarak neler öğrendiklerini sormuşlar; öğrenciler teknoloji becerilerini (bilişsel yetilerini) geliştirmesini ilk sıraya koymuşlar. Bunu yaratıcılık, yeni ve farklı fikirlere açıklık, iletişim becerileri izlemiştir. Yaşları 16-18 arasında 13 farklı lise öğrencisi üzerinde yapılan 6 aylık araştırmanın sonuçları; günümüz Amerikan eğitim sisteminde çocukların ve gençlerin yeteneklerini sosyal ağlar sayesinde çarçabuk geliştirdikleri gibi yaratıcı becerilerini de, (mesela şiir, sinema gibi) paylaşarak entelektüel birikimlerini çoğaldığını göstermiştir.¹³⁸

Yeni iletişim teknolojileri insanlara, düşüncelerini ve eserlerini paylaşacakları olanaklar yaratan, paylaşım ve tartışmanın esas olduğu bir medya sunmaktadır. Sosyal medya olarak adlandırılan bu sanal ortam, kullanıcı tabanlı olmasının yanı sıra kitleleri ve insanları bir araya getirmesi ve aralarındaki etkileşimi arttırması bakımından önem taşımaktadır. Yapılan araştırmalar insanların, bu sanal gerçeklik içinde gün geçtikçe daha fazla vakit harcadıkları tespit edilmiştir. Sanal ortamlarda, gerçek yaşam ihtiyaçlarını karşılamaya çalıştıklarını ve yeni bir dünya kurarak yaşadıklarını göstermektedir. Kimi zaman sanal dünyayla, gerçek dünya arasındaki sınırın belirsizleştiği de gözlenmektedir.¹³⁹

Sosyal medya, zaman ve mekan sınırlaması olmayan bireylerin birbirleriyle etkileşime girebildiği, paylaşımın ve tartışmanın yoğun olduğu ortamlardır. Fotoğraf, video, metin ve medyaya ilişkin içerikleri barındırır. Genel olarak iletişim aracı olarak görülür. Sosyal medyada,

¹³⁷Tahir Rıza, "Eğitimde Bilgisayar Teknolojisi", İzmir: Kanyılmaz Matbaacılık, 2001, s.34-35.

¹³⁸ Vural & Bat. S. 3348-3351.

¹³⁹ Beril Akıncı Vural & Mikail Bat, "Yeni bir iletişim otamı olarak sosyal medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma", *Journal of Yasar University*. 2010 s. 3348-3382.

sosyal ağlar ve toplu gruplar yer alır. İnsanlar, kurumlarını tanıtır, arkadaş ilişkileri kurarlar, ürün servis, fikir ve nesnelere ilişkin bağlılık gösterirler¹⁴⁰.

Sosyal medya, sürekli güncellenebilmesi, çoklu kullanıma açık olması, sanal paylaşım olanağı tanıması vb. açısından en ideal mecralardan biri olarak kendini göstermektedir. İnsanlar sosyal medyada günlük düşüncelerini yazmakta, bu düşünceler üzerine tartışabilmekte ve yeni fikirler ortaya koyabilmektedirler. Ayrıca kişisel bilgilerinin yanında çeşitli fotoğraflar, videolar, paylaşabilmekte ayrıca sıkılmadan gerçek dünyayı sanal ortamda yaşayabilmektedirler.¹⁴¹

3.2.1. Sosyal Ağlar ve Sosyal Medya

Web 2.0 döneminin başlamasıyla sosyal paylaşım ağlarının gelişmesi eş zamanlı olarak gösterilebilir. Web 2.0 video paylaşım sitelerini, wikileri, sosyal paylaşım ağlarını tanımlamaktadır. Bu ortamlar ses, yazı ve görüntüyü içeren etkileşimli ortamlardır. Diğer bir anlatımla sosyal ağ; bireylerin sınırları belirlenmiş bir sistem içinde diğer bireylere karşı yarı/açık profil oluşturmasına, bağlantıda olduğu kullanıcıların listesini açıkça vermesine, diğer kullanıcıların sistemdeki listelenmiş bağlantılarını görmelerine ve aralarında dolaşımda bulunmalarına izin veren web tabanlı hizmetlerin tümüne denmektedir.¹⁴²

Sosyal ağlar, ortaya çıktıkları günden beri milyonlarca kullanıcıyı kendilerine çekmişlerdir. Bu kullanıcıların çoğu günlük hayatlarını, sosyal ağlara entegre etmişlerdir. Sosyal ağları bireylerin belirli bir sistem içerisinde sosyal veya yarı sosyal bir profil çizdikleri, diğer kullanıcılarla iletişime geçip bir bağlantıyı paylaşabildikleri ve kendi ağları üzerinde kendi paylaşımları ve diğerlerinin yaptıkları paylaşımlar üzerinden paralel veya çapraz şekilde birbirlerini görebildikleri web tabanlı iletişim, paylaşım ve ifade araçlarıdır.¹⁴³

¹⁴⁰Brian Solis, , “**The Essential Guide to SocialMedia**”, <http://www.onecaribbean.org/content/files/essentialGuidetoSocialMedia.pdf>, (22.11.2014), s.6.

¹⁴¹ Vural & Bat, s. 3348-3382.

¹⁴²ErcümentBüyüksener, “**Türkiye’de Sosyal Ağların Yeri ve Sosyal Medyaya Bakış**”,<http://www.hayalakademisi.com>, (13.10.2014), s.19.

¹⁴³ Danah M. Boyd, ve Nicole B. Ellison, “Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship”, **Journal of Computer-Mediated Communication** (13)1, (2007). <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x/pdf> (17.11.2013), s. 215-217.

3.2.2. Sosyal Medyanın Özellikleri

Eski iletişim araçlarının aksine kullanıcıların etkileşim içinde olmasına olanak veren çevrimiçi araçlar olarak da ifade edilen sosyal medya araçlarına, “forumlar, bloglar, wikiler, paylaşım siteleri, sosyal ağ siteleri, mikro-blog siteleri ve çevrimiçi sanal dünyalar” örnek olarak gösterilebilir.¹⁴⁴

Sosyal medya, kişilerin birbirleriyle görüş, fikir, tecrübe ve bakış açılarının paylaşıldığı web siteleridir. Web 2.0 teknolojileri kullanıcı tabanlı içeriğe imkan veren bir ortamdır. Web 1,0 ise statik, program tabanlı ve ek kullanıcının içerik oluşturmasına izin vermeyen bir yapıya sahiptir. Web 1.0’ in Web 2.0 ‘ a dönüşmesiyle, medya “sosyalleşmiş”, kullanıcı merkezli ve sosyal tabanlı olmuştur. Sosyal medya da bu Web 2.0 ortamlardan doğmuştur.¹⁴⁵

ICrossing¹⁴⁶, sosyal medyanın özelliklerini şöyle sıralamıştır:

- Katılım: Sosyal medya ile medyayı takip edenler, medyayı oluşturan kişilere dönüşmüşlerdir. İsteyen herkesin katılabileceği bu ortamlar, içeriğe katkı yapmayı ve geribildirim almayı sağlamaktadır.
- Açıklık: Açıklık kelimesi, içeriğe ulaşmada ve içeriği kullanmada nadir engeller olduğunu, herkesin katılımına ve geri bildirimine açık olduğu anlamına gelmektedir.
- Karşılıklı Konuşma: Sosyal medya gerçekleşen çift yönlü iletişim ve etkileşim kavramı karşılıklı konuşma özelliğini özetlemektedir.
- Topluluk: Bir amaca yönelik grupların hızla oluşması ve aralarında oluşan iletişimin etkinliği, sosyal ağlarda toplulukların hızla yaygınlaşmasını sağlamaktadır.
- Bağlantılı olma: Sosyal medya sitelerinin linkleri, bağlantılı olma özellikleri ile başka sitelere, kaynaklara, kişilere link vererek ulaşılabilirliği artırmaktadır.

¹⁴⁴K.M. Nash, **Social Media in the workplace: New Technology, old Problems**, Employment Law, 2009, s.7-8

¹⁴⁵Jane Bozarth, **Social Media For Trainers**, San Francisco: Pfeiffer Publish, 2010.s.9-11.

¹⁴⁶Antony Mayfield, **What is Social Media?**2008 <http://www.icrossing.co.uk/fileadmin/uploads/e Books/What is Social Media iCrossing e book.pdf> (21.05.2014).

3.2.3. Sosyal Medyanın Bileşenleri

-Bloglar: Blog web günlüğü anlamına gelmektedir. Düzenli aralıklarla güncellenir ve diğer sitelere link verilebilir. Bloglara yazdıklarınız, son gönderilenden ilk gönderilene doğru sıralanır. Bloglar kişisel zevkleri, hobileri, yaşanan olayları, bireylerin düşüncelerini paylaşabileceği günlüğün çevrimiçi ortamda olmasına denilmektedir.¹⁴⁷

“Web” ve “log” kelimelerinin birleşmesinden oluşan weblog kavramının zamanla yaygınlaşmış adıdır. Blog, genellikle güncelden eskiye doğru sıralanmış yazı ve yorumların yayınlandığı, web tabanlı bir yayını belirtir. Çoğunlukla her gönderinin sonunda yazarın adı ve gönderi zamanı belirtilir. Yayıncının seçimine göre okuyucular yazılara yorum yapabilir. Yorumlar, blog kültürünün çok önemli bir dinamiğidir; bu sayede yazar ve okuyucular arasında iletişim sağlanır.¹⁴⁸

Günceler, sahip oldukları çeşitli işlevler sayesinde, kullanıcıların karşılıklı olarak birbirlerinin kayıtlarını görüntüleyebilmesine ve yorumlayabilmesine, hatta karşılıklı fikir alışverişinde bulunabilmelerine olanak sağlamaktadır.¹⁴⁹

Eğitim açısından düşünüldüğünde blogları kullanarak, web üzerinden, öğretmen ve öğrencilerden oluşan bir blog topluluğunu oluşturmak mümkündür. Bu blog topluluklarında, öğrenciler ve öğretmenler fikirlerini özgür bir şekilde yayımlayabilir, diğer arkadaşları ve öğretmenleri ile karşılıklı bilgi paylaşımında bulunabilirler. Blog ortamında öğrencilerin ilgilendikleri konuları arayabilmeleri, sunulan bilgileri yorumlayabilmeleri ve bunlara eklemeler yapabilmeleri, kendi öğrenme süreçlerini kendilerinin yönlendirmesine ve öğrenme sürecinde, kendilerine olan güvenin artmasına da yol açmaktadır.¹⁵⁰

-Microbloglar (Twitter): Twitter ve diğer sosyal paylaşım ağlarının hepsi birer yeni medya ürünü olarak kabul edilirler. Gündelik yaşamın her alanında kullanım pratiklerini

¹⁴⁷ Mahmut Sami Şimşek, “Sosyal Medyanın Tüketici Davranışlarına Etkileri: Türkiye’deki Sosyal Medya Kullanıcıları Üzerine Bir Araştırma”, **Yüksek Lisans Tezi**, Karaman 2012, s.9-11.

¹⁴⁸ <http://tr.wikipedia.org/wiki/Blog>

¹⁴⁹ Ömer Deperlioğlu, Ertuğrul Ergün, ve Utku Köse, **e-öğrenme Sistemlerinde Verimlilik Artırımının Gözlenmesi**, Afyon Kocatepe Üniversitesi örneği, 2010, s.131-161, **Türkiye’de e-öğrenme: Gelişmeler ve Uygulamalar**, Gonca Telli Yamamoto, Uğur Demiray ve Mehmet Kesim (Eds.), Cem Web Ofset, Ankara.

¹⁵⁰ Deperlioğlu, Ergün, ve Köse, s. 135.

köklü bir şekilde dönüştüren bilgisayarlar, internet ortamı, cep telefonları, interaktif televizyon uygulamaları hepsi birer yeni medya ürünü olarak adlandırılır.¹⁵¹

Microbloglar, bloglamanın yeni bir formu olan web 2.0 teknolojisidir. 140-200 karakterden fazla yazı paylaşımına izin vermeyen, fotoğraf paylaşılabilen ortamlardır. Microblog, kullanıcılar arasında, farklı teknoloji araçları ve uygulamalarla gerçek zamanlı erişimi sağlamaktadır. En iyi bilinen microblog servisi Twitter' dır.¹⁵²

-Wikiler (Wikipedia): Wikiler, katkı vermek isteyen gönüllü kullanıcıların katılımlarıyla oluşan ansiklopedi türü bilgi kaynaklarının ortaya çıkmasını sağlamışlardır. Wikiler tüm kullanıcılara açık olabileceği gibi sadece üye olanlara açık bir site şeklinde de olabilmektedir. Bu tür kullanımlar genelde işletmeler veya kurumlar tarafından kurum içi iletişim ve işbirliğini geliştirmek için yapılmaktadır.¹⁵³

Yaygın kullanım alanlarına sahip bir diğer Web 2.0 teknolojisi de Wikilerdir. Temel olarak Wikiler, kullanıcıların işbirlikli çalışmalar ile belirli konular hakkındaki bilgileri düzenleyip yayınlatabildikleri ortamlardır.¹⁵⁴

Vikipedi, kullanıcıları tarafından ortaklaşa olarak birçok dilde hazırlanan, özgür, bağımsız, ücretsiz, reklamsız, kâr amacı gütmeyen bir internet ansiklopedi kullanılarak hazırlanmaktadır.¹⁵⁵

Wikiler eğitim alanında da oldukça yararlı Web 2.0 teknolojilerindedir. Bilgilerin konu başlıkları halinde arşivlenmesi, kullanıcıların yeni konu başlıkları açıp yeni bilgiler ekleyebilmeleri, mevcut konu başlıkları altındaki bilgileri yeniden düzenleyebilmeleri, kısacası wiki sayfaları geliştirebilmeleri sayesinde Wikiler hem öğrencilerin ve hem de öğretmenlerin belli konular üzerine bilgi paylaşımında bulunabilecekleri bir platform sağlamaktadır. Eğitim alanında kullanılan Wikilerin en önemli getirisi, öğrenciler ve öğretmenlerin işbirlikli

¹⁵¹Mutlu Binark, **Yeni Medya Çalışmaları**,Ankara: Dipnot Yayınları, 2007, s. 42-45.

¹⁵²Gabriela Grosseck, Carmen Holotescu, **Can we use twitter for educational activities?**, The 4rd International Scientific Conference eLearning and Software for Education Bucharest, April 17-18, 2008, s. 1.

¹⁵³ Şimşek, s. 42.

¹⁵⁴ Deperlioğlu, ve Köse, s. 131- 160.

¹⁵⁵ <http://tr.wikipedia.org/wiki/Vikipedi>.

çalışmalarının sonucu olan, nitelikli bilgiler sunmasıdır. Ayrıca, sunulan işbirlikli çalışma ortamı da öğrencilerin birbirleriyle etkileşim sağlamaları açısından önemlidir.¹⁵⁶

-Forumlar: İnternet formu, mesaj panosu, elektronik ortamda oluşturulmuş bir paylaşım sistemidir.¹⁵⁷Kullanıcıların gönderebildikleri genelde dijital bir mesaj tahtası şeklinde olan web sitelerinin tümü. Forumlar, tatışma ve fikir alışverişi yapıldığı ortamlar olarak bilinir.¹⁵⁸

-Youtube: YouTube, 2005 yılında üç internet girişimcisi tarafından kurulmuş ve kısa sürede elde ettiği başarı ile 2006 yılı Ekim ayında 1.65 milyar dolara Google tarafından satın alınmıştır.¹⁵⁹Youtube, internet üzerinden video paylaşımına olanak sağlayan bir web sitesidir. İçerik paylaşımı, fikir alışverişi, etiketleme, içeriğe puan verme gibi Web 2.0 teknolojilerini içerisinde barındırır. Youtube üzerinden ilgili alanlarda materyal oluşturularak,kullanıcılara bilgi alabilmeleri ve öğrenimlerine katkıda bulunabilmeleri amacıyla sunulabilmektedir.¹⁶⁰

3.3. Sosyal Ağlar ve Eğitim

3.3.1. Sosyal Ağların Eğitsel Bağlamda Önemi

Küreselleşen dünyada bilgiye ulaşım hızı son derece önemlidir. Küreselleşmeyi ortaya çıkaran ya da hızlandıran kavramlar arasında teknoloji ve bilgi kavramlarının önemli bir yer tutmakta olduğunu, nedeninse küreselleşmenin en önemli araçlarından birinin teknoloji olmasına bağlıyor.¹⁶¹

Matbaanın icadı, insanların bilgi kaynakları olan kitaplara ulaşımını kolaylaştırarak bilginin paylaşımı ve dolayısıyla bilgi üretimi konularında önemli ölçüde etkili olmuştur. Teknolojinin gelişimiyle, milletlerin ekonomik, askeri, kültürel vb. yönlerden başarısını etkileyen bilgi paylaşımı internet aracılığıyla gerçekleşmeye başlamıştır.

Matbaanın icadından bugüne kadar yaşanan en büyük devrimin internet olduğu iddia edilebilir. Kitle iletişim araçlarının (radyo, televizyon) icadı ve verilerin sayısallaşması,

¹⁵⁶ Deperlioğlu, ve Köse, s. 131- 160.

¹⁵⁷ http://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0internet_forumu.

¹⁵⁸<http://forum.nedir.com/#ixzz3ZvpCJlp8>.

¹⁵⁹Burcu Meriç, "İnternet Üzerindeki Paylaşım Sitelerinin ve Blogların Tüketici Davranışları Üzerine Etkisi",**Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul, 2010, s.39-41.

¹⁶⁰ Fethi Feyyaz Özcan, "Yeni Medya ve Dijital Aktivizm", **Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul 2012, s.28

¹⁶¹Nejla Tural, "**Küreselleşme ve Üniversiteler**",Ankara: Kök Yayıncılık, 2004, s. 23-28.

elektronik ortamda saklanabilmesi bilgi paylaşımı konusunda önemli buluşlardır. Ancak, internetin yaygınlaşmasını bilgi üretimi ve bilginin paylaşımı konusunda yaşanan en büyük devrim olarak nitelendirmek yanlış olmayacaktır.¹⁶²

Üniversitelerin, bilgi teknolojilerini kullanarak öğrencilere maliyet-etkili eğitim sunarken, yüksek nitelik ve esnekliğe ulaşma olanaklarını yakaladığını belirten Tural¹⁶³teknolojilerin kullanımında ve yaygınlaşmasında akademisyenlere büyük rol düştüğünü ifade etmiştir. “Öğretim Teknolojilerinin Üniversitede Kullanımına Yönelik Alışkanlıklar ve Beklentiler” konulu araştırmanın önerilere göre öğrencilerin akademisyenlerden temel iki beklentisi şöyledir :

1-Ders notlarının, kaynaklarının bulunduğu bir web sayfası sağlamaları. (Oranı %75)

2-Ders dışında öğrencilerle e-posta, forum ile iletişim kurulabilmesidir. (Oranı %45.4)

Öğretim elemanları da bu sosyal ağlar aracılığıyla öğrencileriyle iletişim kurabilir, onların sorunlarından haberdar olabilir ya da dersle ilgili malzeme sunabilirler. Bu durum iletişimi güçlendirebilir.¹⁶⁴

Web 2.0 ın yüksek eğitimde kullanılmasının getirilerini Gabriela Grosseck, 2009 şöyle sıralamıştır:¹⁶⁵

Avantajlar

- Maliyetin azaltılması;
- Esneklik, seçilen teknolojilerin ihtimalleriyle ilgili,
- Kolay ve hızlıca bilgiye erişim, nerede ve ne zaman lazımsa,
- Web 2.0 teknolojilerinin eğitim-öğrenim faaliyetlerindeki entegrasyonu,
- Kullanıcıları ve kaynağa erişimi kimliği doğrulama yoluyla kontrol ihtimali,

¹⁶²Erkut DÜZAKIN & Sinan Yalçınkaya, “Web Tabanlı Uzaktan Eğitim Sistemi ve Çukurova Üniversitesi Öğretim Elemanlarının Yatkinlikleri”, **Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 17, Sayı 1, Adana, 2008, s.225-244.

¹⁶³Tural, s. 225-226.

¹⁶⁴ http://ab.org.tr/ab07/kitap/cagiltay_yildirim_AB07.pdf

¹⁶⁵ Gabriela Grosseck, **To use or not to use web 2. 0 in higher education? World Conference on Educational Sciences**, 2009, , procedia social and behavioral sciences, <https://adlunap.ro/else/papers/015.-697.1.Grosseck%20Gabriela-Can%20we%20use.pdf> (29.09.2014), s.478- 482

- Biriken deneyimlerin paylaşılması(bloglar,mikrobloglar, wikis, flickr, youtube) ve kaynaklar
- Platformdan bağımsız (internet bağlantısı olan bir bilgisayar ve tarayıcı yeterli),
- Uzun bir süre boyunca güvenilir devamlı kullanım,
- Yeni teknolojilerdeki çeşitliliğe bağlı olarak, eğitici uygulamalar,
- Şu anda izlenen yöntemlerde büyük değişiklikler yapmadan var olan eğitici uygulamaları test etme olanağı,
- Dijital içerik yaratmakta.

Dezavantajlar

- İnternet bağlantısı gerekiyor,
- Sıradan bilgilendirici içerikleriyle siteler esas içeriğin düşük kalitelisi versiyonlarına yol açar,
- Herkese şikayet etme imkanı verir, ki bu durum kuralları olmayan bir topluluk yaratılmasına yol açar,
- Sınırlı güvenliği vardır.

3.3. 2. Sosyal Ağların Eğitim Aracı Olarak Kullanımı

Eğitim kurumları, sosyal paylaşım siteleri ve diğer Web 2.0 araçlarını kullanarak büyük kitlelere ulaşmakta ve bu araçlar ile bilgilendirme ve eğitim çalışmaları yapmaktadır. Günümüzde özellikle dijital nesil zamanlarının çoğunu çevrim içi olarak geçirmekte, interneti günlük hayatlarının bir parçası olarak kabul etmektedirler. Genç nüfusun yarattığı potansiyel düşünüldüğünde sosyal paylaşım araçları; uzaktan eğitim, yaşam boyu öğrenme ve e-öğrenme kavramları için inanılmaz fırsatlar sunmaktadır.¹⁶⁶

Öğrenme sürecinde bireyin gereksinimlerini karşılaması açısından bilgiye istenilen zaman, istenilen yerde erişebilme isteği bireyleri sayısal öğrenme ortamlarına yöneltmiş ve bunun için Web 2.0 araçları, özelliklede sosyal ağlar uzaktan ve yaşam boyu öğrenme ortamlarına dönüşmüşlerdir.¹⁶⁷

¹⁶⁶ Aras Bozkurt, Açık ve Uzaktan Öğretim: Web 2.0 ve Sosyal Ağların Etkileri, Eskişehir, http://www.academia.edu/2536910/Açık_ve_Uzaktan_Öğretim_Web_2.0_ve_Sosyal_Ağların_Etkileri (08.01.2015).s.1-2.

¹⁶⁷Moore, s .3-5.

Araştırmacılara göre, sosyal ağlar iletişim becerilerini geliştirir, katılımı ve sosyal bağlılığı genişletir, akran desteğini güçlendirir ve işbirliğine dayalı öğrenmenin gerçekleşmesini sağlar. Bilinçli kullanımla, kişi kendisini çevresindeki insanlara karşı ifade edebilmesi yeteneğini geliştirmektedir. Ayrıca sosyal ağ siteleri, üniversitelerin fazla desteği olmadan kolay ve ucuz bir şekilde kullanılabilen, öğrenciler için eğitim süreçlerine kolaylıkla entegre edilebilmekte ve bu türdeki kullanımlar hızla yaygınlaşmaktadır. Böylece öğrenciler üniversiteden mezun olduklarında kendi öğrenme süreçlerine web üzerinden tekrar ulaşma ve çalışmalarını inceleme gibi olanaklara sahip olabilmekte ve kendi öğrenme geçmişlerine ulaşabilmektedir.¹⁶⁸

Öğrenme bireylere bir paket halinde sunulan bilgi değil; parçalardan oluşan, zaman, mekan ve öğreten gibi ifadelerin anlamlarının çok esnek olduğu bir süreçtir. Bu süreçte öğrenme bireyin ihtiyaç duymasıyla başlar; formal öğrenme ortamlarındaki gibi öğrenme amacı ve çıktıları yoktur. Bunun yerine bireyin öğrenme ihtiyacı ve bu ihtiyacını ne kadar tatmin ettiği. Birey ağ üzerinde aynı anda hem öğrenen hem de öğreten konumundadır. Bir ağda birden fazla öğrenen ve öğreten vardır.

Sosyal paylaşım araçları, günümüzde birçok resmi kurum tarafından iletişim aracı olarak kullanılmaktadır. Aynı şekilde eğitim kurumları, sosyal paylaşım siteleri ve diğer Web 2.0 araçlarını kullanarak büyük kitlelere ulaşmakta ve bu araçlar ile bilgilendirme ve eğitim çalışmaları yapmaktadır. Günümüzde özellikle dijital nesil zamanlarının çoğunu çevrim içi olarak geçirmekte, interneti günlük hayatlarının bir parçası olarak kabul etmektedirler. Genç nüfusun yarattığı potansiyel düşünüldüğünde sosyal paylaşım araçları; uzaktan eğitim, yaşam boyu öğrenme ve e-öğrenme kavramları için inanılmaz fırsatlar sunmaktadır.¹⁶⁹

Özkan ve McKenzie¹⁷⁰, sosyal ağların genel özelliklerini şöyle özetlemişlerdir;

- Sosyal ağların birçoğu kullanıcıya e-posta, chat, anlık mesajlaşma, video, blogging, dosya paylaşımı, fotoğraf paylaşımı gibi çeşitli hizmet sağlayarak, kullanıcıların etkileşimini kolaylaştırır.

¹⁶⁸ Ergun.

¹⁶⁹ Bozkurt, s. 1-2.

¹⁷⁰ Betül Özkan, Barbara McKenzie, **Social Networking Tools for Teacher Education**, In K. cFerrin et al. (Eds.), *Proceedings of Society for Information Technology and Teacher Education International Conference*, 2008, Chesapeake, VA: AACE., http://www.westga.edu/~bmckenzi/word/social_networking.pdf (25.11.2013), s. 2772-2776.

- Sosyal ağlar kullanıcıların bir veritabanını tutar ve böylece kullanıcılar kolaylıkla arkadaşlarını bulabilir, topluluklar oluşturabilir ve kendileri ile ortak ilgiye sahip bireyler ile paylaşımda bulunabilirler.
- Sosyal ağlar kullanıcıya çevrimiçi olarak kendi profilini oluşturma imkanı verir ve kendi sosyal ağlarını ortaya koymalarını sağlar,
- Sosyal ağların büyük bir çoğunluğu ücretsizdir.
- Sosyal ağların birçoğu kullanıcıdan gelen dönüte göre yeni özellikler eklerle ve geliştirirler. Aynı şekilde açık kaynaklı versiyonları ise kullanıcının kendi uygulamalarını geliştirerek siteye entegre etmelerine olanak sağlar.
- Sosyal ağlar kullanıcının kendi erişim ve gizlilik kurallarını kendisinin düzenlemesini sağlar. Kullanıcılar hangi derecede, ne kadar ve ne paylaşmak istediklerine karar verebilirler.
- Sosyal ağlar içerik, konu ya da ilgi alanına dayalı ilk nesil çevrim içi topluluklara odaklanmaktan çok birey temelli kişisel çevrimiçi topluluklara odaklanır.

Sosyal ağların eğitimde bir araç olarak kullanılmasının getirebileceği avantajları, aşağıdaki gibi sıralanmıştır;

- 1-Zamandan ve mekandan bağımsız olma,
- 2- Eğitimde bilgisayar kullanımının eğitimin kalitesini, başarı ve verimliliği artırması,
- 3- Bilgisayar teknolojilerindeki gelişmeler sayesinde daha kısa sürede ve daha sistemli öğrenebilmenin sağlanması,
- 4- Öğrenmeyi bireyselleştirmesi,
- 5- Anında geri-bildirim alınabilmesi,
- 6- Öğrencinin ders içeriğini istediği kadar tekrar edebilmesine olanak sağlaması,
- 7- İçeriğin kolay görüntülenebilmesi,

- 8- Görsel ve işitsel öğrenme ortamları tasarımına izin vermesi,
- 9- Laboratuvar gerektiren derslerin benzetim animasyon ve sanal laboratuvarlar sayesinde öğrencilere daha az maliyetle ve daha tehlikesiz olarak sunulabilmesi,
- 10- Ders içeriğinin ve eş-zamanlı (senkron) sınıf (sanal sınıf) uygulamalarının arşivlenebilmesi,
- 11- İki yönlü iletişim sağlanabilmesi,
- 12- Geleneksel programlara göre öğrencilerin araştırma, bilgi ve becerilerini artırmada daha gönüllü davranmalarını sağlaması,
- 13- Öğrenci performansını değerlendirmeye olanak vermesi,
- 14- Değerlendirme sonuçlarının ölçümünde hata olasılığının minimuma düşmesi,
- 15- Öğrencilerin ve öğretmenlerin bilgiye ulaşma, değerlendirme, kullanma ve etkili olarak alıntı yapma becerilerinin gelişmesini sağlaması¹⁷¹

3.3.2.1. Facebook ve Eğitsel Kullanımı

Dünya’da son zamanlarda hızla yükselişe geçen sosyal paylaşım ağlarında insanların kendilerini ifade edebilmeleri, eğlenerek stres atabilmeleri, ortak amaçlar ya da görüşler doğrultusunda birleşebilmeleri söz konusu olabilmektedir. Hızlı bir yükseliş sağlayan ve geniş bir üyeye sahip olan sosyal paylaşım ağlarından biri de Facebook.com’ dur. Facebook genç üyeler tarafından tercih edilmekte ve çoğunlukla arkadaşlarını bulma gerekçesiyle üye olunmaktadır¹⁷².

¹⁷¹Gonca Telli Yamamoto, Uğur Demiray, Mehmet Kesim (Eds.), “Türkiye’de E-öğrenme: Gelişmeler ve Uygulamalar” Ankara: Cem Web Ofset, 2010, s.54-62.

¹⁷²Kadriye Kobak, Serkan Biçer, **Facebook Sosyal Paylaşım Sitesinin Kullanım Nedenleri**, 8 th International Education Technology Conference, Mayıs 2008, <http://ietc2008.home.anadolu.edu.tr/ietc2008/105.doc> (11.11.2014), s. 567-571

Facebook sosyal ağ siteleri arasında hızlı büyüyen ve üniversite öğrencileri arasında çok tercih edilen sosyal ağ sitesidir¹⁷³. Facebook, birçok insanın üye olduğu en büyük sosyal ağlardan biridir. Facebook da yapılabilecek işlemler;

- Gruplar oluşturulabilir
- Görsel-işitsel ve metin tabanlı materyaller paylaşılabilir.
- Tartışma ortamları oluşturulabilir.
- Eş-zamanlı ve eş-zamansız iletişime geçilebilir.

3.3.2.2. Twitter ve Eğitsel Kullanımı

Twitter, Twitci olarak adlandırılan, internet üzerinden anlık mesaj gönderebilen veya alabilen, neredeyse bir milyon kullanıcı tarafından kullanılan dünyanın en popüler mikro-blog uygulamasıdır. Gönderiler 140 karakter uzunluğuyla sınırlandırılmıştır. Mikro-bloglama farklı teknolojiler, araçlar ve uygulamalar kullanan kullanıcılar arası gerçek zamanlı etkileşim sağlamaktadır.¹⁷⁴

Grosseck ve Holotescu¹⁷⁵, nun Twit'er'i eğitici aktiviteler için kullanabilir miyiz adlı çalışmasında, Twitter eğitim aracı olarak kullanılırken ne tür sorunların üzerinde durulması gerektiğini öğrencilere sağlayabileceği yararlarından şöyle bahsetmiştir.

- İşbirliğine dayalı yazmayı keşfetmek: yazmayı eğlenceli bir hale getiriyor, düzeltme yeteneklerini geliştiriyor, edebi yetenekleri geliştiriyor; öğrencilerimize idraksal izdüşümlerini kayıt altına alma ve daha sonraki çalışmalarında bunları kullanma şansı vermektedir.
- Okuyucu tepkisi: öğrenciler tweetleri sınıf aktiviteleri içerisinde soru sormak ve gözlemlerini paylaşmak için kullanabilirler
- Mikro-bloklanın resmi ve gayri-resmi yapılar içerisindeki potansiyelini keşfetmek: ders/sınıf bloğuna bağlanmış bir Twitter öğrencilere farklı çeşitlerde

¹⁷³ Zülfü Genç, **Web 2.0 Yeniliklerinin Eğitimde Kullanımı: Bir Facebook Eğitim Uygulama Örneği**, Akademik Bilişim, 2010, <http://ab.org.tr/ab10/ozet/180.html>, (05.12.2014).

¹⁷⁴ Gabriela Grosseck, Carmen Holotescu, **Can we use twitter for educational activities?**, The 4rd International Scientific Conference eLearning and Software for Education Bucharest, April 17-18, 2008, s. 6-9.

¹⁷⁵ Grosseck & Holotescu, s. 6-9.

eş zamansız çevrimiçi söylem tartışmasına, ses, amaç, fikirleri organize etmek, not göndermek gibi imkanlar tanımaktadır.

- Okullar, ülkeler arası işbirliği (Örneğin, öğrenciler çalışmaları sırasında karşılaştıkları gerçek dünyaya ait örnekleri tweetlemektedir).
- Proje Yönetimi: eğer bir grubu proje yapmaları için kurduysan tweetler cep telefonundan alınabilir.
- Düşünceleri değerlendirmek için bir araçtır, mutabakatı inceler, çevredeki düşüncelere bakar. Twitter ayrıca verilmiş başlık hakkındaki akademik etkileşim açısından da kullanılabilir
- Konferans yada bir çalıştay veya sunumun parçası olarak. Twitter katılımcılara konferanstaki belirli bölümler hakkında görüşlerini belirtme ve etkinlikte diğerleriyle aktivitelere katılma konusunda basit bir yol sağlamaktadır. Twitter süregelen diyaloglarda iyi işlemekte, organizasyon için bir yol olmakta, hızlı geri bildirimler sunmakta, ve süratlice kaynağı işaret etmektedir
- Kütüphanelerdeki kaynakça servisleri. İnsanlar kütüphanedeki etkinlikler, yeni kitaplar veya kütüphane kullanıcı soruları için bir Twitter hesabını 'takip' edebilirler.

Grosseck ve Holotescu¹⁷⁶ Twitter ın eğitmen ve öğrenen için olumlu etkilerini şöyle sıralamışlardır:

- Eğitimde merak uyandıran ve bir öğretmenin sınıfında kullandığı en iyi uygulamaları paylaşmak.
- Yararlı bilgi almada çok kullanışlı.
- Diğer şartlarda karşılaşamayacak olan insanların birbirine bağlar.
- Öğrencilerin belirli bir konu hakkındaki tartışmalarının kaydını tutar.
- Eğlencelidir ve öğrencileri derslerde neler olduğuyla ilgili kavrayış sağlar.
- Hızlı duyuru yapmak için iyi bir yöntemdir.
- 140 yazı karakterine bağlı kalmak odaklanmayı arttırır, kendine özgü düzensiz bir dilbilgisi yapısı geliştirir, iyi derecede özetleme bilgisi gerektirir.
- Öğretmen ders notlarını paylaşabilir.

Olumsuz yönlerinden de bahsetmişir:

¹⁷⁶ Grosseck & Holotescu, ,s. 6-9.

- Mesajlar sadece senin çevrimiçi ağında bulunan insanlar tarafından alınacaktır.
- Öğrencilerin cevapları sınırlı kalacaktır.
- Bağımlılık yapabilir.
- 140 yazı karakterine bağlı kalmak kötü dilbilgisi yeteneklerine yol açabilir.
- Öğretmenler açısından bir dezavantajı ise 7/24 çevrimiçi olma durumunda öğrencilerin özel hayatlarına müdahale etmeleridir.
- Twitter mesaj sağanağı (sınıf aktiviteleriyle alakası olmayan ‘takipçilerin’ engellenmesi v.b)

Bu makalenin yazarları açısından, Twitter öğrencilerle etkileşim ve profesyonel gelişim için etkili bir araç olarak kanıtlanmıştır, bu durum derslerin kurallarını ve modellerinde değişikliklere yol açabilir ve öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda iyi pedagojik karşılık verilmelidir.¹⁷⁷

3.3.3. Sosyal Ağlar ve Etkileşim

Moore öğretim programındaki etkileşimsel (transactional) uzaklıktan bahseder. Moore’a göre etkileşimsel uzaklık diyalog, yapı ve bireyin özerkliğinden oluşur. Öğrenme, sadece hayatın belirli evrelerinde olan bir süreç değil hayat boyu devam eden bir süreçtir. Öğrenme önceden belirlenen hedeflerden ziyade günümüz post-modern dünyasında öğrenenin gereksinimlerine göre belirlenmektedir. Bağımsız öğrenmede öğrenen, öğrenme sürecindeki sorumluluğunu kabul eder ve buna göre davranır. Öğrenme sürecinde bireyin gereksinimlerini karşılaması açısından bilgiye istenilen zaman, istenilen yerde erişebilme isteği bireyleri sayısal öğrenme ortamlarına yöneltmiş ve bunun için Web 2.0 araçları, özelliklede sosyal ağlar uzaktan ve yaşam boyu öğrenme ortamlarına dönüşmüşlerdir.¹⁷⁸

Sosyal ağlar vakit geçirmeye olanak tanıyan web 2.0 ortamlarıdır. Sürekli veri akışı ve bilgiye maruz kalmak, rastgele veya farkında olmadan öğrenme kavramlarını, sosyal ağlar ön plana çıkarmıştır. Sosyal ağlar; iletişim ve etkileşimin güçlü olması, birçok öğrenme ortamını öğrenenlere sağlaması, anında çok fazla sayıda dönüt alınabilmesi ve son olarak

¹⁷⁷ Grosseck & Holotescu, ,s. 6-9.

¹⁷⁸ Moore, s. 20-31.

öğrenme sürecinde yapının çok önemli olmaması açısından önemli bir uzaktan, yaşam boyu öğrenme aracı olarak düşünülebilir.¹⁷⁹

¹⁷⁹Michael.G. Moore, “**Theory of transactional distance**”,1997. <http://www.c3l.uni-oldenburg.de/cde/support/readings/moore93.pdf> (05.12.2012)

4. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

4.1. Araştırmanın Kapsamı ve Amacı

Bu çalışmada, öğrencilerin e- öğrenmeye bakış açıları teknoloji kabul modeline göre incelenmeye çalışılmıştır. E- öğrenme faktörleri olan, algılanan fayda, algılanan kullanım kolaylığı, tutum ve niyet faktörlerinin ortalamalarına bakılmış, demografik özelliklerle aralarında anlamlı bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Faktörlerde yer alan maddelere verilen cevaplara göre e – öğrenme teknolojisini ne derece kabul ettikleri araştırılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın asıl amacı, sosyal ağların bir e- öğrenme aracı olarak ne düzede kullanıldığı ve bu ortamlarda ne düzeyde etkileşime girildiği öğrenilmek istenmiştir. Öğrencilerin e- öğrenme amaçlı diğer öğrencilerle, eğitmenleriyle, arayüzle ve içerikle ne derece etkileşime girdikleri ve bu etkileşim türlerine yönelik tutumları öğrenilmeye çalışılmıştır. Son olarak e- öğrenmeye bakış açısı ve sosyal ağları e- öğrenme amaçlı kullanımı ve etkileşime girme düzeylerinin ortalaması arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir.

4.2. Araştırma Evreni ve Örneklem

Araştırmanın evreni, 2014-2015 öğretim yılında İnönü Üniversitesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi ve Zirve Üniversitesi' nde lisans, yüksek lisans ve uzaktan eğitim programlarında öğrenim görmekte olan öğrencilerden rastgele seçilmiştir.(İletişim Fakültesi, Eğitim Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Hukuk Fakültesi ve Mühendislik fakültesi öğrencileri).Anket online olarak yayımlanmış, uzaktan eğitim öğrencilerinin maillerine atılmış, üniversitelerin facebook sayfalarında paylaşılmıştır. Bir kısmı da elden tamamen gönüllülük esasına dayalı bir şekilde uygulanmıştır.Toplamda 575 kişiye anket uygulanmıştır. Fakat gerek online sorunlar, kullanıcıların eksik bilgi girmesinden ve çeşitli kullanıcı hatalarından dolayı 56 anket geçersiz kabul edilerek 519 kişilik bir örneklem grubu üzerinde yapılmıştır.

4.3. Veri Toplama Araçlarının Hazırlanması

Araştırmaya uygun bir anket hazırlanmıştır. Anket ilk olarak grup odaklı incelenmiştir. Sonrasında güvenilirlik ve geçerlik testleri için iki defa pilot uygulama yapılmıştır. 4 öğretim üyesi ile soruların incelenmesi ve uygulamalar sonucu ankette yer alan sorular değiştirilmiş, ekleme ve çıkarma işlemleri yapılmıştır. Anket soruları hazırlanırken konuyla ilgili tezler, makaleler, kitaplar incelenmiştir. E- öğrenmeyi, teknoloji kabul modeline göre incelediğimiz, ikinci kısımdaki sorular Davis (1989)' in araştırmasında yer alan maddeler baz alınarak yapılmıştır. E-öğrenme aracı olan sosyal ağlarda etkileşim düzeyini araştıran sorular ise literatür taramalarından faydalanılarak yapılmıştır.

Anketin ilk bölümünde; katılan kişilerin demografik yapısı ortaya çıkarılmış, interneti ve sosyal paylaşım ağlarını kullanım sıklıklarını, bilgisayar ve sosyal ağları kullanma amaçları öğrenilmeye çalışılmıştır.

İkinci bölümde; bireylerin e- öğrenmeye, teknoloji kabul modeli ile bakış açısı değerlendirilmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin e-öğrenmeye bakış açıları, şu faktörlerle incelenmeye çalışılmıştır:

- Algılanan fayda
- Algılanan Kullanım Kolaylığı
- Tutum
- Algılanan Niyet

Teknoloji Kabul Modeli

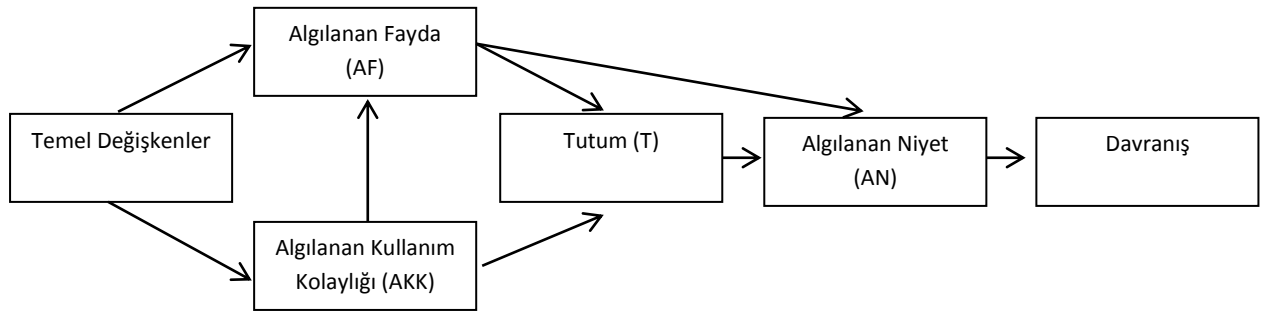
Bilgi sistemlerinin ve bilgi teknolojilerinin kullanımı ve benimsenmesiyle ilgili en sağlam teorik alt yapı ve bu sistemlerin sınıranabilirliği ile ilgili model Fred D. Davis tarafından 1989 yılında ortaya atılmıştır. Teknoloji kabul modeli (TKM) olarak adlandırılan bu model bilgisayar kullanıcılarının davranışlarını açıklamak ve tahmin etmek amacıyla geliştirilen bir modeldir.¹⁸⁰

¹⁸⁰ Martin Fishbein, ve Icek Ajzen, **Belief, Attitude, Intention, and Behavior: An Introduction to Theory and Research**, Reading, MA: Addison-Wesley, 1975, s.4.

Teknoloji kabul modeli, insanların karşlarına çıkan teknolojileri neden kabul ettiklerini, kullanıcıların teknolojiye ne derece yatkın olduklarını anlamak ve teknolojinin kullanımına yönelik niyetlerini açıklamaktır.¹⁸¹

TKM'nin amacı, kullanıcıların davranışlarına geniş bir aralıkta bir açıklama yapmak için yeterli olmak ve bilgisayar kabulünün belirleyici faktörleri için teorik bir açıklama getirmektir. Teknoloji kabulü konusunda hem tahmin eden hem de açıklama için yardımcı olacak bir model tercih teorik açıklama için edilecektir. Bu nedenle araştırmacılar bir sistemin neden kabul edilemez olduğuna yönelik bir tanımlama yapabilir ve düzeltici önlemler konusunda yardımcı olabilir¹⁸²

Teknoloji kabul modeli,

Şekil 7:Teknoloji Kabul Modeli

Kaynakça: Davis, 1989.

Teknoloji Kabul Modelinin Bileşenleri

Davis¹⁸³, yaptığı çalışmada, algılanan kullanım kolaylığı ve algılanan faydanın bilgi sistemi kullanımı üzerinde dolaylı ve pozitif bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Algılanan Fayda

Bireylerin teknoloji kullanımı neticesinde yaptıkları işteki performans artışıyla ilgili sahip oldukları olumlu ya da olumsuz düşünceleridir.¹⁸⁴Faturalarını ödemek, havale işlemlerini

¹⁸¹ Fred D. Davis, "Perceived Usefulness, Perceived Ease of use, and User Acceptance of Information Technology", MIS Quarterly, S. 13 (3), 1989, s. 318-339.

¹⁸² Davis, s. 318-339.

¹⁸³ Davis, s. 318-339.

yapmak için bankaya gidip sıra beklemek yerine akıllı telefonlara indirilen banka uygulamalarıyla, yer-zaman sınırlaması olmaksızın işlerin kolayca yapılır. Bu da kişide oluşturduğu algılanan fayda faktörüdür.

Algılanan Kullanım Kolaylığı

Bireyin belli bir teknolojiyi kolay bulma ve fazladan çaba harcamadan kullanımının öğrenilme derecesi olarak tanımlanır. Yeni teknolojilerin kullanımını ne kadar kolay bulursak kullanıma yönelik niyetimiz o kadar olumlu demektir. Yapılan araştırmalarda algılanan kullanım kolaylığının algılanan fayda üzerinde dolaylı bir etkisinin olduğu görülmüştür.¹⁸⁵

Tutum

Bir kişinin söz konusu davranışı gerçekleştirmeye yönelik olumlu ya da olumsuz yargıdır. Tutum bir davranış değil davranışa hazırlayıcı bir eğilimdir ve her tutumun olumlu ile olumsuz arasında bir şiddet aralığı vardır. Yüz yüze ve uzaktan yapılan çeşitli deneyler tutumları her zaman davranışa yol açamayacağını ortaya koymaktadır.¹⁸⁶

Kişinin teknolojiye ilişkin mevcut tutumları, onu teknoloji kullanımına yönelik davranışları için bir ön koşuldur.¹⁸⁷

Niyet

Bir kişinin belli bir davranışı göstermeye yönelik olan şiddetinin bir ölçüsüdür. Teknoloji kabul modeli, bir bireyin bilişim teknolojilerini kullanmayı kabul etmesi veya reddetmesini, diğer bir deyişle gerçek kullanımı belirleyen birincil faktörün niyet olduğunu ileri sürmektedir¹⁸⁸

¹⁸⁴ Davis, s. 319-340.

¹⁸⁵ Davis, s. 319-340.

¹⁸⁶ Ç. Kağıtçıbaşı, **Yeni İnsan ve İnsanlar**, İstanbul: Evrim Yayınları, 2005, s.54-58.

¹⁸⁷ Fishbein ve Ajzen, s.6-9.

¹⁸⁸ T. Çivici, S. Kale, “**Mimari Tasarım Bürolarında Bilişim Teknolojilerinin Kullanımını Etkileyen Faktörler: Bir Yapısal Denklem Modeli**”, 4. İnşaat Yönetimi Kongresi Bildiriler Kitabı, 2007, s. 119-128.

Bireyin bir davranışı gerçekleştirmek adına yaptığı uğraşların ve istemlerin göstergesine niyet denmektedir. Tutumun, kişilerin niyetlerini ve davranışlarının ne yönde olacağını belirlemede etkili olduğu savunulmaktadır.¹⁸⁹

Üçüncü bölümde ise öğrencilerin sosyal paylaşım ağlarını bir e- öğrenme ortamı olarak kullanıp, etkileşime ne ölçüde girdikleri saptanmaya çalışılmıştır. Sorularda eğitmen-öğrenen etkileşimi, öğrenen- öğrenen etkileşimi ve öğrenen-arayüz etkileşimini sorgulayanlar mevcuttur. Bu bölümde, öğrencilerin sosyal ağları bir e- öğrenme aracı olarak kullanıp kullanmadıklarını, kullananlarınsa ne ölçüde etkileşime girdiği öğrenilmeye çalışılmıştır.

Araştırma yapılırken ilk olarak odak grubu oluşturulup, birebir görüşmelerle anket soruları incelenmiştir. 17 öğrenci ve 4 Öğretim üyesiyle yapılan görüşmeler sonucu, öğrencilerin soruları anlama düzeylerine göre sorular basitleştirilmiş, karmaşık ve anlaşılmayan sorular çıkartılmıştır. Pilot uygulama için 54 öğrenciye ulaşılmış, istenen faktörlere ulaşılamamıştır. İkinci bir pilot uygulama 80 öğrenciye yapılmış, faktör yükleri eşite akın dağılan sorular çıkartılmış, maddeler istenilen faktörlere ayrılmıştır.

Anketlerin bir kısmı elden bir kısmı internet üzerinden öğrencilere ulaştırılmıştır. İnternet üzerinden e-posta, sosyal paylaşım ağları üzerinden http://www.online-anket.gen.tr/anketformu.php?kullanici_id=8999&anket_id=3 bağlantısı paylaşılarak iletilen anketler online-anket (<http://www.online-anket.gen.tr/>) üzerinden yapılmıştır.

Anket aşağıda belirtildiği gibi yapılandırılmıştır;

1. Demografik özellikler

2. E- öğrenme TKM modeli ile Yaklaşım Ölçeğinin Unsurları

Algılanan Fayda

- E- öğrenmenin öğrenci - öğrenci arasındaki etkileşimi artıracağını düşünüyorum.
- E-öğrenme ortamları, derse giren öğretmenlerimle çevrimiçi ve eşzamanlı görüşebilme imkanı sağlar.
- E-öğrenme, öğrencilerin sanal ortamlarda sosyalleşmesini sağlar.

¹⁸⁹ Fishbein ve Azjen, s.6-9.

Algılanan Kullanım Kolaylığı

- E- öğrenme ortamlarında eğitim almayı öğrenmek kolaydır.
- E- öğrenme ortamlarının arayüzleri basit ve anlaşılırdır.
- E- öğrenme, yeni gelişen teknolojilerin öğrenimini kolaylaştırır.
- E- öğrenme ortamlarında, ulaşmak istediğim kişilerle kolay bir şekilde etkileşimde bulunabilirim.

Tutum

- E- öğrenme, kitlelere ulaşmada önemli bir güçtür.
- E- öğrenmede içerik tasarımı (ses, görünüş, video,vb. eklentiler..) ilgimizi çekip, merak uyandırır.
- İçeriğe istenilen zamanda, tekrar tekrar erişme imkanı, e- öğrenmenin en önemli avantajlarından biridir.
- E-öğrenmede, görsel araçlar (animasyonlar ve simülasyonlar) kullanılması konunun kalıcılığını artırır.

Algılanan Niyet

- E- öğrenme ortamlarını arkadaşlarıma tavsiye ederim.
- E-öğrenme ortamları, yeterli erişim imkanım olduğu sürece katılacağım bir platformdur.
- Kayıt olmak istediğim eğitim programı, E-öğrenme ortamları üzerinden eğitim verirse programa katılmak isterim.
- E-öğrenme ortamlarında, derse giren hocalarımla çevrimiçi ve eşzamanlı görüşebilirim.

3. Bir E- öğrenme Aracı Olarak Sosyal Ağların Kullanımı ve Etkileşim Düzeyini

Ölçme Ölçeğinin Unsurları

Öğrenen- İçerik Etkileşimi

- Çalışmalarımı (ödev, proje) sosyal ağlarda, arkadaşlarımla paylaşıyorum.
- Derslerle ilgili bulduğum video/ kütüphane linkleri/notları sosyal ağlarda paylaşıyorum.
- Sosyal ağlarda, eğitim amaçlı video/dosya paylaşabilirim.
- Sosyal ağlarda, fakültemize ilişkin gruplarda paylaşımlarda bulunabilirim.

Eğitmen - Öğrenen Etkileşimi

- Sosyal ağlar üzerinde yer alan öğretim elemanlarının/eğitmenlerin, profillerini/paylaşımlarını takip ederim.
- Ders öğretmenleriyle eşzamanlı çevrimiçi iletişim kurmayı isterim.
- Aklıma takılan soruları, sosyal ağlar üzerinden öğretmenlerime sorarım.
- Sosyal ağlar popüler ortamlar olduğu için eğitimci-öğrenen etkileşimini sağlamak için önemli bir araçtır.

Öğrenen- Arayüz Etkileşimi

- Sosyal ağlarda, fakülte/bölüm ile ilgili güncel duyurulara/haberlere kolayca erişebilirim.
- Sosyal ağlar, ilgi alanlarıma göre akademik paylaşım gruplarına katılabilme imkanı sağlar.
- Kullandığım sosyal ağ aracılığıyla, kendime ait anlık durum/güncel bilgilerimi paylaşabilirim.

Öğrenen-Öğrenen Etkileşimi

- Arkadaşlarımla, eşzamanlı sosyal ağlarda iletişim kurmaktan memnunum.
- Sosyal bir ağ üzerinde yer alan arkadaşlarımla ders, fakülte.. vb. konular hakkında bilgi alışverişi yapabiliyorum.
- Kullandığım sosyal ağların, arkadaşlarımla aramdaki günlük iletişimi olumlu yönde etkilediğini düşünüyorum.

4.4. Hipotez

Araştırmada iki adet temel hipoteze yer verilmiştir. Bu hipotezlerin geçerliliği, araştırmanın değerlendirilmesi kısmında denetlenerek sonuç bölümünde değerlendirilecektir.

Temel Hipotezler

1. **H₀**: Sosyal ağlara üye olanlar ve olmayanlar arasında e- öğrenme bakımından anlamlı bir fark vardır.

H₁: Sosyal ağlara üye olanlar ve olmayanlar arasında e- öğrenme bakımından anlamlı bir fark yoktur.

2. **H₀**: Algılanan kullanım kolaylığı (AKK) ve algılanan fayda (AF) arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

H₁: Algılanan kullanım kolaylığı (AKK) ve algılanan fayda (AF) arasında pozitif yönde bir ilişki yoktur.

3. **H₀**: Algılanan fayda (AF) ve e-öğrenmeye yönelik tutum (T) arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

H₁: Algılanan fayda (AF) ve e-öğrenmeye yönelik tutum (T) arasında pozitif yönde bir ilişki yoktur.

4. **H₀**: Algılanan fayda (AF) ve niyet (N) arasında anlamlı bir pozitif yönde vardır.

H₁: Algılanan fayda (AF) ve niyet (N) arasında pozitif yönde bir ilişki yoktur.

5. **H₀**:E-öğrenmeye yönelik tutum (T) ve niyet (AN) arasında pozitif yönde bir ilişki vardır

H₁: E-öğrenmeye yönelik tutum (T) ve niyet (AN) arasında pozitif yönde bir ilişki yoktur.

7. **H₀**:E- öğrenmeye yönelik tutum ve e- öğrenme aracı olan sosyal ağlarda gerçekleşen etkileşim düzeyi arasında pozitif bir ilişki vardır.

H₁: E- öğrenmeye yönelik tutum ve e- öğrenme aracı olan sosyal ağlarda gerçekleşen etkileşim düzeyi arasında negatif bir ilişki vardır.

8. **H₀**:Facebook Kullananlar ve Kullanmayanlar arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

H1: Facebook Kullananlar ve Kullanmayanlar arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark yoktur.

Alt Hipotezler

1. **H0:** Cinsiyetler arasında E-öğrenme TKM faktörleri bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H1: Cinsiyetler arasında E-öğrenme TKM faktörleri bakımından anlamlı bir fark vardır.

2. **H0:** Yaşlar arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H1: Yaşlar arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark vardır.

3. **H0:** Yaşlar arasında algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H1: Yaşlar arasında algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark vardır.

4. **H0:** Yaşlar arasında tutum bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H1: Yaşlar arasında tutum bakımından anlamlı bir fark vardır.

5. **H0:** Yaşlar arasında algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H1: Yaşlar arasında algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark vardır.

6. **H0:** Eğitim Türleri arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H1: Eğitim Türleri arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark vardır.

7. **H0:** Eğitim Türleri arasında algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H1: Eğitim Türleri arasında algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark vardır.

8. **H0:** Eğitim Türleri arasında tutum bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H1: Eğitim Türleri arasında tutum bakımından anlamlı bir fark vardır.

9. **H0:** Eğitim Türleri arasında algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H1: Eğitim Türleri arasında algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark vardır.

10. **H0:** Eğitim Durumları arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H1: Eğitim Durumları arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark vardır.

11. **H0:** Eğitim Durumları arasında algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H1: Eğitim Durumları arasında algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark vardır.

12. **H0:** Eğitim Durumları arasında tutum bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H1: Eğitim Durumları arasında tutum bakımından anlamlı bir fark vardır.

13. **H0:** Eğitim Durumları arasında algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H1: Eğitim Durumları arasında algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark vardır.

14. **H0:** Üniversiteler arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H1: Üniversiteler arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark vardır.

15. **H0:** Üniversiteler arasında algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H1: Üniversiteler arasında algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark vardır.

16. **H0:** Üniversiteler arasında tutum bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H1: Üniversiteler arasında tutum bakımından anlamlı bir fark vardır.

17. **H0:** Üniversiteler arasında algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H1: Üniversiteler arasında algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark vardır.

18. **H0:** Fakülteler arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H1: Fakülteler arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark vardır.

19. **H0:** Fakülteler arasında algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H1: Fakülteler arasında algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark vardır.

20. **H0:** Fakülteler arasında tutum bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H1: Fakülteler arasında tutum bakımından anlamlı bir fark vardır.

21. **H0:** Fakülteler arasında algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H1: Fakülteler arasında algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark vardır.

22. **H0:** Günlük bilgisayar kullanım saatleri arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H1: Günlük bilgisayar kullanım saatleri arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark vardır.

23. **H0:** Günlük bilgisayar kullanım saatleri arasında algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H1: Günlük bilgisayar kullanım saatleri arasında algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark vardır.

24. **H0:** Günlük bilgisayar kullanım saatleri arasında tutum bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H1: Günlük bilgisayar kullanım saatleri arasında tutum bakımından anlamlı bir fark vardır.

25. **H0:** Günlük bilgisayar kullanım saatleri arasında algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H1: Günlük bilgisayar kullanım saatleri arasında algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark vardır.

26. **H0:** Sosyal ağlara üye olanlar ve olmayanlar arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H1: Sosyal ağlara üye olanlar ve olmayanlar arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark vardır.

27. **H0:** Sosyal ağlara üye olanlar ve olmayanlar arasında algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H1: Sosyal ağlara üye olanlar ve olmayanlar arasında algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark vardır.

28. **H0:** Sosyal ağlara üye olanlar ve olmayanlar arasında tutum bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H1: Sosyal ağlara üye olanlar ve olmayanlar arasında tutum bakımından anlamlı bir fark vardır.

29. **H0:** Sosyal ağlara üye olanlar ve olmayanlar arasında algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H1: Sosyal ağlara üye olanlar ve olmayanlar arasında algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark vardır.

30. **H0:** Cinsiyetler arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark yoktur.

H1: Cinsiyetler arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

31. **H0:** Yaşlar arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark yoktur.

H1: Yaşlar arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

32. **H0:** Eğitim türü(uzaktan-örgün) arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark yoktur.

H1: Eğitim türü(uzaktan-örgün) arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

33. **H0:** Üniversiteler(devlet-vakıf) arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark yoktur.

H1: Üniversiteler(devlet-vakıf) arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

34. **H0:** Fakülteler arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark yoktur.

H1: Fakülteler arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

35. **H0:** Sosyal Ağlara Giriş Sıklıkları arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark yoktur.

H1: Sosyal Ağlara Giriş Sıklıkları arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

36. **H0:** Sosyal Ağlarda Edinilen Arkadaş Sayıları arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark yoktur.

H1: Sosyal Ağlarda Edinilen Arkadaş Sayıları arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

37. **H0:** Facebook Kullananlar ve Kullanmayanlar arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark yoktur.

H1: Facebook Kullananlar ve Kullanmayanlar arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

4.5. Verilerin Çözümlemesi ve Değerlendirilmesi

Kullanılan anket ve soruları bilgisayar ortamında değerlendirilebilecek şekilde uygun formatta hazırlanmıştır. Toplanan formlar veya online olarak elde edilen veriler Microsoft Excel programında düzenlenmiş, uygun formata getirilerek “IBM SPSS Statistic 22” adlı programa aktarılarak analiz edilmesi de sağlanmıştır.

Ölçeklerin normal dağılıma uyup uymadığı One-Sample Kolmogorov-Smirnov Testi ile değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlar hiçbir ölçeğin normal dağılıma uymadığını göstermektedir. Bu bağlamda verilerin analizinde parametrik olmayan analizlerden yararlanılmıştır. Non-parametrik karşılığı olmayan durumlarda ise parametrik testlere başvurulmuştur. Analiz kapsamında pasta ve çubuk grafikler, çapraz tablolar, güvenilirlik ve geçerlilik analizi (Reliability Analysis), faktör analizi, Man Whitney , Kruskal Wallis testi, Spearman’s Rank Order Korelasyon testi, Regression yapılmıştır.

-Mann – Whitney U Testi

İki bağımsız grup arasındaki farklılıkları test etmek için kullanılan Man- Whitney U testi, bağımsız örnekler için uygulanan t testlerinin non-parametrik karşılığıdır. Bu test grupların ortalamalarını karşılaştırır.¹⁹⁰

-Kruskal Wallis Testi

Tek yönlü varyans analizinin non-parametrik karşılığı olan Kruskal- Wallis testi, sürekli değişkenlere sahip üç ya da daha fazla grup için karşılaştırma yapmaktadır. Değerleri sıralı hale getirir ve sıralı ortalamaları karşılaştırır. Gruplar arası analizde denilmektedir.¹⁹¹

¹⁹⁰ Şeref Kalaycı, *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, 5. Baskı, Asil Yayın Dağıtım, s.99.

¹⁹¹ Kalaycı, s.106.

-Spearman's Rank Order Korelasyon

Spearman's Rank Order Korelasyonu, iki sürekli değişken arasındaki ilişkinin derecesinin hesaplanmasında kullanılmaktadır. Pearson's korelasyonunun non-parametrik karşılığıdır.¹⁹²

4.6. Tanımsal Bulgular

Yeni iletişim ortamı olarak sosyal ağların, e-öğrenmede etkileşimi artırmadaki rolü adlı bu araştırmada elde edilen verilere göre tablolar, sayısal veriler, bu değerlere karşılık gelen grafiksel gösterimlerle belirtilmeye çalışılmıştır.

4.6.1. Demografik Bulgular

Bu araştırmada yer alan kitle ve verdikleri sonuçlarla ilgili yorum yapabilmek için öncelikle kitleyi tanıtan ve onun biçimsel özelliklerini aktaran gösteren değerler elde edilmiştir. Bu değerler ankete katılan öğrencilerin; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, aldıkları eğitim türü(uzaktan, örgün), fakültesi, günlük bilgisayar kullanım saati, bilgisayar kullanım amacı, sosyal ağ sitelerine üyelik durumu, hangi sitelere üye oldukları, sosyal ağlara giriş sıklıkları, sosyal ağlarda en fazla kullanılan uygulamalar, sosyal paylaşım ağında bağlantılı olduğu arkadaş sayısı ve sosyal ağlara üyeliği olmayanların nedenini ortaya çıkarmaya çalışmıştır.

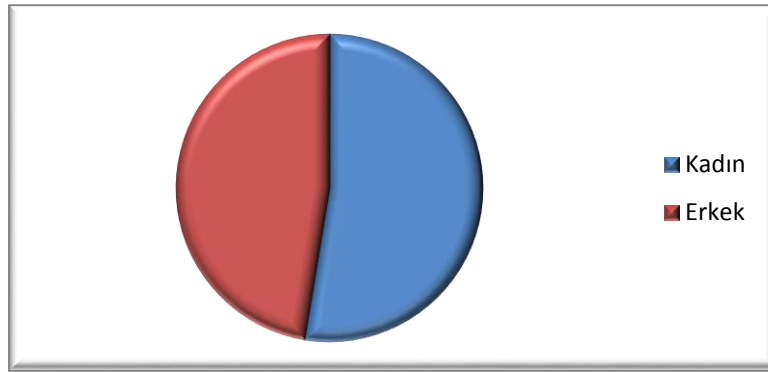
4.6.1.1. Cinsiyet Durumu

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet durumları tablosu ve grafiksel gösterimi aşağıda yer almaktadır. Tabloda görüldüğü üzere ankete katılan 519 kişinin yüzde 52.6 'si kadınlardan, yüzde 47.4' ü erkeklerden oluşmaktadır.

¹⁹² Kalaycı, s. 110.

Tablo 1: Cinsiyetlere Göre Dağılım

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kadın	273	52,6	52,6	52,6
	Erkek	246	47,4	47,4	100,0
	Total	519	100,0	100,0	

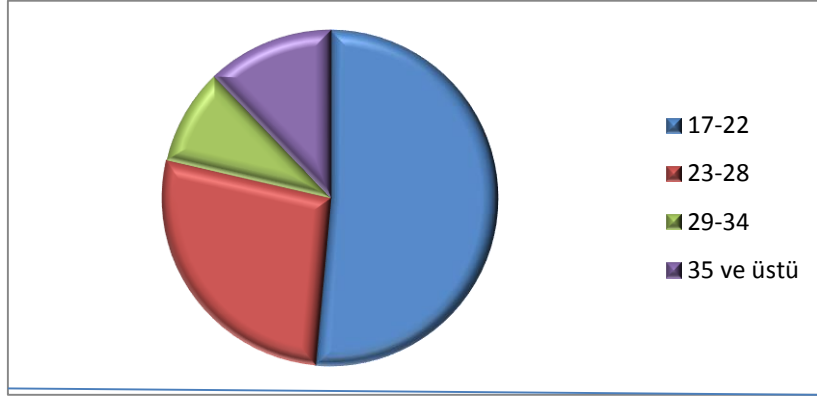
Şekil 8: Cinsiyete Göre Dağılım

4.6.1.2. Yaş Durumu

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş dağılımlarını gösteren tablo ve grafik aşağıda gösterilmektedir. Bu tablo ve grafik incelendiğinde 17-22 yaş grubu yüzde 51,4' lük bir payla pasta diliminin büyük bir kısmını oluşturmaktadır.

Tablo 2: Yaşlara Göre Dağılım

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	17-22	267	51,4	51,4	51,4
	23-28	141	27,2	27,2	78,6
	29-34	48	9,2	9,2	87,9
	35 ve üstü	63	12,1	12,1	100,0
	Total	519	100,0	100,0	

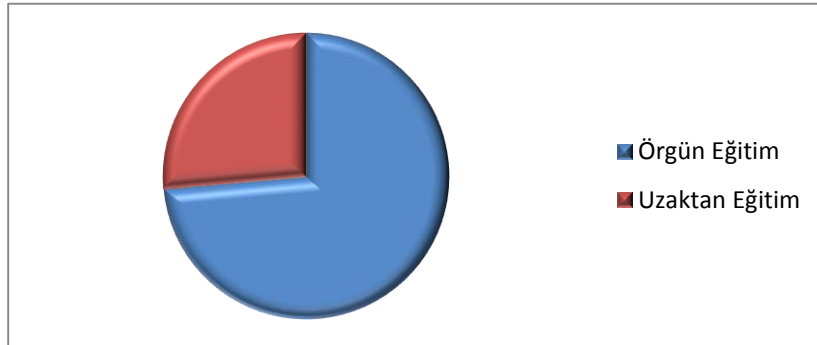
Şekil 9: Yaşa Göre Dağılım

4.6.1.3. Eğitim Türü

Araştırmaya katılan öğrencilerin %73.6'sı örgün eğitim öğrencileri, %26.4' ü uzaktan eğitim alan öğrencilerdir. Uzaktan eğitim öğrencilerine mail ve otomasyondan mesaj atılarak ulaşılmaya çalışılmıştır. 912 uzaktan eğitim öğrencisine anket linki gönderilmiştir. Anketleri doğru ve eksiksiz bir şekilde dolduran öğrenci sayısı 137 dir.

Tablo 3: Eğitim Türlerine Göre Dağılım

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Örgün	382	73,6	73,6	73,6
Uzaktan	137	26,4	26,4	100,0
Total	519	100,0	100,0	

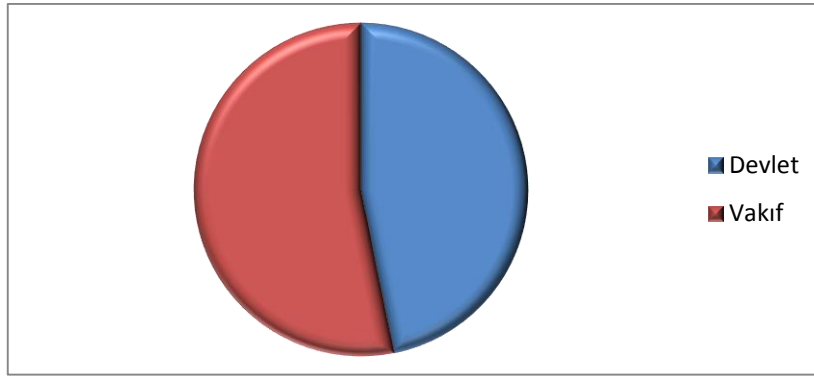
Şekil 10: Eğitim Türüne Göre Dağılım

4.6.1.4. Üniversite Durumu

Araştırmaya katılan öğrencilerin yüzde 46.8'i Devlet üniversitesine giderken, yüzde 53.2 si Vakıf üniversitesine gitmektedir. Bu demografik sorunun amacı devlet ve vakıf üniversite öğrencilerinin anket sorularına verdikleri cevapları karşılaştırmaktır.

Tablo 4: Üniversitelere Göre Dağılım

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Devlet	243	46,8	46,8	46,8
Vakıf	276	53,2	53,2	100,0
Total	519	100,0	100,0	

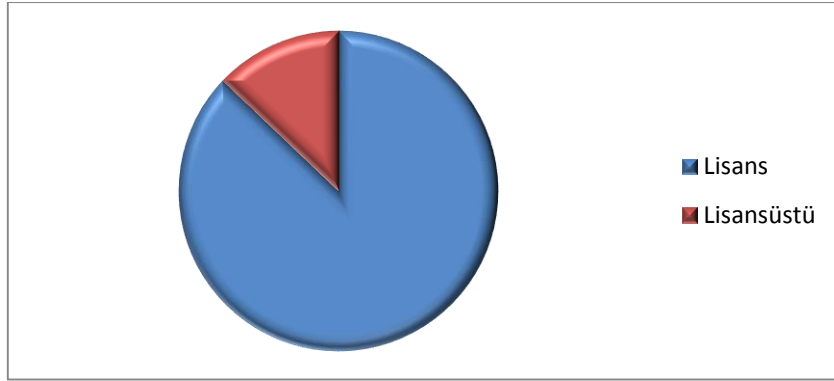
Şekil 11: Üniversiteye Göre Dağılım

4.6.1.5. Eğitim Durumu

Sosyal ağların e- öğrenme amaçlı kullanımı, öğrencilerin eğitim durumlarıyla ilişkisi ölçme amacıyla bu soru sorulmuştur. Aşağıda belirtildiği gibi ankete katılan öğrencilerin yüzde 87.1'i lisans öğrencisiyken, yüzde 12.9 u lisansüstü öğrencisidir.

Tablo 5: Eğitim Durumlarına Göre Dağılım

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Lisans	452	87,1	87,1	87,1
	Lisansüstü	67	12,9	12,9	100,0
	Total	519	100,0	100,0	

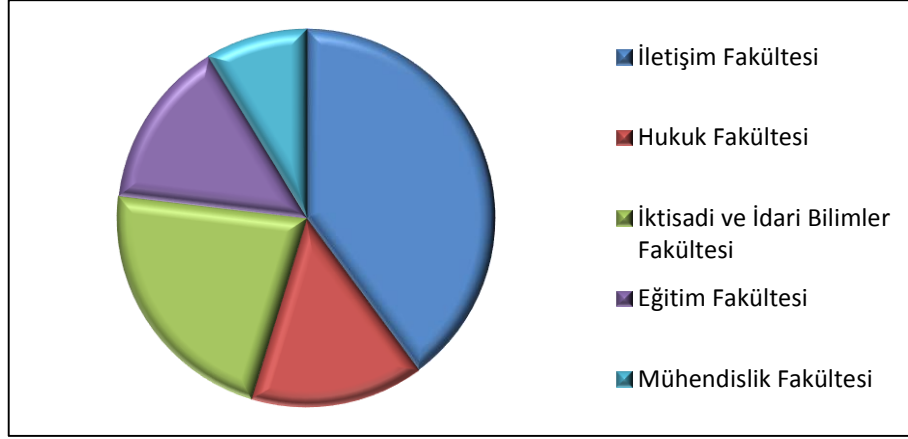
Şekil 12: Eğitim Durumuna Göre Dağılım

4.6.1.6. Fakülte

Araştırmaya katılan öğrencilerin yüzde 39.9' u İletişim fakültesi, yüzde 22.2. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, yüzde 14.8'i Hukuk Fakültesi, yüzde 14.5'i Eğitim Fakültesi ve yüzde 8.7' si Mühendislik fakültesi öğrencilerinden oluşmaktadır.

Tablo 6: Fakülteleere Göre Dağılım

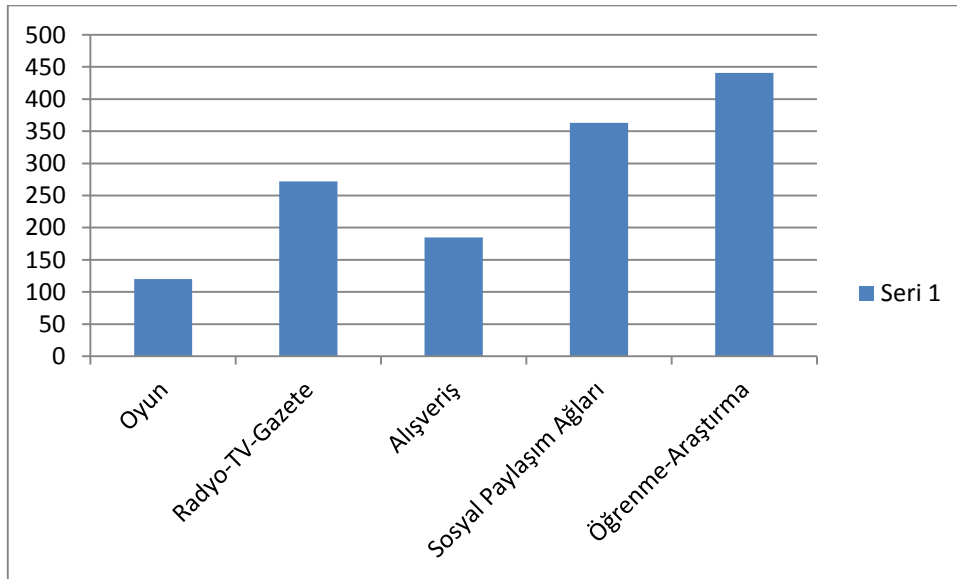
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	İletişim Fakültesi	207	39,9	39,9	39,9
	Hukuk Fakültesi	77	14,8	14,8	54,7
	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	115	22,2	22,2	76,9
	Eğitim Fakültesi	75	14,5	14,5	91,3
	Mühendislik fakültesi	45	8,7	8,7	100,0
	Total	519	100,0	100,0	

Şekil 13: Fakülteye Göre Dağılım

4.6.1.7. Bilgisayar Kullanım Amacı

Anketin 6. sorusu olan bilgisayarın kullanım amacını sorgulayan sorunun cevabı birden fazla işaretlenilebilir. Araştırmaya katılan 120 öğrenci oyun oynama (%23), 272 öğrenci radyo dinleme-TV seyretme-gazete okuma (%52.4), 185 öğrenci alışveriş (%35.6), 363 öğrenci sosyal ağ paylaşımlarını kullanma (%69.9), 441 öğrenci bilgisayarı öğrenme-araştırma (%84.9) amaçlı kullandığını belirtmiştir. Öğrencilerin büyük bir kısmı bilgisayarı, öğrenme-araştırma seçeneğini işaretlemiştir.

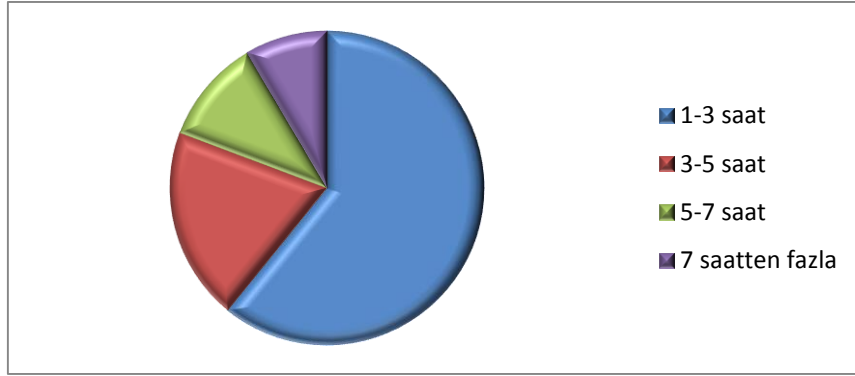
Şekil 14: Bilgisayar Kullanım Amaçları

4.6.1.8. Bilgisayar Kullanım Saati

Araştırmaya katılan öğrenciler bilgisayarı, yüzde 60.9' u 1-3 saat, yüzde 19.8' i 3-5 saat, yüzde 10.8' i 5-7 saat, yüzde 8.5'i 7 saatten daha fazla kullanmaktadır.

Tablo 7:Günlük bilgisayar kullanım saatleri

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1-3 saat	316	60,9	60,9	60,9
3-5 saat	103	19,8	19,8	80,7
5-7 saat	56	10,8	10,8	91,5
7 saatten fazla	44	8,5	8,5	100,0
Total	519	100,0	100,0	

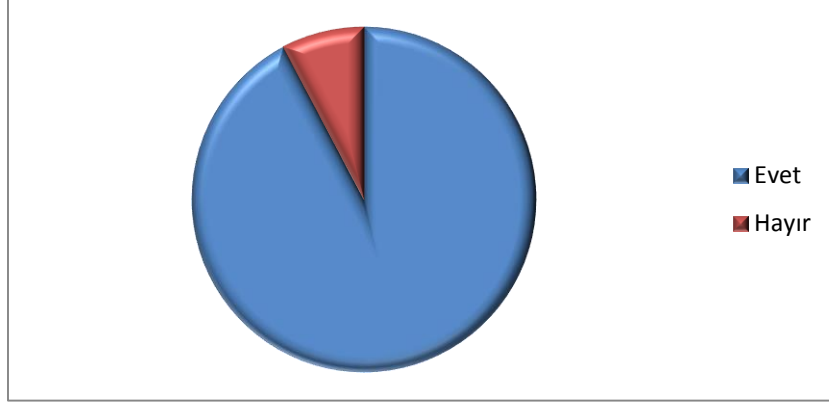
Şekil 15: Bilgisayar Kullanım Saatleri

4.6.1.9. Sosyal Ağ Sitelerine Üyelik

Araştırmaya katılan öğrencilerin yüzde 92.1 kadarı sosyal ağlara üye iken, yüzde 7.9' u üye olmadığını belirtmiştir.

Tablo 8: Sosyal ağlara üye olanların ve olmayanların dağılımı

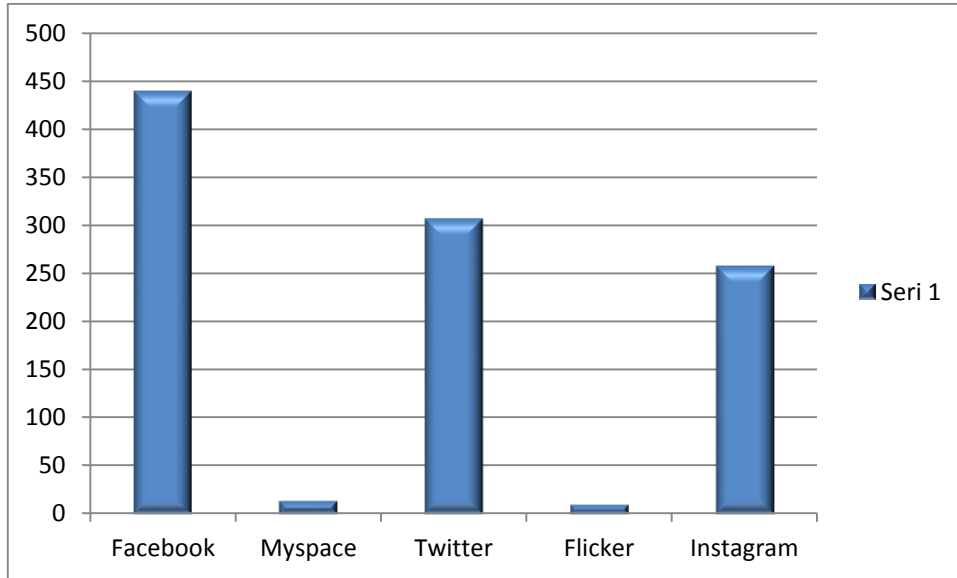
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Evet	479	92,1	92,1	92,1
Hayır	40	7,9	7,9	100,0
Total	519	100,0	100,0	

Şekil 16: Sosyal Ağlara Üye Olanların ve Olmayanların Dağılımı

4.6.1.10. Üye Olunan Sosyal Ağ

Araştırmaya katılan öğrencilerin 440' ı Facebook(%84.7), 14' ü Myspace(%2.6), 308' i Twitter(%59.3), 10' u Flickr(%1.9), 259' u Instagramı(49.9), üye olduğu /oldukları sosyal ağlar olarak işaretlemiştir. Popülerlik sırasına baktığımızda Facebook, Twitter ve Instagram ilk üçte yer alıyor.

Şekil 17: Üye Olunan Sosyal Ağlar

Yukarıda sunulan sosyal ağ sitelerinin tamamı kişilerin sosyal paylaşım ve etkileşim kurmasına yönelik olmanın yanı sıra farklı konseptlere sahiptirler. Örneğin Facebook profil

sunumu, arkadaş çevresi oluşturma, fotoğraf ve video paylaşımı gibi birçok özelliği kullanıcılarına sunmaktadır. MySpace genellikle kişilerin kendi bloglarını oluşturdukları, bu bloglarda paylaşımlar (video, ses) yaptıkları, beğendikleri sayfaları takip ettikleri ya da onları beğenenler tarafından takip edildikleri bir tasarıma sahiptir. Flickr ise amatör veya profesyonel fotoğrafçıların kendi çekimlerini paylaştıkları ve bu paylaşımlar üzerine yorumlar yaptıkları bir tasarıma sahiptir. Twitter öncelikle sadece metinsel tabanlı paylaşım ile başlayıp daha sonra fotoğraf paylaşımlarına da olanak sağlayan sade bir tasarımla göze çarpmaktadır.

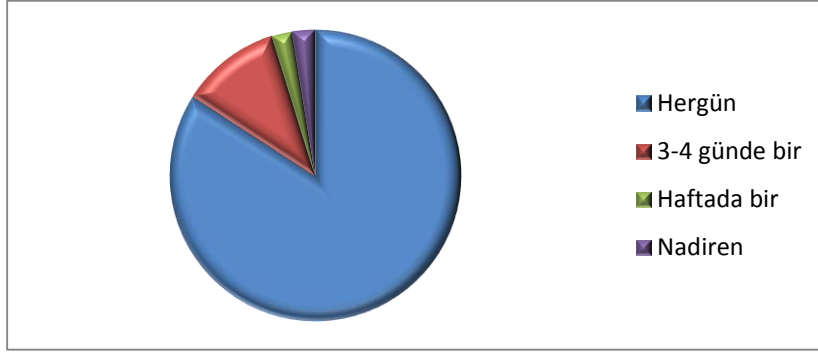
Ankete katılan öğrenenlerin verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde öğrenenler Facebook gibi birçok özelliği sunan ve birçok kısıtlama özelliği sayesinde kaliteli bir kullanıma izin veren sosyal paylaşım sitelerini daha çok tercih etmektedir. Facebook'un adı geçen diğer sosyal ağ sitelerinden farkı arkadaşlık isteklerinin karşılıklı olarak kabul edilmesine dayanması, kişinin profilinin görünürlüğüne kendisinin karar vermesi, paylaşımlarını belirli gruplara yönelik yapabilmesi gibi kullanıcının isteklerine göre düzenlenebilir bir sistem olması tercih edilme sebepleri arasında görülebilir.

4.6 1.11. Sosyal Ağ Sitelerine Giriş Sıklık

Araştırmada sorulan sosyal ağlara giriş sıklığınız nedir, sorusuna sosyal ağlara üye olan öğrencilerin büyük bir kısmı(%76.9) her gün cevabını vermiştir. Yüzde 9.8'i 3-4 günde bir, yüzde 1.9'ı haftada bir ve yüzde 2.1'i nadiren cevabını vermişlerdir.

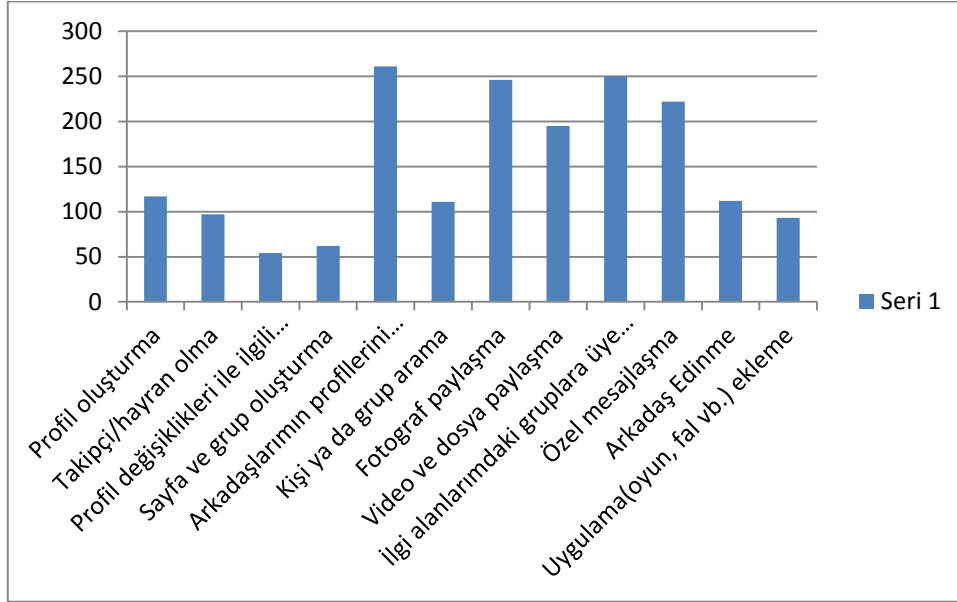
Tablo 9: Sosyal Ağlara Giriş Sıklıkları Dağılımı

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Her gün	403	76,9	84,7	84,7
3-4 günde bir	53	9,8	10,8	95,5
Haftada bir	11	1,9	2,1	97,7
Nadiren	12	2,1	2,3	100,0
Total	479	90,8	100,0	

Şekil 18: Sosyal Ağ Sitelerine Üye Olanlar ve Olmayanların Dağılımı

4.6.1.12. Sosyal Ağ Sitelerinde En Fazla Kullanılan Uygulamalar

Şekil 19: Sosyal Ağ Sitelerinde Kullanılan Uygulamalar

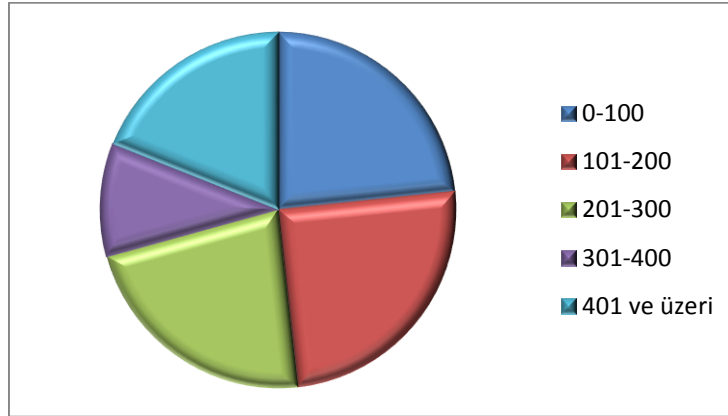
Sosyal ağlarda öğrencilerin kullandığı uygulamalara bakacak olursak, 261 öğrencinin arkadaşlarının profillerini takip ettiğini (%50.2), 250 öğrencinin ilgi alanlarındaki gruplara üye olduğunu (%48.1), 246 öğrencinin fotoğraf paylaşımı yaptığını (%47.3), 222 öğrencinin sosyal ağlar üzerinden özel mesajlaştığını (%42.7), 195 öğrencinin video ve dosya paylaştığını (%37.5), 117 öğrencinin profil oluşturduğunu (%22.5), 112 öğrencinin arkadaş edindiğini (%21.5), 111 öğrencininse kişi yada grup aradığını (%21.3) saptanmıştır. En az seçtikleri uygulama ise profil değişiklikleri ile ilgili yorum yapma olmuş, 54 öğrenci (%10.4) seçmiştir.

4.6.1.13. Sosyal Ağlarda Bağlantılı Olan Arkadaş Sayınız

Araştırmaya göre öğrencilerin sosyal ağlarda bağlantılı olduğu arkadaş sayısı sırayla, yüzde 21.4' ü 0-100 arası, yüzde 22.7' si 101-200 arası, yüzde 20.6' sı 201-300 arası, yüzde 9.4' ü 301-400 arası ve yüzde 17.3'ü 401 ve üzeridir.

Tablo 10: Sosyal Ağlarda Edinilen Arkadaş Sayısı

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0-100	111	21,4	23,4	23,4
	101-200	118	22,7	24,8	48,2
	201-300	107	20,6	22,5	70,7
	301-400	49	9,4	10,3	81,1
	401 ve üzeri	90	17,3	18,9	100,0
	Total	479	91,5	100,0	
Missing	System	40	8,5		
Total		519	100,0		

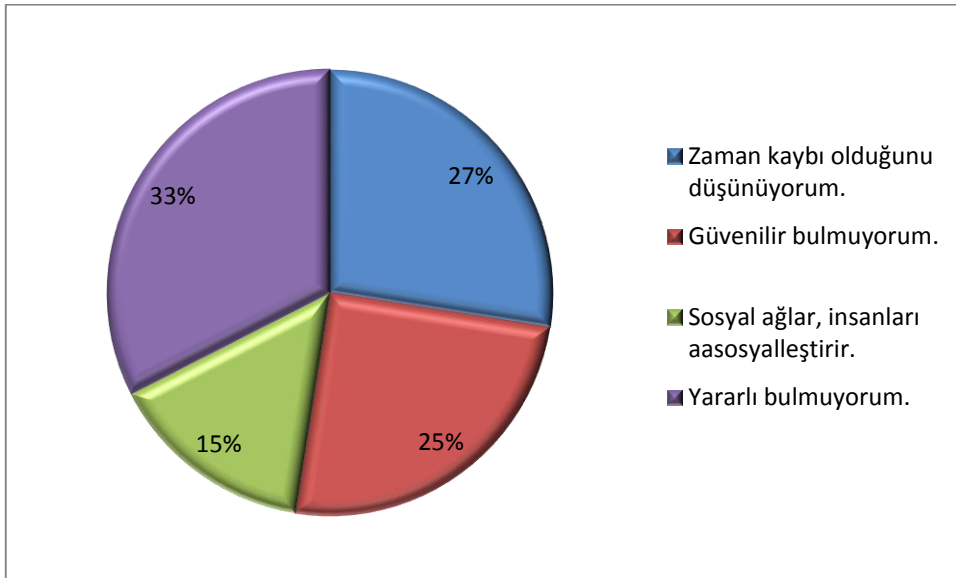
Şekil 20: Sosyal Ağlarda Bağlantılı Arkadaş Sayısı Dağılımı

4.6.1.14. Sosyal Ağ Sitesine Üye Olmayanların Nedeni

Sosyal ağlara üye olmayan kırk öğrencinin yüzde 33' ü yararlı bulmadığını, yüzde 27'si zaman kaybı olduğunu, yüzde 25'i güvenilir bulmadığını, yüzde 15'i ise sosyal ağların insanları asosyalleştirdiğini belirtmiştir.

Tablo 11: Sosyal Ağlara Üye Olmayanların Neden Dağılımları

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Zaman kaybı	11	2,1	27,5	27,5
Güvenilir değil	10	1,9	25,0	52,5
Asosyalleştirir	6	1,2	15,0	67,5
Yararlı değil	13	2,5	32,5	100,0
Total	40	7,7	100,0	
Missing				
System	479	92,3		
Total	519	100,0		

Şekil 21: Sosyal Ağlara Üye Olmayanların Neden Dağılımları

4.6.2. Demografik Özelliklerin Çapraz Tabloları

4.6.2.1. Cinsiyet - Eğitim türü

Tablo 12: Cinsiyet - Eğitim türü Arasında Çapraz Tablo

			Egitim_türünüz		Total
			Örgün	Uzaktan	
Cinsiyetiniz	Kadın	Count	228	45	273
		% of Total	43,9%	8,7%	52,6%
	Erkek	Count	154	92	246
		% of Total	29,7%	17,7%	47,4%
Total	Count	382	137	519	
	% of Total	73,6%	26,4%	100,0%	

Tabloya baktığımızda, Örgün ve uzaktan eğitim alan iki gruptaki öğrencilerinde yüzde 73.6' sını erkeklerin oluşturduğunu görmekteyiz. Kadınlar örgün eğitimde yüzde 43.9'luk, uzaktan eğitimde ise yüzde 8.7'lik kısmı oluşturmaktadır

4.6.2.2. Cinsiyet – Sosyal Ağlara Giriş Sıklıkları

Tablo 13: Cinsiyet – Sosyal Ağlara Giriş Sıklıkları Arasında Çapraz Tablo

			Sosyal_aglara_giris_sıklık				Total
			Hergün	3-4 günde bir	haftada bir	nadiren	
Cinsiyetiniz	Kadın	Count	213	26	4	4	247
		% of Total	45,2%	5,5%	,8%	,8%	52,4%
	Erkek	Count	186	25	6	7	224
		% of Total	39,5%	5,3%	1,3%	1,5%	47,6%
Total	Count	399	51	10	11	471	
	% of Total	84,7%	10,8%	2,1%	2,3%	100,0%	

Tabloyu incelediğimizde kadınların erkeklere göre sosyal ağlara giriş sıklığının daha fazla olduğunu görmekteyiz. Sosyal ağlara her gün giren kadın sayısı 213 (yüzde 45.2),erkek sayısı ise 186 (39.5) olduğunu görmekteyiz.

Tablo 14: Cinsiyet – Üniversiteler Arasında Çapraz Tablosu

			Üniversiteniz		Total
			devlet	vakıf	
Cinsiyetiniz	Kadın	Count	151	122	273
		% of Total	29,1%	23,5%	52,6%
	Erkek	Count	92	154	246
		% of Total	17,7%	29,7%	47,4%
Total	Count	243	276	519	
	% of Total	46,8%	53,2%	100,0%	

Cinsiyet- üniversite(devlet-vakıf) çapraz tablosuna bakınca devlet üniversitesine giden bayan öğrencilerin erkeklere göre daha fazla olduğunu görmekteyiz. (yüzde 29.1) Vakıf üniversitesine giden öğrencilere baktığımızda erkek öğrencilerin daha fazla olduğunu görmekteyiz.(yüzde 29.7)

4.6.3. Analizler

4.6.3.1. Güvenilirlik Analizi

Test maddelerine verilen yanıtların arasındaki tutarlılığa güvenilirlik denmektedir. Korelasyon(r), testin güvenilirlik katsayısıdır. Bu katsayı test sonuçların farklılığının ne derece hataya bağlı olduğunu gösterir.Test sonuçları iki yanıtı olduğunda, güvenilirlik analizi için KR-20 testi kullanılırken, üç veya daha fazla seçenekli testlerde Cronbach tarafından geliştirilmiş olan alfa katsayısı kullanılır.¹⁹³

¹⁹³ Şener Büyüköztürk, **Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı**, 18.baskı,pegem akademi, Ankara 2013

E-öğrenmeye Teknoloji Kabul Modeli İle Yaklaşım Ölçeği

Tablo 15: Cronbach Değer Tablosu

Cronbach's Alpha	N of Items
,923	14

Yukarıdaki Reliability statistic tablosunda ölçeğin güvenilirliği 0.923 çıkmıştır.

Güvenilirlik Kabul Aralıkları

$\alpha < 0.60$	ise ölçek kabul edilemez.
$0.60 < \alpha < 0.80$	ise ölçek düşük güvenilirliktedir.
$0.80 < \alpha < 0.90$	ise orta düzey güvenilirliktedir.
$\alpha > 0.90$	ise ölçek yüksek derecede güveniliridir.

Güvenilirliği 1' e yakın, yüksek derecede güvenilir çıkmıştır.

Faktörlerin Güvenilirlik Katsayıları

Algılanan Fayda

Tablo 16: Algılanan Fayda Güvenilirlik Analizi

Cronbach's Alpha	N of Items
,751	3

Yukarıdaki Reliability statistic tablosunda ölçeğin güvenilirliği 0.751 çıkmıştır.

Algılanan Kullanım Kolaylığı

Tablo 17: Algılanan Kullanım Kolaylığı Güvenilirlik Analizi

Cronbach's Alpha	N of Items
,814	3

Yukarıdaki Reliability statistic tablosunda ölçeğin güvenilirliği 0.814 çıkmıştır. Güvenilirliği 1' e yakın, yüksek çıkmıştır.

Tutum

Tablo 18: Tutum Güvenilirlik Analizi

Cronbach's Alpha	N of Items
,813	4

Yukarıdaki Reliability statistic tablosunda ölçeğin güvenilirliği 0.813 çıkmıştır. Güvenilirliği 1' e yakın, yüksek çıkmıştır.

Algılanan Niyet

Tablo 19: Algılanan Niyet Güvenilirlik Analizi

Cronbach's Alpha	N of Items
,887	4

Yukarıdaki Reliability statistic tablosunda ölçeğin güvenilirliği 0.887 çıkmıştır. Güvenilirliği 1' e yakın, yüksek çıkmıştır.

4.6.3.2. Faktör Analizi

Maddelerin faktör yük değerleri kullanılarak, aynı yapı ya da niteliği ölçen değişkenlerin bir araya gelerek yeni değişkenler (faktörler, boyutlar) bulmayı, keşfetmeyi amaçlayan çok değişkenli bir istatistiktir.¹⁹⁴

Faktör analizi sürecinde öncelikle verilerin faktör analizine uygunluğu test edilmiştir. Buna göre veri setinin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterliliği gayet iyi olan, 0.7'nin üzerinde 0.925 bulunmuştur. Test sonucu faktör analizi için kullanılacak örneklemin yeterli olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 20: KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		,934
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	3995,016
	Df	91
	Sig.	,000

Verilerin faktör yapısının ortaya konulması amacıyla faktör tutma yöntemi olarak varimax döndürme metodu uygulanmıştır. Maddelerin yer aldıkları faktörlerdeki yük değerleri 0.45 ya da daha fazla çıkarsa, iyi bir ölçüm olduğuna işarettir. Aşağıdaki Rotated component matris tablosuna baktığımızda tüm faktörlerin 0.45 den fazla olduğunu, dolayısıyla iyi ölçümler olduğu saptanmıştır.

¹⁹⁴ Şener Büyüköztürk, **Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı**, 18.baskı, Pegem Akademi, Ankara 2013

Tablo 21: Faktör Analizi

	Component			
	1	2	3	4
S24	,781	,303	,131	,184
S23	,751	,316	,059	,231
s22	,674	,172	,256	,203
S21	,542	,257	,350	,226
S27	,210	,835	,215	,211
S26	,377	,777	,199	,213
S25	,304	,738	,304	,195
S28	,474	,555	,221	,181
s17	,179	,160	,803	,102
s15	,056	,214	,760	,227
s16	,381	,251	,655	,122
S19	,231	,143	,161	,829
S18	,202	,251	,152	,815
S20	,462	,275	,302	,559

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 6 iterations.

4.6.3.3. Faktörler için normallik testi

Tablo 22: Normallik Testi

	Kolmogorov-Smirnov ^a		
	Statistic	df	Sig.
Algılanan_fayda	,142	519	,000
Algılanan_kullanım_kolaylık	,144	519	,000
Tutum	,173	519	,000
Algılanan_niyet	,146	519	,000

Normallik teatinin hipotezleri şöyledir:

H₀: Veriler normal dağılıma uyar.

H₁: Veriler normal dağılıma uymaz

Elde edilen kolmogorov smirnov normallik testi sonuçlarına göre faktörlerin significant(anlamlılık) değerleri 0.05 den küçük çıkmıştır. Bu yüzden H₀ hipotezi red edilir. Yani normal dağılıma uymazlar. Bu yüzden, veriler parametriklik varsayımını sağlamaz bu

yüzden bu değişkenlere parametrik testler uygulayamayız. Gruplar arasında ortalama karşılaştırması yaparken parametrik testlerin nonparametrik karşılıklarını kullanmamız gerekmektedir.

4.6.3.4. E- öğrenmeyi TKM Modeli İle İnceleme Ölçeğinin Fark Analizleri

4.6.3.4.1. Cinsiyetler Arasındaki Farklılık Araştırması

Tablo 23: Cinsiyete Göre Anlamlılık

	Algılanan_fayda	Algılanan_kullanım_kolaylık	Tutum	Algılanan_niyet
Mann-Whitney U	31555,000	32344,000	30379,500	33029,000
Asymp. Sig. (2-tailed)	,231	,463	,059	,745

a. Grouping Variable: Cinsiyetiniz

Cinsiyetler arasında E-öğrenmeye yönelik TKM faktörleri bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, p değerleri 0.05' in üzerinde çıktığı için H₁ red edilerek H₀ hipotezi kabul edilir.

H₀: Cinsiyetler arasında E-öğrenme TKM faktörleri bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Cinsiyetler arasında E-öğrenme TKM faktörleri bakımından anlamlı bir fark vardır.

4.6.3.4.2. Yaşlar Arasındaki Farklılık Araştırması

Tablo 24: Yaşa Göre Anlamlılık

	Algılanan_fayda	Algılanan_kullanım_kolaylık	Tutum	Algılanan_niyet
Chi-Square	6,178	9,767	13,884	51,415
df	3	3	3	3
Asymp. Sig.	,103	,021	,003	,000

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: Yaş

Yaşlar arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, algılanan fayda sütununa baktığımızda, p değeri 0.103 çıktığını görmekteyiz ve değer 0.05' in üzerinde çıktığı için H_1 red edilerek H_0 hipotezi kabul edilir.

H_0 : Yaşlar arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Yaşlar arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark vardır.

Yaşlar arasından algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, algılanan kullanım kolaylığı sütununa baktığımızda, p değeri 0.021 çıktığını görmekteyiz ve değer 0.05' in altında çıktığı için H_0 red edilerek H_1 hipotezi kabul edilir.

H_0 : Yaşlar arasında algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Yaşlar arasında algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark vardır.

Yaşlar arasından tutum bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, tutum sütununa baktığımızda, p değeri 0.003 çıktığını görmekteyiz ve değer 0.05' in altında çıktığı için H_0 red edilerek H_1 hipotezi kabul edilir.

H_0 : Yaşlar arasında tutum bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Yaşlar arasında tutum bakımından anlamlı bir fark vardır.

Yaşlar arasından algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, algılanan niyet sütununa baktığımızda, p değeri 0.000 çıktığını görmekteyiz ve değer 0.05' in altında çıktığı için H_0 red edilerek H_1 hipotezi kabul edilir.

H_0 : Yaşlar arasında algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Yaşlar arasında algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark vardır.

Tablo 25: Yaşa Göre Sıralama

	Yaş	N	Mean Rank
Algılanan_kullanım_kolaylık	17-22	267	241,20
	23-28	141	274,51
	29-34	48	275,80
	35 ve üstü	63	295,13
	Total	519	
Tutum	17-22	267	241,65
	23-28	141	260,58
	29-34	48	293,32
	35 ve üstü	63	311,07
	Total	519	
Algılanan_niyet	17-22	267	221,71
	23-28	141	268,67
	29-34	48	331,58
	35 ve üstü	63	348,32
	Total	519	

35 yaş ve üstü öğrencilerin diğer yaş gruplarına göre, algılanan kullanım kolaylığı, tutum ve algılanan niyet sorularına daha fazla katıldığını görmekteyiz. Yaş azaldıkça, e-öğrenme faktörlerine katılımında azalmıştır.

4.6.3.4.3. Eğitim Türleri (Örgün- Uzaktan) Arasındaki Farklılık Araştırması

Tablo 26: Eğitim Türlerine Göre Anlamlılık

	Algılanan_fayda	Algılanan_kullanım_kolaylık	Tutum	Algılanan_niyet
Mann-Whitney U	25805,500	20180,500	20459,000	15086,500
Asymp. Sig. (2-tailed)	,809	,000	,000	,000

a. Grouping Variable: Eğitim_türünüz

Eğitim Türleri arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, algılanan fayda sütununa baktığımızda, p değeri 0.809 çıktığını görmekteyiz ve değer 0.05' in üzerinde çıktığı için H_1 red edilerek H_0 hipotezi kabul edilir.

H₀: Eğitim Türleri arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Eğitim Türleri arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark vardır.

Eğitim Türleri arasından algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, algılanan kullanım kolaylığı sütununa baktığımızda, p değeri 0.000 çıktığını görmekteyiz ve değer 0.05' in altında çıktığı için H_0 red edilerek H_1 hipotezi kabul edilir.

H₀: Eğitim Türleri arasında algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Eğitim Türleri arasında algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark vardır.

Eğitim Türleri arasından tutum bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, tutum sütununa baktığımızda, p değeri 0.000 çıktığını görmekteyiz ve değer 0.05' in altında çıktığı için H_0 red edilerek H_1 hipotezi kabul edilir.

H₀: Eğitim Türleri arasında tutum bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Eğitim Türleri arasında tutum bakımından anlamlı bir fark vardır.

Eğitim Türleri arasından algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, algılanan niyet sütununa baktığımızda, p değeri 0.000 çıktığını görmekteyiz ve değer 0.05' in altında çıktığı için H_0 red edilerek H_1 hipotezi kabul edilir.

H₀: Eğitim Türleri arasında algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Eğitim Türleri arasında algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark vardır.

Tablo 27: Fark Analizi: Eğitim Türlerine Göre Sıralama

	Eğitim türünüz	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Algılanan_kullanım_kolaylık	Örgün	382	244,33	93333,50
	Uzaktan	137	303,70	41606,50
	Total	519		
Tutum	Örgün	382	245,06	93612,00
	Uzaktan	137	301,66	41328,00
	Total	519		
Algılanan_niyet	Örgün	382	230,99	88239,50
	Uzaktan	137	340,88	46700,50
	Total	519		

Algılanan kullanım kolaylığının mean değerlerine baktığımızda uzaktan eğitim öğrencilerinin e-öğrenme ortamlarının kullanımını daha kolay bulduklarını görmekteyiz. Tutum ve niyet faktörlerinin mean değerlerini incelediğimizde uzaktan eğitim öğrencilerinin örgün eğitim öğrencilerine nazaran daha olumlu yaklaştıklarını görmekteyiz.

4.6.3.4.4. Eğitim Durumları (Lisans- Lisansüstü) Arasındaki Farklılık Araştırması

Tablo 28: Eğitim Durumlarına Göre Anlamlılık

	Algılanan_fayda	Algılanan_kullanım_kolaylık	Tutum	Algılanan_niyet
Mann-Whitney U	14835,000	13280,000	13802,500	11134,500
Asymp. Sig. (2-tailed)	,787	,099	,239	,000

a. Grouping Variable: Eğitim_durumunuz

Eğitim Durumları arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, algılanan fayda sütununa baktığımızda, p değeri 0.787 çıktığını görmekteyiz ve değer 0.05' in üzerinde çıktığı için H_1 red edilerek H_0 hipotezi kabul edilir.

H₀: Eğitim Durumları arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Eğitim Durumları arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark vardır.

Eğitim Durumları arasından algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, algılanan kullanım kolaylığı sütununa baktığımızda, p değeri 0.099 çıktığını görmekteyiz ve değer 0.05' in üzerinde çıktığı için H_1 red edilerek H_0 hipotezi kabul edilir.

H₀: Eğitim Durumları arasında algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Eğitim Durumları arasında algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark vardır.

Eğitim Durumları arasından tutum bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, tutum sütununa baktığımızda, p değeri 0.239 çıktığını görmekteyiz ve değer 0.05' üzerinde çıktığı için H_1 red edilerek H_0 hipotezi kabul edilir.

H₀: Eğitim Durumları arasında tutum bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Eğitim Durumları arasında tutum bakımından anlamlı bir fark vardır.

Eğitim Durumları arasından algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, algılanan niyet sütununa baktığımızda, p değeri 0.000 çıktığını görmekteyiz ve değer 0.05' in altında çıktığı için H_0 red edilerek H_1 hipotezi kabul edilir.

H₀: Eğitim Durumları arasında algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Eğitim Durumları arasında algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark vardır.

Tablo 29: Eğitim Durumlarına Göre Sıralama

	Egitim_durumunuz	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Algılanan_niyet	Lisans	452	251,13	113512,50
	Lisansüstü	67	319,81	21427,50
	Total	519		

Lisansüstü öğrencilerin e-öğrenme faaliyetlerine katılma niyetleri lisan öğrencilerine kıyasla daha fazladır. (319.81>251.13)

4.6.3.4.5. Üniversiteler (Devlet- Vakıf) Arasındaki Farklılık Araştırması

Tablo 30: Üniversitelere Göre Anlamlılık

	Algılanan_fayda	Algılanan_kullanım_kolaylık	Tutum	Algılanan_niyet
Mann-Whitney U	31587,500	32478,500	28921,500	30669,500
Asymp. Sig. (2-tailed)	,249	,530	,006	,091

a. Grouping Variable: Üniversiteniz

Üniversiteler arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, algılanan fayda sütununa baktığımızda, p değeri 0.249 çıktığını görmekteyiz ve değer 0.05' in üzerinde çıktığı için H₁ red edilerek H₀ hipotezi kabul edilir.

H₀: Üniversiteler arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Üniversiteler arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark vardır.

Üniversiteler arasından algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, algılanan kullanım kolaylığı sütununa baktığımızda, p değeri 0.530 çıktığını görmekteyiz ve değer 0.05' in üzerinde çıktığı için H_1 red edilerek H_0 hipotezi kabul edilir.

H₀: Üniversiteler arasında algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Üniversiteler arasında algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark vardır.

Üniversiteler arasından tutum bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, tutum sütununa baktığımızda, p değeri 0.006 çıktığını görmekteyiz ve değer 0.05' altında çıktığı için H_0 red edilerek H_1 hipotezi kabul edilir.

H₀: Üniversiteler arasında tutum bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Üniversiteler arasında tutum bakımından anlamlı bir fark vardır.

Üniversiteler arasından algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, algılanan niyet sütununa baktığımızda, p değeri 0.091 çıktığını görmekteyiz ve değer 0.05' in üzerinde çıktığı için H_1 red edilerek H_0 hipotezi kabul edilir.

H₀: Üniversiteler arasında algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Üniversiteler arasında algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark vardır.

Tablo 31: Üniversitelere Göre Sıralama

	Üniversiteniz	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Tutum	Devlet	243	278,98	67792,50
	Vakıf	276	243,29	67147,50
	Total	519		

Devlet üniversitesine giden öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik tutumları, vakıf üniversitesine giden öğrencilere göre daha olumlu yöndedir. (278.98>243.29)

4.6.3.4.6. Fakülteler Arasındaki Farklılık Araştırması

Tablo 32: Fakültelelere Göre Anlamlılık

	Algılanan_fayda	Algılanan_kullanım_kolaylık	Tutum	Algılanan_niyet
Chi-Square	12,962	14,183	22,831	22,753
df	4	4	4	4
Asymp. Sig.	,011	,007	,000	,000

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: Fakülteniz

Fakülteler arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, algılanan fayda sütununa baktığımızda, p değeri 0.011 çıktığını görmekteyiz ve değer 0.05' in altında çıktığı için H_0 red edilerek H_1 hipotezi kabul edilir.

H_0 : Fakülteler arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Fakülteler arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark vardır.

Fakülteler arasından algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, algılanan kullanım kolaylığı sütununa baktığımızda, p değeri 0.007 çıktığını görmekteyiz ve değer 0.05' in altında çıktığı için H_0 red edilerek H_1 hipotezi kabul edilir.

H_0 : Fakülteler arasında algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Fakülteler arasında algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark vardır.

Fakülteler arasından tutum bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, tutum sütununa baktığımızda, p değeri 0.000 çıktığını görmekteyiz ve değer 0.05' in altında çıktığı için H₀ red edilerek H₁ hipotezi kabul edilir.

H₀: Fakülteler arasında tutum bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Fakülteler arasında tutum bakımından anlamlı bir fark vardır.

Fakülteler arasından algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, algılanan niyet sütununa baktığımızda, p değeri 0.000 çıktığını görmekteyiz ve değer 0.05' in altında çıktığı için H₀ red edilerek H₁ hipotezi kabul edilir.

H₀: Fakülteler arasında algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Fakülteler arasında algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark vardır.

Tablo 33: Fakültelele Göre Sıralama

	Fakülteniz	N	Mean Rank
Algılanan_fayda	İletişim fakülteniz	207	272,28
	Hukuk Fakülteniz	77	239,21
	İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteniz	115	231,92
	Eğitim Fakülteniz	75	299,95
	Mühendislik fakültesi	45	244,24
	Total	519	
	Algılanan_kullanım_kolaylık	İletişim fakülteniz	207
Hukuk Fakülteniz		77	214,27
İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteniz		115	255,60
Eğitim Fakülteniz		75	273,74
Mühendislik fakültesi		45	314,07
Total		519	
Tutum		İletişim fakülteniz	207
	Hukuk Fakülteniz	77	205,64
	İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteniz	115	239,05
	Eğitim Fakülteniz	75	310,44
	Mühendislik fakültesi	45	261,16
	Total	519	
	Algılanan_niyet	İletişim fakülteniz	207
Hukuk Fakülteniz		77	204,53
İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteniz		115	240,09
Eğitim Fakülteniz		75	308,23
Mühendislik fakültesi		45	286,97
Total		519	

4.6.3.4.7. Günlük Bilgisayar Kullanım Saatleri Arasındaki Farklılık Araştırması

Tablo 34: Günlük Bilgisayar Kullanım Saatlerine Göre Anlamlılık

	Algılanan_fayda	Algılanan_Kullanım_kolaylık	Tutum	Algılanan_niyet
Chi-Square	7,643	6,956	3,262	16,605
Df	3	3	3	3
Asymp. Sig.	,054	,073	,353	,001

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: Günlük_kullanım_saatiniz

Günlük bilgisayar kullanım saatleri arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, algılanan fayda sütununa baktığımızda, p değeri 0.054 çıktığını görmekteyiz ve değer 0.05' in üzerinde çıktığı için H_1 red edilerek H_0 hipotezi kabul edilir.

H_0 : Günlük bilgisayar kullanım saatleri arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Günlük bilgisayar kullanım saatleri arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark vardır.

Günlük bilgisayar kullanım saatleri arasından algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, algılanan kullanım kolaylığı sütununa baktığımızda, p değeri 0.073 çıktığını görmekteyiz ve değer 0.05' in üzerinde çıktığı için H_1 red edilerek H_0 hipotezi kabul edilir.

H_0 : Günlük bilgisayar kullanım saatleri arasında algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Günlük bilgisayar kullanım saatleri arasında algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark vardır.

Günlük bilgisayar kullanım saatleri arasından tutum bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, tutum sütununa baktığımızda, p değeri 0.353 çıktığını görmekteyiz ve değer 0.05' in üzerinde çıktığı için H_0 red edilerek H_0 hipotezi kabul edilir.

H₀: Günlük bilgisayar kullanım saatleri arasında tutum bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Günlük bilgisayar kullanım saatleri arasında tutum bakımından anlamlı bir fark vardır.

Günlük bilgisayar kullanım saatleri arasından algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, algılanan niyet sütununa baktığımızda, p değeri 0.001 çıktığını görmekteyiz ve değer 0.05' in altında çıktığı için H_0 red edilerek H_1 hipotezi kabul edilir.

H₀: Günlük bilgisayar kullanım saatleri arasında algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Günlük bilgisayar kullanım saatleri arasında algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark vardır.

Tablo 35: Günlük Bilgisayar Kullanım Saatlerine Göre Sıralama

	Günlük kullanım saatiniz	N	Mean Rank
Algılanan_niyet	1-3 saat	316	244,22
	3-5 saat	103	256,39
	5-7 saat	56	316,38
	7 saatten fazla	44	310,00
	Total	519	

Bilgisayarı 5-7 saat arası kullanan öğrencilerin e-öğrenmeye teknolojisine yönelik niyeti diğerlerine göre daha fazla çıkmıştır.

4.6.3.4.8. Sosyal Ağlara Üye Olanlar ve Olmayanlar Arasındaki Farklılık Araştırması

Tablo 36: Sosyal Ağlara Üye Olanlar ve Olmayanlar Arasındaki Anlamlılık

	Algılanan_fayda	Algılanan_kullanım_kolaylık	Tutum	Algılanan_niyet
Mann-Whitney U	6939,000	7525,000	8574,000	7955,000
Asymp. Sig. (2-tailed)	,002	,012	,180	,044

a. Grouping Variable: Sosyal_ağlara_üyelik

Sosyal Ağlara Üye Olanlar ve Olmayanlar arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, algılanan fayda sütununa baktığımızda, p değeri 0.002 çıktığını görmekteyiz ve değer 0.05' in altında çıktığı için H_0 red edilerek H_1 hipotezi kabul edilir.

H_0 : Sosyal ağlara üye olanlar ve olmayanlar arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Sosyal ağlara üye olanlar ve olmayanlar arasında algılanan fayda bakımından anlamlı bir fark vardır.

Sosyal ağlara üye olanlar ve olmayanlar arasından algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, algılanan kullanım kolaylığı sütununa baktığımızda, p değeri 0.012 çıktığını görmekteyiz ve değer 0.05' in altında çıktığı için H_0 red edilerek H_1 hipotezi kabul edilir.

H_0 : Sosyal ağlara üye olanlar ve olmayanlar arasında algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Sosyal ağlara üye olanlar ve olmayanlar arasında algılanan kullanım kolaylığı bakımından anlamlı bir fark vardır.

Sosyal ağlara üye olanlar ve olmayanlar arasından tutum bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, tutum sütununa baktığımızda, p değeri 0.180 çıktığını görmekteyiz ve değer 0.05' nin üzerinde çıktığı için H_1 red edilerek H_0 hipotezi kabul edilir.

H_0 : Sosyal ağlara üye olanlar ve olmayanlar arasında tutum bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Sosyal ağlara üye olanlar ve olmayanlar arasında tutum bakımından anlamlı bir fark vardır.

Sosyal ağlara üye olanlar ve olmayanlar arasından algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, algılanan niyet sütununa baktığımızda, p değeri 0.044 çıktığını görmekteyiz ve değer 0.05' in altında çıktığı için H_0 red edilerek H_1 hipotezi kabul edilir.

H_0 : Sosyal ağlara üye olanlar ve olmayanlar arasında algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Sosyal ağlara üye olanlar ve olmayanlar arasında algılanan niyet bakımından anlamlı bir fark vardır.

Tablo 37: Sosyal Ağlara Üye Olanlar ve Olmayanlar Arasındaki Sıralama

	Sosyal_ağlara_üyelik	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Algılanan_fayda	Evet	478	265,98	127140,00
	Hayır	41	190,24	7800,00
	Total	519		
Algılanan_kullanım_kolaylık	Evet	478	264,76	126554,00
	Hayır	41	204,54	8386,00
	Total	519		

Yukarıdaki tabloya baktığımızda “sosyal ağ sitelerine üyeliğiniz var mı?” sorusuna evet diyenlerin faktör ortalamalarının daha fazla olduğunu görmekteyiz.

4.6.3.5. TKM Faktörler Arası Korelasyon İlişkileri

Verilerimiz normal dağılıma sahip olmadığı için korelasyon değerlerine pearson correlation yerine Spearman correlationdan bakmamız gerekir. Korelasyon katsayısı (r) 0 ile 1 arasında bir değer alır. 0 hiç ilişkisi olmadığını 1 ise tam bir ilişki olabileceğini belirtir. Katsayı + ya da - olabilir. + olursa iki değişken arasında pozitif bir ilişki var olduğunu ve biri artınca diğ erinin de artacağı anlamına gelmektedir. – olduğ unda ise negatif bir ilişki var demektir.¹⁹⁵

Korelasyon katsayısının,

Tablo 38: Korelasyon Katsayısının Değerleri

1.00 olması: Mükemmel pozitif ilişki	0.70 - 1.00: Yüksek
-1.00 olması: Mükemmel negatif ilişki	0.70 – 0.30: Orta
0.00 olması: İlişki yok	0.30 – 0.00: Düşük

¹⁹⁵ www.istatikanaliz.com

Tablo 39: TKM Faktörler Arası Korelasyon Değerleri

			Algılanan_niyet	Algılanan_kullanım_kolaylık	Algılanan_fayda	Tutum
Spearman's rho	Algılanan_niyet	Correlation Coefficient	1,000	,560**	,556**	,675**
		Sig. (2-tailed)	.	,000	,000	,000
		N	519	519	519	519
Algılanan_kullanım_kolaylık		Correlation Coefficient	,560**	1,000	,460**	,582**
		Sig. (2-tailed)	,000	.	,000	,000
		N	519	519	519	519
Algılanan_fayda		Correlation Coefficient	,556**	,460**	1,000	,511**
		Sig. (2-tailed)	,000	,000	.	,000
		N	519	519	519	519
Tutum		Correlation Coefficient	,675**	,582**	,511**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	.
		N	519	519	519	519

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Korelasyon tablosunu inceleyerek hipotezlerin doğruluğu aşağıdaki gibi kontrol edilmiştir.

-Algılanan kullanım kolaylığı ve algılanan fayda faktörleri arasındaki korelasyonları incelediğimizde korelasyon değerlerin 0.460 olduğunu görmekteyiz. Korelasyon değeri (0.460), faktörler arası ilişkinin pozitif ve orta seviyede olduğunu gösterir, dolayısıyla H₀ kabul edilerek H₁ hipotezi kabul edilir.

H₀:Algılanan kullanım kolaylığı (AKK) ve algılanan fayda (AF) arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₁: Algılanan kullanım kolaylığı (AKK) ve algılanan fayda (AF) arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

-Algılanan fayda ve tutum faktörleri arasındaki korelasyonları incelediğimizde korelasyon değerlerin 0.511 olduğunu görmekteyiz. Korelasyon değeri (0.511), faktörler arası ilişkinin pozitif ve orta seviyede olduğunu gösterir, dolayısıyla H₀red edilerek H₁ hipotezi kabul edilir.

H₀:Algılanan fayda (AF) ve e-öğrenmeye yönelik tutum (T) arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₁: Algılanan fayda (AF) ve e-öğrenmeye yönelik tutum (T) arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

-Algılanan kullanım kolaylığı ve tutum faktörleri arasındaki korelasyonları incelediğimizde korelasyon değerlerin 0.582 olduğunu görmekteyiz. Korelasyon değeri (0.582), faktörler arası ilişkinin pozitif ve orta seviyede olduğunu gösterir, dolayısıyla H₀red edilerek H₁ hipotezi kabul edilir.

H₀:Algılanan kullanım kolaylığı (AKK) ve e-öğrenmeye yönelik tutum (T) arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₁: Algılanan kullanım kolaylığı (AKK) ve e-öğrenmeye yönelik tutum (T) arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

-Algılanan fayda ve algılanan niyet faktörleri arasındaki korelasyonları incelediğimizde korelasyon değerlerin 0.556 olduğunu görmekteyiz. Korelasyon değeri (0.556), faktörler arası ilişkinin pozitif ve orta seviyede olduğunu gösterir, dolayısıyla H₀red edilerek H₁ hipotezi kabul edilir.

H₀:Algılanan fayda (AF) ve niyet (N) arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₁: Algılanan fayda (AF) ve niyet (N) arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

-Tutum ve algılanan niyet faktörleri arasındaki korelasyonları incelediğimizde korelasyon değerlerin 0.675 olduğunu görmekteyiz.Korelasyon değeri (0.675), faktörler arası ilişkinin pozitif ve orta seviyede olduğunu gösterir, dolayısıyla H_0 red edilerek H_1 hipotezi kabul edilir.

H_0 :E-öğrenmeye yönelik tutum (T) ve niyet (AN) arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H_1 : E-öğrenmeye yönelik tutum (T) ve niyet (AN) arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

4.6.3.6. Regression

Tablo 40: Regression(Açıklama Düzeyi)

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,705 ^a	,497	,495	,58436

a. Predictors: (Constant), algılanan_kullanım_kolaylık, algılanan_fayda

b. Dependent Variable: Tutum

Tablo 41: Algılanan Faydanın ve Algılanan Kullanım Kolaylığının Tutum Faktörü Üzerinde Etkisi

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1,175	,121		9,697	,000
	Algılanan_fayda	,269	,034	,294	7,986	,000
	Algılanan_kullanım_kolaylık	,500	,037	,504	13,696	,000

a. Dependent Variable: Tutum

$$T=1.175+0,269*AF+0,500*AKK \quad R^2=0.497$$

T değişkeni bağımlı değişken olarak adlandırılır. T değişkenini etkilediğini düşündüğümüz AF ve AKK değişkenleri ise bağımsız değişkenlerdir. Yukarıdaki sonuçlara göre bağımsız değişkenlerin katsayıları istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur(her iki değişkenin katsayısı için p değeri 0.000 çıkmıştır. Bu değerler 0.05 den küçük olduğu için katsayılar anlamlıdır.) Bu sonuçlara göre AF deki 1 birimlik artış AKK değişkeni sabitken T yi 0.269 birim artırır. AKK deki bir birimlik artış T yi 0.500 birim artırır. R^2 modelin belirlilik

katsayısıdır. Modeldeki bağımsız değişkenlerin ,bağımlı değişkenin yüzde kaçını açıkladığını söyler. modelin R²si 0.497 dir. Yani modeldeki bağımsız değişkenler T değişkeninin yaklaşık %50' lik kısmını açıklamaktadır.

Tablo 42: Regression(Açıklama Düzeyi)

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,768 ^a	,589	,588	,59072

a. Predictors: (Constant), algılanan_fayda, Tutum

Tablo 43: Tutum ve Algılanan Faydanın Algılanan Niyet Faktörü Üzerinde Etkisi

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	,209	,129		1,623	,105
	Tutum	,647	,038	,579	16,983	,000
	Algılanan_fayda	,281	,035	,275	8,075	,000

a. Dependent Variable: Algılanan_niyet

$$AN=0.209+0,647*T+0,281*AF \quad R^2=0.589$$

AN değişkeni bağımlı değişken olarak adlandırılır. Modeli incelediğimizde, AN değişkenini etkilediğini düşündüğümüz T ve AF değişkenleri bağımsız değişkenlerdir. Yukarıdaki sonuçlara göre bağımsız değişkenlerin katsayıları istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur(her iki değişkenin katsayısı için p değeri 0.000 çıkmıştır. Bu değerler 0.05 den küçük olduğu için katsayılar anlamlıdır.) Bu sonuçlara göre T'deki 1 birimlik artış AF değişkeni sabitken AN'yi 0.647 birim artırır. AF deki bir birimlik artış AN' yi 0.281 birim artırır.R² modelin belirlilik katsayısıdır. Modeldeki bağımsız değişkenlerin ,bağımlı değişkenin yüzde kaçını açıkladığını söylemektedir. Modelin R²si 0.589 dir. Yani modeldeki bağımsız değişkenler AN değişkeninin Yaklaşık %60' lık kısmını açıklamaktadır.

4.6.3.7. Bir E- Öğrenme Aracı Olan Sosyal Ağlarda Etkileşim Ölçeği Güvenilirlik Analizi

Tablo 44: Güvenilirlik Analizi

Cronbach's Alpha	N of Items
,941	15

Yukarıdaki Reliability statistic tablosunda ölçeğin güvenilirliği 0.941 çıkmıştır. Güvenilirliği 1' e yakın, yüksek derece çıkmıştır.

4.6.3.8. Sosyal Ağlarda Etkileşim Ölçeğinin Verilerinin Normallik Testi

Tablo 45: Normallik Testi

	etkleşim
Kolmogorov-Smirnov Z	4,170
Asymp. Sig. (2-tailed)	,000

- a. Test distribution is Normal.
- b. Calculated from data.

Verilerin normalliğine Kolmogorov-Smirinov testi kullanılarak bakılmıştır. Etkileşimle ilgili verilerin normal dağılmadığı sonucuna varılmıştır. (p=0.00)

Bu yüzden analizler yapılırken, ikili grupları karşılaştırırken t testinin non parametrik karşılığı olan man whitney u testi yapılmıştır.

İki ortalama arasındaki farkın test edilmesinde grupların ilişkili ya da ilişkisiz oluşalarına göre farklılık gösteren t testleri kullanılmaktadır. Bu testler daha öncede değinildiği gibi parametrik tekniklerdir, tekniklere ilişkin varsayımlar karşılanmadığında, tekniğin kullanıma devam edilmesi, verilen kararların hatalı olmasına neden olabilir. Dolayısıyla toplanan veriler parametrik testlerin sayıltılarını karşılayamıyor ise, bağımsız iki ortalama arasındaki farkın testi edilmesinde kullanılacak alternatif test Mann- Whitney U

testidir. Bir başka değişle Man- Whitney U testi , bağımsız/ilişkisiz örneklem için t testinin parametrik olmayan karşılığıdır.¹⁹⁶

4.6.3.9. Bir E- Öğrenme Aracı Olan Sosyal Ağlarda Etkileşim Düzey Ölçeği Fark Analizleri

4.6.3.9.1. Cinsiyetler Arasındaki Farklılık Araştırması

Tablo 46: Cinsiyete Göre Anlamlılık

	etkleşim
Mann-Whitney U	30662,000
Asymp. Sig. (2-tailed)	,087

a. Grouping Variable: Cinsiyetiniz

Cinsiyetler arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyi bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, p değeri 0.087 çıkmıştır ve bu değer 0.05'den büyük bir değer olduğu için H_1 red edilerek H_0 hipotezi kabul edilir.

H_0 : Cinsiyetler arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Cinsiyetler arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

¹⁹⁶ Şener Büyüköztürk, s.201

4.6.3.9.2. Yaşlar Arasındaki Farklılık Araştırması

Tablo 47: Yaşlara Göre Anlamlılık

	Etkileşim
Chi-Square	7,060
df	3
Asymp. Sig.	,070

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: Yaş

Yaşlar arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyi bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, p değeri 0.070 çıkmıştır ve bu değer 0.05'den büyük bir değer olduğu için H_1 red edilerek H_0 hipotezi kabul edilir.

H₀: Yaşlar arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Yaşlar arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

4.6.3.9.3. Eğitim Türleri Arasındaki Farklılık Araştırması

Tablo 48: Eğitim Türlerine Göre Anlamlılık

	Etkileşim
Mann-Whitney U	25469,000
Asymp. Sig. (2-tailed)	,643

a. Grouping Variable: Eğitim_türünüz

Uzaktan eğitim alan öğrenciler ve örgün eğitim alan öğrenciler arasında sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyi bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Eğitim türü (uzaktan-örgün) bakımından etkileşim düzeyleri arasında anlamlı bir fark görülmemektedir.p değeri $0.643 > 0.05$ 'den büyük bir değeri olduğu için H_1 red edilerek H_0 hipotezi kabul edilir.

H_0 : Eğitim türü(uzaktan-örgün) arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Eğitim türü(uzaktan-örgün) arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

4.6.3.9.4. Üniversiteler Arasındaki Farklılık Araştırması

Tablo 49: Üniversitelere Göre Anlamlılık

	Etkileşim
Mann-Whitney U	30457,500
Asymp. Sig. (2-tailed)	,071

a. Grouping Variable: Üniversiteniz

Üniversiteler(devlet-vakıf) arasında kullanıcıların sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyi bakımından anlamlı bir fark var mıdır?Üniversiteler bakımından etkileşim düzeyleri arasında anlamlı bir fark görülmemektedir.p değeri $0.071 > 0.05$ 'den büyük bir değeri olduğu için H_1 red edilerek H_0 hipotezi kabul edilir.

H_0 : Üniversiteler(devlet-vakıf) arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Üniversiteler(devlet-vakıf) arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark vardır

4.6.3.9.5. Fakülteler Arasındaki Farklılık Araştırması

Tablo 50: Fakültele göre Anlamlılık

	Etkileşim
Chi-Square	27,986
df	4
Asymp. Sig.	,000

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable:

Fakülteniz

Fakülteler arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyi bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, p değeri 0.00 çıkmıştır ve bu değer 0.05’den küçük bir değer olduğu için H₀ edilmektedir H₁ hipotezi kabul edilir.

H₀: Fakülteler arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Fakülteler arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark vardır..

Tablo 51: Fakültele göre Sıralama

	Fakülteniz	N	Mean Rank
Etkileşim	İletişim fakülteniz	207	276,65
	Hukuk Fakülteniz	77	219,50
	İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteniz	115	219,67
	Eğitim Fakülteniz	75	318,59
	Mühendislik fakültesi	45	258,11
	Total	519	

Yukarıdaki tabloyu incelediğimizde eğitim fakültesi öğrencilerinin diğer fakültele nazaran daha fazla sosyal ağları e- öğrenme amaçlı kullanıp, etkileşime girdiklerini görmekteyiz. İkinci sırada iletişim fakültesi öğrencileri gelirken, üçüncü sırada mühendislik

fakültesi öğrencileri yer almaktadır. İktisadi ve idari bilimler fakültesi çok az bir ortalama (0.03)farkla Hukuk fakültesinin önüne geçmiştir.

4.6.3.9.6. Sosyal Ağlara Giriş Sıklıkları Arasındaki Farklılık Araştırması

Tablo 52: Sosyal Ağlara Giriş Sıklıklarına Göre Anlamlılık

	Etkileşim
Asymp. Sig.	,179

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable:

Sosyal_aglara_giris_siklik

Sosyal Ağlara Giriş Sıklıkları arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyi bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, p değeri 0.179 çıkmıştır ve bu değer 0.05'den büyük bir değer olduğu için H_0 red edilerek H_1 hipotezi kabul edilir.

H_0 : Sosyal Ağlara Giriş Sıklıkları arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Sosyal Ağlara Giriş Sıklıkları arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

4.6.3.9.7. Sosyal Ağlarda Edinilen Arkadaş Sayıları Arasındaki Farklılık Araştırması

Tablo 53: Sosyal Ağlarda Edinilen Arkadaş Sayılarına Göre Anlamlılık

	Etkileşim
Chi-Square	11,229
Df	4
Asymp. Sig.	,024

a. Kruskal Wallis Test

Sosyal Ağlarda Edinilen Arkadaş Sayıları arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyi bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, p değeri 0.024 çıkmıştır ve bu değer 0.05'den küçük bir değer olduğu için H_0 red edilerek H_1 hipotezi kabul edilir.

H_0 : Sosyal Ağlarda Edinilen Arkadaş Sayıları arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Sosyal Ağlarda Edinilen Arkadaş Sayıları arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

4.6.3.9.8. Facebook Kullananlar ve Kullanmayanlar Arasındaki Farklılık Araştırması

Tablo 54: Facebook Kullananlar ve Kullanmayanlar Arasındaki Anlamlılık

	Etkileşim
Mann-Whitney U	9977,500
Asymp. Sig. (2-tailed)	,000

a. Grouping Variable: Facebook

Facebook Kullananlar ve Kullanmayanlar arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyi bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Tablodaki verilere göre, p değeri 0.00 çıkmıştır ve bu değer 0.05'den küçük bir değer olduğu için H_0 red edilerek H_1 hipotezi kabul edilir.

H_0 : Facebook Kullananlar ve Kullanmayanlar arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Facebook Kullananlar ve Kullanmayanlar arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

Tablo 55: Facebook Kullananlar ve Kullanmayanlar Arasındaki Anlamlılık

	Facebook	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Etkileşim	,00	79	166,30	13137,50
	1,00	440	276,82	121802,50
	Total	519		

Facebook kullanan öğrenciler, kullanmayanlara göre daha aktif sosyal ağları e- öğrenme amaçlı kullanmaktadırlar.

4.6.3.10. Sosyal Ağlarda Kullanılan Uygulamalar ve Sosyal Ağları E-öğrenme Amaçlı Etkileşime Girme Ölçeği Arasındaki Korelasyon Değeri

Tablo 56: Sosyal Ağlarda Kullanılan Uygulamalar ve Sosyal Ağları E-öğrenme Amaçlı Kullanım - Etkileşime Girme Ölçeği

		Etkileşim	Sosyal_ağlarda_kullandığınız_uygulamalar
Etkileşim	Pearson Correlation	1	,300**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	519	519
Sosyal_ağlarda_kullandığınız_uygulamalar	Pearson Correlation	,300**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	519	519

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Sosyal ağlarda en çok yaptığınız uygulamalar hangisi ya da hangileridir, sorusuna verilen cevaplar toplanmış ve sosyal ağları e- öğrenme amaçlı kullanım ölçeğine verilen cevapların ortalaması ile korelasyon ilişkisi hesaplanmıştır. Tabloyu incelediğimizde p değerinin 0.00 çıktığını görmekteyiz. Bu da aralarında anlamlı bir fark olduğunu gösterir. Korelasyon değerine baktığımızda 0.300 olduğunu görmekteyiz. Aralarında pozitif ve orta seviyede bir ilişki vardır.

4.6.3.11. Öğrenen- İçerik Etkileşimine Yönelik Maddeler

Tablo 57: Öğrenen- İçerik Etkileşimine Yönelik Maddeler

Maddeler	K. Katılmıyor		Katılmıyor		Kararsız		Katılıyor		K. Katılıyor	
	Sıklık	Yüzde	Sıklık	Yüzde	Sıklık	Yüzde	Sıklık	Yüzde	Sıklık	Yüzde
Çalışmalarımı (ödev, proje) sosyal ağlarda, arkadaşlarımla paylaşıyorum.	24	4.6	79	15.2	89	17.1	217	41.8	80	15.4
Derslerle ilgili bulduğum video/kütüphane linkleri/notları sosyal ağlarda paylaşıyorum.	21	4.0	68	13.1	82	15.8	228	43.9	88	17.0
Sosyal ağlarda, eğitim amaçlı video/dosya paylaşabilirim.	19	3.7	50	9.6	78	15.0	244	47.0	95	18.3
Sosyal ağlarda, fakültemize ilişkin gruplarda paylaşımlarda bulunabilirim.	13	2.5	35	6.7	50	9.6	247	47.6	140	27.0

Yukarıda yer alan tablodaki soruları incelediğimizde soruların paylaşılan içeriklerle ilgili olduklarını görmekteyiz.. Bir e- öğrenme aracı olan sosyal ağlarda ne derece içerik paylaşımı yapıldığını gösteren maddeleri incelediğimizde, öğrencilerin içerik paylaşımına yönelik olumlu bir tutum sergilediklerini görüyoruz.

Sosyal ağlarda, eğitim gördükleri fakülte/üniversiteye ilişkin gruplarda paylaşımında bulunurum maddesini incelediğimizde, 247 öğrencinin katılıyorum, 140 öğrencinin de kesinlikle katılıyorum cevabını verdiğini görmekteyiz. Öğrenen- içerik etkileşimine yönelik soruların içinde en olumlu yanıt bu sorudan gelmiştir. İlk iki soruyu incelediğimizde, “Çalışmalarımı (ödev,proje) sosyal ağlarda paylaşıyorum.” sorusuna verilen cevabın “Derslerle ilgili bulduğum vide/kütüphane linkleri/notları sosyal ağlarda paylaşıyorum.” sorusuna göre daha az olumlu yanıt aldığını görmekteyiz. Bunun nedeni kişilerin emek harcadıkları ödev/projeleri paylaşmak yerine hazır bulunan kütüphane linkleri, hazır ders notları ya da videoları paylaşmayı düşünebilirler.

4.6.3.12. Öğretmen-Öğrenen Etkileşimine Yönelik Maddeler

Tablo 58: Öğretmen-Öğrenen Etkileşimine Yönelik Maddeler

Maddeler	K. Katılmıyor		Katılmıyor		Kararsız		Katılıyor		K. Katılıyor	
	Sıklık	Yüzde	Sıklık	Yüzde	Sıklık	Yüzde	Sıklık	Yüzde	Sıklık	Yüzde
Sosyal ağlar üzerinde yer alan öğretim elemanlarının/öğretmenlerin, profillerini/paylaşımlarını takip ederim.	18	3.5	68	13.1	61	11.8	237	45.7	106	20.4
Ders öğretmenleriyle eşzamanlı çevrimiçi iletişim kurmayı isterim.	17	3.3	45	8.7	79	15.2	249	48.0	99	19.1
Aklıma takılan soruları, sosyal ağlar üzerinden öğretmenlerime sorarım.	17	3.3	76	14.6	99	19.1	200	38.5	98	18.9
Sosyal ağlar popüler ortamlar olduğu için eğitimci-öğrenen etkileşimini sağlamak için önemli bir araçtır.	20	3.9	34	6.6	87	16.8	220	42.4	122	23.5

Yukarıdaki maddeler incelendiğinde, öğrenen- öğretmen etkileşiminin ne derece olduğu saptanmaya çalışılmıştır. Öğrencilerim en fazla kesinlikle katılıyorum cevabını verdiği madde “ Sosyal ağlar popüler ortamlar olduğu için eğitimci-öğrenen etkileşimini sağlamak için önemli bir araçtır.” olmuştur. Bu yanıtta göre, öğrencilerin sosyal ağlarda öğretmenleriyle etkileşime geçme isteğinin olumlu olduğuna ve sosyal ağları popüler ortamlar olarak kabul ettikleri anlamını çıkarabiliriz. “Ders öğretmenleriyle eşzamanlı çevrimiçi iletişim kurmayı isterim.” sorusu ise 249 kişiyle en fazla katılıyorum cevabını alan madde olmuştur.

Oluşturduğumuz gruptaki soruların içinde en fazla olumsuz yanıt gelen maddemiz ise “Aklıma takılan soruları, sosyal ağlar üzerinden öğretmenlerime sorarım.” olmuştur. Bu yanıtlardan öğrencilerin sosyal ağlarda öğretmenlerini takip etmek, iletişime geçmek maddelerine olumlu yanıt verdiklerini, aktif bir şekilde soru soranların daha az olduğunu görmekteyiz.

4.6.3.13. Öğrenen- Arayüz Etkileşimine Yönelik Maddeler

Tablo 59: Öğrenen- Arayüz Etkileşimine Yönelik Maddeler

Maddeler	K. Katılmıyor		Katılmıyor		Kararsız		Katılıyor		K. Katılıyor	
	Sıklık	Yüzde	Sıklık	Yüzde	Sıklık	Yüzde	Sıklık	Yüzde	Sıklık	Yüzde
Sosyal ağlarda, fakülte/bölüm ile ilgili güncelduyurulara/haberlere kolayca erişebilirim.	20	3.9	38	7.3	33	6.4	256	49.3	143	27.6
Sosyal ağlar, ilgi alanlarıma göre akademik paylaşım gruplarına katılabilme imkanı sağlar.	15	2.9	40	7.7	48	9.2	264	50.9	121	23.3
Kullandığım sosyal ağ aracılığıyla, kendime ait anlık durum/güncel bilgilerimi paylaşabilirim.	16	3.1	60	11.6	67	12.9	233	44.9	112	21.6

Öğrenen- arayüz etkileşimiyle ilgili maddeleri yukarıdaki tabloda yer almıştır. Tabloya baktığımızda, “Sosyal ağlarda, fakülte/bölüm ile ilgili güncel duyurulara/haberlere kolayca erişebilirim.”maddesine 256 kişinin “katılıyorum”, 143 kişinin de “kesinlikle katılıyorum” yanıtını verdiğini görmekteyiz. Anket öncesi yapılan görüşmelerde, öğrenciler okuldaki etkinlikleri, danışman ve ders eğitmenlerinden gelen mesajları sosyal ağlarda takip ettiklerini belirtmişlerdir. “Sosyal ağlar, ilgi alanlarıma göre akademik paylaşım gruplarına katılabilme imkanı sağlar.” sorusuna 264 öğrenci “katılıyorum” yanıtını vermiş, 121 öğrenci ise “kesinlikle katılıyorum” yanıtını vererek yüzde 75.2 lik kısım olumlu yanıt vermiştir. Bu maddeden öğrencilerin sosyal ağların arayüzünün gruplara katılma imkanı sağlamasına olumlu baktıklarını görmekteyiz.

“Kullandığım sosyal ağ aracılığıyla, kendime ait anlık durum/güncel bilgilerimi paylaşabilirim.” Maddesine 233 öğrencinin “katılıyorum”, 112 öğrencinin “kesinlikle katılıyorum”, 67 öğrencinin de “kararsız” olduğu tabloda belirtilmiştir.

4.6.3.14. Öğrenen-Öğrenen Etkileşimine Yönelik Maddeler

Tablo 60: Öğrenen-Öğrenen Etkileşimine Yönelik Maddeler

Maddeler	K. Katılmıyor		Katılmıyor		Kararsız		Katılıyor		K. Katılıyor	
	Sıklık	Yüzde	Sıklık	Yüzde	Sıklık	Yüzde	Sıklık	Yüzde	Sıklık	Yüzde
Arkadaşlarımla, eşzamanlı sosyal ağlarda iletişim kurmaktan memnunum.	14	2.7	34	6.6	65	12.5	253	48.7	123	23.7
Sosyal bir ağ üzerinde yer alan arkadaşlarımla ders, fakülte.. vb. konular hakkında bilgi alışverişi yapabilirim.	12	2.3	39	7.5	50	9.6	275	53.0	113	21.8
Kullandığım sosyal ağların, arkadaşlarımla aramdaki günlük iletişimi olumlu yönde etkilediğini düşünüyorum.	21	4.0	54	10.4	101	19.5	214	41.2	97	18.7
Sosyal ağlarda, fakülte/üniversite ile ilgili etkinliklere davet edirim/arkadaşlarımı davet ederim.	17	3.3	50	9.6	83	16.0	250	48.2	88	17.0

Öğrenen- öğrenen etkileşimini inceleyen soruları incelediğimizde, en fazla olumlu yanıt alınan maddenin “Sosyal bir ağ üzerinde yer alan arkadaşlarımla ders, fakülte vb. konular hakkında bilgi alışverişi yapabilirim.” olduğunu görmekteyiz. 275 öğrencinin “katılıyorum” , 113 öğrencininse “kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini seçmişlerdir. Öğrencilerin sosyal ağlarda e- öğrenme amaçlı iletişime geçtiklerini görmekteyiz. “Arkadaşlarımla, eşzamanlı sosyal ağlarda iletişim kurmaktan memnunum.” Maddesine 123 öğrenci “kesinlikle katılıyorum”, 253 öğrenci “katılıyorum”,65 öğrenci “kararsız”, 34 öğrencinin “katılmıyorum”, 14 öğrencininse “kesinlikle katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir.

“Kullandığım sosyal ağların, arkadaşlarımla aramdaki günlük iletişimi olumlu yönde etkilediğini düşünüyorum.” Verilen yanıtlara baktığımızda öğrencilerin sosyal ağlarda birbirleriyle görüşmeleri, üniversite ortamındaki ilişkileri pozitif yönde etkilediği varsayılabilir. “Sosyal ağlarda, fakülte/üniversite ile ilgili etkinliklere davet edirim/arkadaşlarımı davet ederim.” Maddesine 250 öğrenci “katılıyorum”, 88 öğrenci “kesinlikle katılıyorum”,83 öğrenci “karasızım yanıtını vermiştir.

4.6.3.15. İlişkisel Analiz

E- öğrenme TKM Faktörleri ve Sosyal Ağları E-öğrenme Amaçlı Etkileşime Girilme Düzey Ölçeği Arasındaki Korelasyon Değerleri

Tablo 61: Algılanan Fayda ve Sosyal Ağları E-öğrenme Amaçlı Kullanım-Etkileşime Girme Ölçeği Arasındaki Korelasyon Değeri

			Etkileşim	Algılanan_fayda
Spearman's rho	Etkileşim	Correlation Coefficient	1,000	,471**
		Sig. (1-tailed)	.	,000
		N	519	519
	Algılanan_fayda	Correlation Coefficient	,471**	1,000
		Sig. (1-tailed)	,000	.
		N	519	519

** . Correlation is significant at the 0.01 level (1-tailed).

Korelasyon değeri 0.471 çıkmıştır. Pozitif yönde ve orta düzeyde bir korelasyon değeridir.

Tablo 62: Algılanan Kullanım Kolaylığı ve Sosyal Ağları E-öğrenme Amaçlı Kullanım-Etkileşime Girme Ölçeği Arasındaki Korelasyon Değeri

			Etkileşim	Algılanan_kullanım_kolaylık
Spearman's rho	Etkileşim	Correlation Coefficient	1,000	,441**
		Sig. (1-tailed)	.	,000
		N	519	519
	Algılanan_kullanım_kolaylık	Correlation Coefficient	,441**	1,000
		Sig. (1-tailed)	,000	.
		N	519	519

** . Correlation is significant at the 0.01 level (1-tailed).

Korelasyon değeri 0.441 çıkmıştır. Pozitif yönde ve orta düzeyde bir korelasyon değeridir.

Tablo 63: Tutum ve Sosyal Ağları E-öğrenme Amaçlı Kullanım-Etkileşime Girme Ölçeği Arasındaki Korelasyon Değeri

			Etkileşim	Tutum
Spearman's rho	Etkileşim	Correlation Coefficient	1,000	,553**
		Sig. (1-tailed)	.	,000
		N	519	519
	Tutum	Correlation Coefficient	,553**	1,000
		Sig. (1-tailed)	,000	.
		N	519	519

** . Correlation is significant at the 0.01 level (1-tailed).

Korelasyon değeri 0.553 çıkmıştır. Pozitif yönde ve orta düzeyde bir korelasyon değeridir.

Tablo 64: Algılanan Niyet ve Sosyal Ağları E-öğrenme Amaçlı Kullanım-Etkileşime Girme Ölçeği Arasındaki Korelasyon Değeri

			Etkileşim	Algılanan_niyet
Spearman's rho	etkileşim	Correlation Coefficient	1,000	,541**
		Sig. (1-tailed)	.	,000
		N	519	519
	Algılanan_niyet	Correlation Coefficient	,541**	1,000
		Sig. (1-tailed)	,000	.
		N	519	519

** . Correlation is significant at the 0.01 level (1-tailed).

Korelasyon değeri 0.541 çıkmıştır. Pozitif yönde ve orta düzeyde bir korelasyon değeridir.

4.7. Araştırmanın Değerlendirilmesi

Demografik Değerlendirme

Ankete katılan 519 öğrencinin yüzde 52.6 'si kadınlardan, yüzde 47.4' ü erkeklerden oluşmaktadır.

Yüzde 51.4' ü 17-22 yaş grubu, yüzde 27.2'si 23-28 yaş grubu, yüzde 9.s'si 29-34 yaş grubu ve yüzde 12.1 i 35 yaş ve üstü grubu öğrencilerden oluşmaktadır.

Öğrencilerin %73.6 sı örgün eğitim öğrencileri, %26.4' ü uzaktan eğitim alan öğrencilerdir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yüzde 46.8'i devlet üniversitesine giderken, yüzde 53.2 si vakıf üniversitesine gitmektedir.

Ankete katılan öğrencilerin yüzde 87.1'i lisans öğrencisiyken, yüzde 12.9 u lisansüstü öğrencisidir

Araştırmaya katılan öğrencilerin yüzde 39.9' u İletişim fakültesi, yüzde 22.2. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, yüzde 14.8'i Hukuk Fakültesi, yüzde 14.5'i Eğitim Fakültesi ve yüzde 8.7' si Mühendislik fakültesi öğrencilerinden oluşmaktadır.

Anketin 6. sorusu olan bilgisayarın kullanım amacını sorgulayan sorunun cevabı birden fazla işaretlenilebilir. Araştırmaya katılan 120 öğrenci oyun oynama, 272 öğrenci radyo dinleme-TV seyretme-gazete okuma, 185 öğrenci alışveriş, 363 öğrenci sosyal ağ paylaşımlarını kullanma, 441 öğrenci bilgisayarı öğrenme-araştırma amaçlı kullandığını belirtmiştir. Öğrencilerin büyük bir kısmı bilgisayarı, öğrenme-araştırma seçeneğini işaretlemiştir.

Araştırmaya katılan öğrenciler bilgisayarı, yüzde 60.9' u 1-3 saat, yüzde 19.8' i 3-5 saat, yüzde 10.8' i 5-7 saat, yüzde 8.5'i 7 saatten daha fazla kullanmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yüzde 92.1 kadarı sosyal ağlara üye iken, yüzde 7.9' u üye olmadığını belirtmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin 440' ı Facebook, 14' ü Myspace, 308' i Twitter, 10'u Flicker, 259'u Instagramı, üye olduğu /oldukları sosyal ağları işaretlemiştir. Popülerlik sırasına baktığımızda Facebook, Twitter ve Instagram ilk üçte yer alıyor.

Araştırmada sorulan sosyal ağlara giriş sıklığınız nedir, sorusuna sosyal ağlara üye olan öğrencilerin büyük bir kısmı(%76.9) hergün cevabını vermiştir. Yüzde 9.8'i 3-4 günde bir, yüzde 1.9'ı haftada bir ve yüzde 2.1'i nadiren cevabını vermişlerdir.

Sosyal ağlarda öğrencilerin kullandığı uygulamalara bakacak olursak, 261 öğrencinin arkadaşlarının profillerini takip ettiğini, 250 öğrencinin ilgi alanlarındaki gruplara üye olduğunu, 246 öğrencinin fotoğraf paylaşımı yaptığını, 222 öğrencinin sosyal ağlar üzerinden özel mesajlaştığını, 195 öğrencinin video ve dosya paylaştığını, 117 öğrencinin profil oluşturduğunu, 112 öğrencinin arkadaş edindiğini, 111 öğrencininse kişi yada grup aradığı saptanmıştır. En az seçtikleri uygulama ise profil değişiklikleri ile ilgili yorum yapma olmuş, 54 öğrenci seçmiştir.

Araştırmaya göre öğrencilerin sosyal ağlarda bağlantılı olduğu arkadaş sayısı sırayla, yüzde 21.4' ü 0-100 arası, yüzde 22.7' si 101-200 arası, yüzde 20.6' sı 201-300 arası, yüzde 9.4' ü 301-400 arası ve yüzde 17.3'ü 401 ve üzeridir.

Sosyal ağlara üye olmayan kırk öğrencinin yüzde 33' ü yararlı bulmadığını, yüzde 27'si zaman kaybı olduğunu, yüzde 25'i güvenilir bulmadığını, yüzde 15'i ise sosyal ağların insanları asosyalleştirmediğini belirtmiştir.

Kadınların erkeklere göre sosyal ağlara giriş sıklığının daha fazla olduğunu görmekteyiz. Sosyal ağlara her gün giren kadın sayısı 213 (yüzde 45.2),erkek sayısı ise 186 (39.5) olduğunu görmekteyiz.

Cinsiyet- üniversite(devlet-vakıf) çapraz tablosuna bakınca devlet üniversitesine giden bayan öğrencilerin erkeklere göre daha fazla olduğunu görmekteyiz. (yüzde 29.1) Vakıf üniversitesine giden öğrencilere baktığımızda erkek öğrencilerin daha fazla olduğunu görmekteyiz.(yüzde 29.7)

Hipotezleri Değerlendirme

İlk olarak anketin ikinci kısmı olan e-öğrenmeye teknoloji kabul modeli ile yaklaşım ölçeğinin sonuçları belirtilmiştir. Bu bölümün bulguları arasında fark ve ilişki analizleri yer almaktadır.

-Cinsiyetler arasında e-öğrenmeye yönelik Teknoloji Kabul Modelleri faktörleri bakımından anlamlı bir farkın olup olmadığını incelediğimizde ilk alt hipotezimizde H1 hipotezi "Cinsiyetler arasında E-öğrenme TKM faktörleri bakımından anlamlı bir fark vardır." İkinci alt hipotezimizde ise H0 "Cinsiyetler arasında E-öğrenme TKM faktörleri bakımından anlamlı bir fark vardır." yer almaktadır.H1 red edilerek H0 hipotezi kabul edilmiştir. Bu açıdan baktığımızda cinsiyetler arası bir farklılık olmadığını görmekteyiz.

-Yaşlar arasında TKM faktörleri bakımından anlamlı bir fark var mıdır? Sorusunun cevabını incelediğimizde yaşlar arasında algılanan kullanım kolaylığı (p=0.021), tutum (p=0.003) ve algılanan niyet (0.000) faktörlerinde anlamlı bir fark olduğunu görmekteyiz. 35 yaş ve üstü öğrencilerin diğer yaş gruplarına göre, algılanan kullanım kolaylığı, tutum ve algılanan niyet sorularına daha fazla katıldığını görmekteyiz. Yaş azaldıkça, e-öğrenme faktörlerine katılımında azalmıştır.

Eğitim Türleri(uzaktan - örgün) arasında TKM faktörleri bakımından anlamlı bir fark var mıdır? Algılanan fayda hariç diğer faktörlerde eğitim türleri bakımından anlamlı bir

farklılık vardır. Algılanan kullanım kolaylığı $p=0.00$, tutum $p=0.00$, algılanan niyet $p=0.00$ değerlerinin çıktığını görmekteyiz. Algılanan kullanım kolaylığının mean değerlerine baktığımızda uzaktan eğitim öğrencilerinin e-öğrenme ortamlarının kullanımını daha kolay bulduklarını görmekteyiz. Tutum ve niyet faktörlerinin mean değerlerini incelediğimizde uzaktan eğitim öğrencilerinin örgün eğitim öğrencilerine nazaran daha olumlu yaklaşıtlarını görmekteyiz.

-Eğitim Durumları (Lisans- Lisansüstü)arasında TKM faktörleri bakımından anlamlı bir fark var mıdır? sorusunu incelediğimizde sadece niyet faktörü bakımından bir farklılık olduğunu görmekteyiz. ($p=0.00$) Lisansüstü öğrencilerin e-öğrenme faaliyetlerine katılma niyetleri lisan öğrencilerine kıyasla daha fazladır. ($319.81>251.13$)

-Üniversiteler arasında TKM faktörleri bakımından anlamlı bir fark var mıdır, sorusuna ise sadece tutum ($p=0.006$) faktöründe bir farklılık olduğunu görmekteyiz. Devlet üniversitesine giden öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik tutumları, vakıf üniversitesine giden öğrencilere göre daha olumlu yöndedir. ($278.98>243.29$).

-Fakülteler arasında TKM faktörleri bakımından anlamlı bir fark var mıdır, sorusuna olumlu yanıt verebiliriz. Algılanan fayda ($p=0.011$), algılanan kullanım kolaylığı ($p=0.007$), tutum ($p=0.000$), algılanan niyet ($p=0.000$) değerlerini almıştır. Algılanan fayda sorularına en fazla olumlu yanıt veren fakülte eğitim fakültesi öğrencileri olmuştur. Algılanan kullanım kolaylığı faktöründe toplanmış sorulara en fazla olumlu yanıt veren fakülte mühendislik fakültesi olmuştur. Tutuma yönelik sorulara en fazla olumlu yanıt veren fakülte öğrencileri, eğitim fakültesi öğrencileri olmuştur. Niyet faktöründe de en fazla olumlu yanıt eğitim fakültesi öğrencilerinden gelmiştir.

-Günlük bilgisayar kullanım saatleri arasında TKM faktörleri bakımından anlamlı bir fark var mıdır, sorusunu incelediğimizde, sadece algılanan niyet ($p=0.001$) faktöründe anlamlı bir farklılık olduğunu görmekteyiz. Bilgisayarı 5-7 saat arası kullanan öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik niyeti diğerlerine göre daha fazla çıkmıştır.

- Sosyal Ağlara Üye Olanlar ve Olmayanlar arasında TKM faktörleri bakımından anlamlı bir fark var mıdır sorusuna, algılanan fayda (0.002) ve algılanan kullanım kolaylığı ($p=0.012$) faktörlerinde anlamlı bir farklılık söz konusudur. “Sosyal ağ sitelerine üyeliğiniz

var mı?” sorusuna evet diyenlerin algılanan fayda ve algılanan kullanım kolaylığı faktör ortalamalarının daha fazla olduğunu görmekteyiz.

Faktörler arası korelasyonları teknoloji kabul modelindeki faktörler arası ilişkilere bakılarak yapılmıştır.

-Algılanan kullanım kolaylığı ve algılanan fayda faktörleri arasındaki korelasyonları incelediğimizde korelasyon değerlerin 0.460 olduğunu görmekteyiz. Korelasyon değeri (0.460), faktörler arası ilişkinin pozitif ve orta seviyede olduğunu gösterir, dolayısıyla H0 red edilerek “H1 :Algılanan kullanım kolaylığının (AKK), algılanan fayda (AF) üzerinde olumlu yönde etkisi vardır.” hipotezi kabul edilmiştir.

- Algılanan fayda ve tutum faktörleri arasındaki korelasyonları incelediğimizde korelasyon değerlerin 0.511 olduğunu görmekteyiz. Korelasyon değeri (0.511), faktörler arası ilişkinin pozitif ve orta seviyede olduğunu gösterir, dolayısıyla H0 red edilerek H1:” Algılanan faydanın (AF), e-öğrenmeye yönelik tutum (T) üzerinde olumlu yönde etkisi vardır.” hipotezi kabul edilir.

- Algılanan kullanım kolaylığı ve tutum faktörleri arasındaki korelasyonları incelediğimizde korelasyon değerlerin 0.582 olduğunu görmekteyiz. Korelasyon değeri (0.582), faktörler arası ilişkinin pozitif ve orta seviyede olduğunu gösterir, dolayısıyla H0 red edilerek H1: “Algılanan kullanım kolaylığının (AKK), e-öğrenmeye yönelik tutum (T) üzerinde olumlu yönde etkisi vardır.” hipotezi kabul edilir.

- Algılanan fayda ve algılanan niyet faktörleri arasındaki korelasyonları incelediğimizde korelasyon değerlerin 0.556 olduğunu görmekteyiz. Korelasyon değeri (0.556), faktörler arası ilişkinin pozitif ve orta seviyede olduğunu gösterir, dolayısıyla H0 red edilerek H1: “E-öğrenmeye yönelik tutumun (T), niyet (AN) üzerinde olumlu yönde etkisi vardır.” hipotezi kabul edilir.

-Tutum değişkenini etkilediğini düşündüğümüz, Algılanan Fayda ve Algılanan Kullanım Kolaylığı değişkenleri bağımsız değişkenlerdir. Algılanan Fayda deki 1 birimlik artış Algılanan Kullanım Kolaylığı değişkeni sabitken Tutumu 0.269 birim artırır. Algılanan Kullanım Kolaylığı daki bir birimlik artış Tutumu 0.500 birim artırır. R² modelin belirlilik

katsayısıdır. Modeldeki bağımsız değişkenlerin ,bağımlı değişkenin yüzde kaçını açıkladığını söyler. modelin R²si 0.497 dir. Yani modeldeki bağımsız değişkenler Tutum değişkeninin yaklaşık %50' lik kısmını açıklamaktadır.

- Algılanan Niyet değişkenini etkilediğini düşündüğümüz Tutum ve Algılanan Fayda değişkenleri bağımsız değişkenlerdir. Tutum'daki 1 birimlik artış Algılanan Fayda değişkeni sabitken Algılanan Niyet yi 0.647 birim artırır. Algılanan Fayda deki bir birimlik artış Algılanan Niyet' yi 0.281 birim artırır.R² modelin belirlilik katsayısıdır. Modeldeki bağımsız değişkenlerin ,bağımlı değişkenin yüzde kaçını açıkladığını söylemektedir. Modelin R²si 0.589 dir. Yani modeldeki bağımsız değişkenler Algılanan Niyet değişkeninin Yaklaşık %60' lık kısmını açıklamaktadır.

Sosyal ağları e-öğrenme amaçlı kullanım ve etkileşim ölçeği, anketimizin son ölçeğidir. Bu ölçeğin, fark analizlerine bakacak olursak,

-Cinsiyetler arasında anlamlı bir fark olmadığını görmekteyiz. H0:Cinsiyetler arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark yoktur. Hipotezi kabul edilmiştir. Yaşlar arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyi bakımından anlamlı bir fark var mıdır, sorusu p değeri 0.070 çıktığı için H0:Yaşlar arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark yoktur. Hipotezi kabul edilmiş oldu.

-Uzaktan eğitim alan öğrenciler ve örgün eğitim alan öğrenciler arasında sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyi bakımından anlamlı bir fark var mıdır sorusunun p değeri 0.643 çıktığı için H0:"Eğitim türü(uzaktan-örgün) arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark yoktur.", hipotezinin kabul edildiği belirtilmiştir.

-Fakülteler arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyi bakımından anlamlı bir fark var mıdır, sorusuna p değeri 0.00 çıktığı için H1:"Fakülteler arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark vardır."hipotezinin kabul edildiği belirtilmiştir. Eğitim fakültesi öğrencilerinin sosyal ağları, e- öğrenme amaçlı daha fazla kullandığını görmekteyiz. İkinci sırada iletişim fakültesi öğrencileri gelirken, üçüncü sırada mühendislik fakültesi öğrencileri yer almaktadır.

-Sosyal Ağlara Giriş Sıklıkları arasında öğrencilerin, sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyi bakımından anlamlı bir fark var mıdır, sorusuna p değeri 0.179 çıktığı için H0:“Sosyal Ağlara Giriş Sıklıkları arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark yoktur.” hipotezinin kabul edildiği belirtilmiştir. Sosyal Ağlarda Edinilen Arkadaş Sayıları arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyi bakımından anlamlı bir fark var mıdır, sorusuna p değeri 0.024 çıktığı için H0:“Sosyal Ağlarda Edinilen Arkadaş Sayıları arasında öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime girme düzeyinde anlamlı bir fark yoktur.” hipotezi kabul edildi.

- Facebook kullananlar ve kullanmayanlar arasında bir anlamlı bir fark vardır. (p=0.00) Facebook kullanan öğrenciler, kullanmayanlara göre daha aktif sosyal ağları e- öğrenme amaçlı kullanmaktadırlar.

-Sosyal ağlarda en çok yaptığınız uygulamalar hangisi ya da hangileridir, sorusuna verilen cevaplar toplanmış ve sosyal ağları e- öğrenme amaçlı kullanım ölçeğine verilen cevapların ortalaması ile korelasyon ilişkisi hesaplanmıştır. p değerinin 0.00 çıktığı için aralarında anlamlı bir fark vardır. Korelasyon değerine baktığımızda 0.300 olduğunu görmekteyiz. Aralarında pozitif ve orta seviyede bir ilişki vardır.

Ölçekteki maddeleri gruplandırdığımızda, paylaşımaya yönelik maddelere verilen cevaplar şöyledir:

-Öğrencilerin Öğrenen- İçerik etkileşimine yönelik olumlu bir tutum sergilediklerini görüyoruz. Sosyal ağlarda, eğitim gördükleri fakülte/üniversiteye ilişkin gruplarda paylaşımada bulunurum maddesini incelediğimizde, 247 öğrencinin katılıyorum, 140 öğrencinin de kesinlikle katılıyorum cevabını verdiğini görmekteyiz. Öğrenen- İçerik Etkileşimine yönelik soruların içinde en olumlu yanıt bu sorudan gelmiştir. İlk iki soruyu incelediğimizde, “Çalışmalarımı (ödev,proje) sosyal ağlarda paylaşırım.” sorusuna verilen cevabın “Derslerle ilgili bulduğum vide/kütüphane linkleri/notları sosyal ağlarda paylaşırım.” sorusuna göre daha az olumlu yanıt aldığımızı görmekteyiz. Bunun nedeni kişilerin emek harcadıkları ödev/projeleri paylaşmak yerine hazır bulunan kütüphane linkleri, hazır ders notları ya da videoları paylaşmayı tercih etmiş olmalarıdır.

-Eğitmen- Öğrenen etkileşimine yönelik maddeleri incelediğimizde, Öğrencilerim en fazla kesinlikle katılıyorum cevabını verdiği madde “ Sosyal ağlar popüler ortamlar olduğu için eğitimci-öğrenen etkileşimini sağlamak için önemli bir araçtır.” olmuştur. Bu yanıtı göre, öğrencilerin sosyal ağlarda öğretmenleriyle etkileşime geçme isteğinin olumlu olduğuna ve sosyal ağları popüler ortamlar olarak kabul ettikleri anlamını çıkarabiliriz. “Ders öğretmenleriyle eşzamanlı çevrimiçi iletişim kurmayı isterim.” sorusu ise 249 kişiyle en fazla katılıyorum cevabını alan madde olmuştur.

Oluşturduğumuz gruptaki soruların içinde en fazla olumsuz yanıt gelen maddemiz ise “Aklıma takılan soruları, sosyal ağlar üzerinden eğitmenlerime sorarım.” olmuştur. Bu yanıtlardan öğrencilerin sosyal ağlarda öğretmenlerini takip etmek, iletişime geçmek maddelerine olumlu yanıt verdiklerini, aktif bir şekilde soru soranların daha az olduğunu görmekteyiz.

-Öğrenen- arayüz etkileşimini inceleyen maddeleri incelediğimizde, , “Sosyal ağlarda, fakülte/bölüm ile ilgili güncel duyurulara/haberlere kolayca erişebilirim.” maddesine 256 kişinin “katılıyorum”, 143 kişinin de “kesinlikle katılıyorum” yanıtını verdiğini görmekteyiz. Anket öncesi yapılan görüşmelerde, öğrenciler okuldaki etkinlikleri, danışman ve ders öğretmenlerinden gelen mesajları sosyal ağlarda takip ettiklerini belirtmişlerdir. “Sosyal ağlar, ilgi alanlarıma göre akademik paylaşım gruplarına katılabilme imkanı sağlar.” sorusuna 264 öğrenci “katılıyorum” yanıtını vermiş, 121 öğrenci ise “kesinlikle katılıyorum” yanıtını vererek yüzde 75.2’ lik kısım olumlu yanıt vermiştir. Bu maddeden öğrencilerin sosyal ağların ara yüzünün gruplara katılma imkanı sağlamasına olumlu baktıklarını görmekteyiz. “Kullandığım sosyal ağ aracılığıyla, kendime ait anlık durum/güncel bilgilerimi paylaşabilirim.” Maddesine 233 öğrencinin “katılıyorum”, 112 öğrencinin “kesinlikle katılıyorum”, 67 öğrencinin de “kararsız” olduğu tabloda belirtilmiştir.

-Öğrenen- öğrenen etkileşimini inceleyen maddeleri incelediğimizde, en fazla olumlu yanıt alınan maddenin “Sosyal bir ağ üzerinde yer alan arkadaşlarımla ders, fakülte vb. konular hakkında bilgi alışverişi yapabilirim.” olduğunu görmekteyiz. 275 öğrencinin “katılıyorum” , 113 öğrencininse “kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini seçmişlerdir. Öğrencilerin sosyal ağlarda e- öğrenme amaçlı iletişime geçtiklerini görmekteyiz. “Arkadaşlarımla, eşzamanlı sosyal ağlarda iletişim kurmaktan memnunum.” Maddesine 123

öğrenci “kesinlikle katılıyorum”, 253 öğrenci “katılıyorum”,65 öğrenci “kararsız”, 34 öğrencinin “katılmıyorum”, 14 öğrencininse “kesinlikle katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. “Kullandığım sosyal ağların, arkadaşlarımla aramdaki günlük iletişimi olumlu yönde etkilediğini düşünüyorum.” Verilen yanıtlara baktığımızda öğrencilerin sosyal ağlarda birbirleriyle görüşmeleri, üniversite ortamındaki ilişkileri pozitif yönde etkilediği varsayılabilir. “Sosyal ağlarda, fakülte/üniversite ile ilgili etkinliklere davet edirim/arkadaşlarımı davet ederim.” Maddesine 250 öğrenci “katılıyorum”, 88 öğrenci “kesinlikle katılıyorum”,83 öğrenci “kararsızım yanıtını vermiştir.

Son olarak e- öğrenme TKM Faktörleri ve sosyal ağları e-öğrenme amaçlı kullanım ve etkileşime girme ölçeği arasındaki korelasyon değerlerine bakılmıştır.

- Algılanan fayda ve sosyal ağları e- öğrenme amaçlı kullanım ve etkileşim ölçeği ortalaması arasındaki korelasyon değeri 0.471 çıkmıştır. Pozitif yönde ve orta düzeyde bir korelasyon değeridir.

-Algılanan kullanım kolaylığı ve sosyal ağları e- öğrenme amaçlı kullanım ve etkileşim ölçeği ortalaması arasındaki korelasyon değeri 0.441 çıkmıştır. Pozitif yönde ve orta düzeyde bir korelasyon değeridir.

-Tutum ve sosyal ağları e- öğrenme amaçlı kullanım ve etkileşim ölçeği ortalaması arasındaki korelasyon değeri 0.553 çıkmıştır. Pozitif yönde ve orta düzeyde bir korelasyon değeridir.-Algılanan niyet ve sosyal ağları e- öğrenme amaçlı kullanım ve etkileşim ölçeği ortalaması arasındaki korelasyon değeri 0.541 çıkmıştır. Pozitif yönde ve orta düzeyde bir korelasyon değeridir.

Yaptığımızı bu korelasyonlardan şu çıkarımı yapabiliriz: E-öğrenmeyi teknoloji kabul modelindeki faktörlere olumlu yanıt veren öğrenciler, sosyal ağları da e- öğrenme amaçlı kullanırlar ve etkileşime girerler.

5. SONUÇ

Bilişim teknolojilerindeki gelişmeler, hayatımızın her alanında değişim ve dönüşümler yaşanmasını sağlamaktadır. Bilgi çağında yaşayan günümüz bireyleri, istedikleri bilgiye ulaşma, paylaşma ve üretme bakımından avantaj sahibi olmuşlardır. Bilgisayar ve internet teknolojilerinin yaygınlaşmasıyla birlikte daha çok kişiye, daha hızlı ve daha kolay bilgi iletimi ve paylaşımı gerçekleştirmektedir. Fiziksel bir sınıf ortamında bulunma zorunluluğunu ortadan kaldıran e- öğrenme ortamları, zaman ve mekandan bağımsız öğrenme fırsatını öğrencilere sunmaktadır.

Bilgiye ulaşım kolaylaşmış, fakat her kullanıcının içerik paylaşıp, bilgi üretebilmesi, bilgi kirliliğine yol açmaktadır. E- öğrenme ortamları bilgi kirliliğini büyük ölçüde azaltmaktadır. E- öğrenme ortamları eğitmenin de bulunduğu ortamlar olduğu takdirde, ortamda paylaşılan bilgiler eğitim amaçlı ve gereksiz bilgiden olabildiğince arındırılmış olmaktadır. E- öğrenme ortamları eğitici içeriğin paylaşımı ve içeriğin yorumlanmasını sağlar. E- öğrenme ortamları bireysel farklılıkları ortadan kaldırır, yaşam boyu öğrenme fırsatını tüm bireylere sunmaktadır. Bireylerin eğitim ve öğrenme yaş sınırı ortadan kalkmış, kişisel ve mesleki gelişim için öğrenmeye devam edilmesi sağlanmıştır.

Eğitim içeriğinin, kitaplardan e- öğrenme ortamlarına aktarılmasıyla, öğrenme ortamlarındaki verilerin, ses, video, animasyon ve simülasyonlarla aktarılması öğrenme kalıcılığını artırmıştır. İnternet bağlantısının sürekliliği ve hızı özellikle eşzamanlı etkileşim sağlayan ve çoklu ortam barındıran içerikleri sunan çalışmalarda, oldukça önem kazanmaktadır. Bu açıdan internet altyapısının uygulama öncesinde göz önünde bulundurulması önerilmektedir. Basit arayüzler, anlaşılır bir e- öğrenme ortam tasarımıyla öğrencilerin arayüzle etkileşimi artar, içeriği algılamaları kolaylaştırır.

Araştırmanın sonucu bölümündeki analiz değerlendirmeleri incelendiğinde öğrencilerin e- öğrenme bakış açılarının olumlu yönde olduğunu görmekteyiz. E- öğrenmeye yönelik bakış açıları Teknoloji Kabul modeliyle ölçülmüştür. Anlamlı ve önemli olan sonuçları ele alırsak, lisansüstü öğrencilerin e- öğrenmeye katılma isteklerinin lisans öğrencilerine göre daha fazla olduğunu görmekteyiz. Devlet üniversitesine giden öğrencilerin, vakıf üniversite öğrencilerine göre e- öğrenmeye yönelik tutumları daha olumludur. E-

öğrenme ortamlarının kullanımının kolay olduğunu düşünen öğrenciler mühendislik fakültesi öğrencileridir. Eğitim fakültesi öğrencilerinin e- öğrenmeye yönelik tutumu ise diğer fakülte öğrencilerine göre daha olumludur. Sosyal ağlara üye olan öğrenciler, olmayanlara göre e- öğrenmeyi daha faydalı ve kullanımını kolay buluyor. Korelasyon ve regresyon değerlerine baktığımızda teknoloji kabul modelinin hipotezlerinin doğrulandığını görmekteyiz.

Sosyal ağları e- öğrenme aracı olarak ne derece kullanıldığı ve etkileşime ne düzeyde girildiğini ölçen sorular değerlendirdiğimizde, eğitim fakültesi öğrencilerinin sosyal ağları, e- öğrenme amaçlı etkileşime daha fazla girdiklerini görmekteyiz. İkinci sırada iletişim fakültesi öğrencileri gelirken, üçüncü sırada mühendislik fakültesi öğrencileri yer almaktadır. Facebook kullanan öğrenciler, kullanmayanlara göre daha aktif sosyal ağları e- öğrenme amaçlı kullanmaktadırlar. Burdan sosyal ağları e- öğrenme amaçlı kullananların çoğunlukla Facebook kullanıcıları olduğunu varsayabiliriz. Öğrenciler, genel olarak, sosyal ağlardaki etkileşim düzeyini ölçen sorulara olumlu yanıtlar vermişlerdir. Son olarak e- öğrenme bakış açısı ve sosyal ağları e- öğrenme aracı olarak kullanım arasında olumlu bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin, e- öğrenme hakkında bilgi sahibi olduğunu ve e- öğrenme teknolojisine yönelik, algılarının olumlu yönde olduğunu görmekteyiz. Sosyal ağları e- öğrenme amaçlı kullandığını ve etkileşime girdikleri de sonuçlar arasındadır. Araştırmanın değerlendirilmesi kısmında baktığımızda, e- öğrenmenin Teknoloji Kabul Modeline göre incelendiğini görmekteyiz. Öğrencilerinin e- öğrenme TKM faktörlerine verdikleri cevaplar ve sosyal ağları, e- öğrenme amaçlı kullanıp, etkileşime girme düzeyleri arasında olumlu korelasyon ilişkileri olduğu sonucuna ulaştığımızı ifade edebiliriz.

E- öğrenme, eğitim anlayışında bir değişimi temsil etmektedir. Bugün e- öğrenme bireylerin kendilerini sürekli geliştirebileceği ortamlar sağlamaktadır. Enformasyon bakımından zenginleştirilmiş içerik, bellekte kalıcı olarak tasarlanan arayüzler, öğrenen- öğrenen ve eğitmen- öğrenen etkileşimini hızlı ve kolay bir şekilde gerçekleşmesini sağlayan e- öğrenme ortamları, gelecekte daha da fazla kullanılacaktır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Atabek, Ü. (2005) **İletişim Teknolojileri ve Yerel Medya İçin Olanaklar**, İletişim Vakfı Yayınları.
- Basque, J. , Rochelau, J. Winer, L. (1998), (2007) **Une approche pédagogique pour l'école informatisée, École informatisée Clés en main du Québec**, Aktaran: Firdevs Güneş, **Yapılandırıcı Yaklaşımla Sınıf Yönetimi**, Nobel Yayın dağıtım, Ankara.
- Baturay,M. &Türel,Y. (2013) **Çevrimiçi Uzaktan Eğitimcilerin Eğitimi:E-Öğrenmenin Yükselişi ile Beliren İhtiyaç**,Gülsüm Eby, Gonca Telli Yamamoto ve Uğur Demiray (Eds.), Türkiye'de e-öğrenme gelişmeler ve uygulamalar – III.
- Binark, M. (2007) **Yeni Medya Çalışmaları**, Dipnot Yayınları, Ankara.
- Büyükoztürk, Ş.(2013) **Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı**, 18.baskı, Pegem Akademi, Ankara
- Demiray,U.(1999) Açıköğretim Fakültesi Mezunlarının Sektördeki Konumları.
- Demirci, B. B., Yamamoto, G. T. &Demiray, U.(2011) **Türkiye'de e-öğrenme gelişmeler ve uygulamalar – II**, , Eskişehir.
- Demirel, Ö.(2012) **Öğretim İlke ve Yöntemleri Öğretme Sanatı**, 19. Baskı, Pegem Akademi.
- Deperlioğlu,Ö., Ergün, E. ve Köse,U.(2010).**E-öğrenme Sistemlerinde Verimlilik Artırımının Gözlenmesi**, Afyon Kocatepe Üniversitesi örneği, **Türkiye'de e-öğrenme: Gelişmeler ve Uygulamalar**, G.T. Yamamoto, U. Demiray ve M. Kesim (Derl.), Cem Web Ofset, Ankara.
- Dikbaş, E. (2006) **Öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumlarının incelenmesi**, İzmir.
- Doğan, E.(2002) **Eğitimde Küreselleşme** , Eğitim Araştırmaları.
- Duman, B.(2008) **Öğrenme- Öğretme Kuramları ve Süreç Temelli Öğretim**, 2.baskı, Anı yayıncılık, Ankara.
- Eby, G. , Yamamoto,G. T. ve Demiray, U.(2012) **Türkiye'de e-öğrenme gelişmeler ve uygulamalar – III**, Eskişehir.
- Ergun, M. **“Öğrenmenin Kuramsal Temelleri”**,

- Geray, H.(2003) **İletişim ve Teknoloji-Uluslar arası Birikim Düzeninde Yeni Medya Politikaları**, Ütopya Yayınları, Ankara.
- Gülbahar, Y.(2009) **E-öğrenme**, Pegem Akademi Yayınları.
- Güneş,F.(2007) **Yapılandırıcı Yaklaşımla Sınıf Yönetimi**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, s.7.
- Holmbeg, B. (1995), **He sphere of distance education theory revisited**, (ERIC Document Reproduction Service No. ED386578). Aktaran: Yasemin Gülbahar, **e-öğrenme**, Pegem Akademi.
- Jones, S. (2003), **Encyclopedia of New Media: An Essential Reference to Communication and Technology**, Sage Publications, Inc. New York: TheMoschovitis Group.
- Kağıtçıbaşı,Ç. (2005)**Yeni İnsan ve İnsanlar**, Evrim Yayınları, İstanbul.
- Kalaycı, Ş.**SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri**, 5. Baskı, Asil Yayın Dağıtım.
- Kesim,M.(1985) **İletişim Teknolojisindeki Yeni Gelişmelerden Teletext ve Viewdata'nın Uzaktan Eğitimde Kullanılması**, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Lievrouw, L. & Livingstone, S. (2002) **Handbook of New Media: Social Shaping and Social Consequences**. Sage
- Moore, M. G. (1993) **Three types of interaction. Distance education: New perspectives** (Ed: K. Harry, M. John, ve D. Keegan). London: Routledge.
- NASH, K.M. (2009) **Social Media in the workplace: New Technology, old Problems**, Employment Law.
- Özçağlayan,M.**Yeni İletişim Teknolojileri ve Değişim**, Alfa Yayınevi.
- Preece, J. ,Rogers, Y. , Sharp, H. , Benyon, D. , Holland, S & Carey, T. (1994). **Human-Computer Interaction**. Addison-Wesley.
- Püsküllüoğlu, A.(1995) **Türkçe Sözlük**,Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Rogers, E.M. , Frederick, M. & Rice, R.E. (1998) **Research Methods and the New Media**: The Free Press.
- Simonson, M. R. , S.E. Smaldino, M. Albright, ve S. Zvacek, (2003). **Teaching and Learning at a Distance: Foundations of Distance Education** (2. Baskı). USA: Pentice Hall. Aktaran:Yasemin Gülbahar, **E-öğrenme**, Pegem Akademi Yayınları, 2009.
- Tahir, E. R. , (2001) **“Eğitimde Bilgisayar Teknolojisi”**, Kanyılmaz Matbaacılık, İzmir.

- Törenli, N, (2005) **Yeni Medya, Yeni İletişim Ortamı**, Bilim ve Sanat, Ankara.
- Tural, N. 2004 “**Küreselleşme ve Üniversiteler**”,Kök Yayıncılık, Ankara
- Türkiye Bilişim Vakfı. **Uzaktan Öğretim Klavuzu**, 2003
- Yamamoto, G.T. , Demiray, U. & Kesim, M. (2010) “**Türkiye’de E-öğrenme: Gelişmeler ve Uygulamalar**” Ankara: Cem Web Ofset.
- Yanpar, T. & Yıldırım, S. (1999)**Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Yıldız, R. , Sünbül, A. M. , Halis, İ. & Koç, M. (2002) **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**, Ankara.

Sürelî Yayınlar

- Akın, M. H. (2009) **Siyasal Toplumsallaşma Sürecinde Gençlik-Teorik ve Uygulamalı Bir Çalışma**, *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*.
- Çakır, R. & Yükseltürk, E. (2010) **Bilgi Toplumu Olma Yolunda Öğrenen Organizasyonlar**, Bilgi Yönetimi ve e-öğrenme Üzerine Teorik Bir Çözümleme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(2).
- Çalık, T. & Sezgin, F. **Küreselleşme, Bilgi Toplumu ve Eğitim**, *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*. Sayı: 13.
- Dilmen, N. E. (2007) **Yeni Medya kavramı çerçevesinde İnternet günlükleri-Bloglar ve Gazeteciliğe Yansımaları**, Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi, sayı 12.
- Hillman, D.C., Willis, D.J. Gunawerdena, ve C.N. Learner-Interface Interaction in Distance Education: An Extension of Contemporary Models and Strategies for Practitioners. *The American Journal of Distance Education*. 8.2, 1994.
- Vural, Z. , Beril, A. & Bat, M. **Yeni bir iletişim ortamı olarak sosyal medya**: Ege üniversitesi iletişim fakültesine yönelik bir araştırma. *Journal of Yasar University*, 2010.
- Yılmaz, K. ve Horzum, M. (2005) **Küreselleşme, Bilgi Teknolojileri ve Üniversite**, *Eğitim fakültesi Dergisi*, cilt 6 Sayı: 10.

Tezler

- Bahçekapılı, E. (2010) Eş zamanlı Çevrimiçi Bir Öğrenme Tasarımı, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.
- Bostan, B. (2007) Sanal Gerçeklikte Etkileşim, Doktora Tezi, İstanbul.
- Bükücü, Ç. C. (2010) Üniversite Öğretim Elemanlarının E-Öğrenmeye Yönelik Hazır Bulunuşluk Düzeyleri, Bahçeşehir Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Çakır, A. (2009) Yeni İletişim Ortamlarıyla Değişen Gazeteler ve Gazetecilik Anlayışı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Çakmak, B. (2012) Yeni İletişim Ortamlarının Sosyalleşme Üzerindeki Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Çelik, B. (2011) Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyo-Ekonomik Aile Yapılarının e- Öğrenmeye Yansımaları, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Çevikel, T. (2010) Web 2.0, Bloglar ve Gazetecilik: Türkçe Polilik Blogların Profesyonel Medya ve Gazetecilikle İlişkisi, Doktora Tezi, İstanbul.
- Göksal, E. (2008) Çevrimiçi öğrenenlerin sözsüz iletişim unsurlarını kullanma sıklıkları ve topluluk olma duyguları arasındaki etkileşim, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.
- Gürkan, S. (2012) Açık ve Uzaktan Öğrenmede Etkileşim Aracı Olarak Web 2.0 Teknolojilerinin Kullanımı: Kurumsal Bir Sosyal Ağ Sitesinin Özelliklerinin Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.
- Meriç, B. (2010) İnternet Üzerindeki Paylaşım Sitelerinin ve Blogların Tüketici Davranışları Üzerine Etkisi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi,.
- Özcan, F. F. (2012) Yeni Medya ve Dijital Aktivizm, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Soydan, Ş. (2011) e- öğrenme Araçlarının Etkinliği ve Bilişüstü Beceri Yaklaşımı Uygulaması, Doktora Tezi, İstanbul.
- Şimşek, M. S. Sosyal Medyanın Tüketici Davranışlarına Etkileri: Türkiye'deki Sosyal Medya Kullanıcıları Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Karaman 2012
- Uğurlu, E. G. (2010) Yeni İletişim Teknolojilerinde Etkileşimlilik ve İletişim Fakültesi Öğrencilerinin Etkileşimli İletişim Ortamları Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi, Doktora Tezi, Eskişehir

İnternet

Aktolga, M. “Öğrenmek Nedir Nasıl Öğreniyoruz? Neden Öğreniyoruz?”,[http:// www. aktolga.de/t6.pdf](http://www.aktolga.de/t6.pdf). Erişim Tarihi: 13.10. 2014

Ally, M. (2008). Foundations of Educational Theory for Online Learning. In Anderson, The Theory and Practice of Online Learning, (2. baskı) AU. Press: Athabasca University([http://cde. Athabasca.ca/online_ book/pdf/TPOL_book.pdf](http://cde.athabasca.ca/online_book/pdf/TPOL_book.pdf) Erişim Tarihi: 11.04.2013.

Anderson, T. & Garrison, D. R. Learning in a networked world: new roles and responsibilities, *Distance Learners in Higher Education: Institutional responses for quality outcomes*. (Ed: C. Gibson) Madison: Atwood, 1998, s. 97-112. http://auspace.athabasca.ca:8080/bitstream/2149/801/1/learning_in_a.pdf?origin=publication_detail Erişim Tarihi: 04.12.2014.

Anil Aggarwal, (2000) Web-Based Learning and Teaching Technologies: Opportunities and Challenges, Hershey-USA: Idea Group Publishing,. Web Sayfası: <https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=qNt23VSM5OsC&oi=fnd&pg=PP1&dq=anil+agarwal+web+based+learning&ots=zitby-g4No&sig=MiHYgVdKrXkrTjo2UWG9g5yWlaQ#v=onepage&q=anil%20agarwal%20web%20based%20learning&f=false> Erişim Tarihi:25. 11.2014.

Başar, H. “ÖnyargısızveEzbersiz Eğitim”. [http://yunus.hacettepe.edu.tr/~alerbas /yazilar/Ezbersiz%20Egitim.doc](http://yunus.hacettepe.edu.tr/~alerbas/yazilar/Ezbersiz%20Egitim.doc)Erişim Tarihi: 05.06.2014

Başar, H. <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~alerbas/> Erişim Tarihi: 07.07. 2014

Bensghir, K. E- dönüşüm ve E- imza ve Uygulamaları, T. http://bidb.beun.edu.tr/wp-content/uploads/2011/11/BENSGHIR_EIMZA_Kasim-2011.pdf. Erişim Tarihi: 06.04.2015.

Boyd, D. M. & Ellison, N. B. (2007) “Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship”, Journal of Computer-Mediated Communication. Web Adresi: http://www.researchgate.net/profile/Nicole_Ellison/publication/259823204_Social_network_sites_Definition_history_and_scholarship/links/541354060cf2bb7347db216a.pdf Erişim Tarihi: 13.09.2014

Bozarth, J. (2010) Social Media For Trainers, San Francisco: Pfeiffer Publish, Web Adresi: <https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=xiWi4fuOOl0C&oi=fnd&pg=PR11&dq=Bozarth,+J.+%282010%29+Social+Media+For+Trainers,&ots=KLxo7J866T&sig=sUQtaiVaipLYiTpRJKLIX81CykQ#v=onepage&q=Bozarth%2C%20J.%20%282010%29%20Social%20Media%20For%20Trainers%2C&f=false> Erişim Tarihi: 16.09.2014

Bozkurt, A. Açık ve Uzaktan Eğitim: Web 2.0 ve Sosyal Ağların Etkileri, MEM, Eskişehir 2013. (http://www.academia.edu/2536910/Açık_ve_Uzaktan_Öğretim_Web_2.0_ve_Sosyal_Ağların_Etkileri) Erişim Tarihi: 08.01.2015.

Büyüksener, E. “Türkiye’de Sosyal Ağların Yeri ve Sosyal Medyaya Bakış”, <http://www.hayalakademisi.com>. Erişim Tarihi: 05.09.2014.

Crossing, I. What is Social Media?, 2008 Erişim Tarihi: 05. 21.2014

Çağlayan, O. E-Öğrenimin Gelisimi ve Türkiye’deki Durumu, 2006. http://www.bilgiyonetimi.org/cm/pages/mkl_gos.php?nt=620 Erişim Tarihi: 12.06.2013

Çetiner, T. E- Dönüşümde Türkiye Nerede? Uluslar Arası Ekonomik Sorunlar, s. 40. Web sitesi: <http://www.mfa.gov.tr/data/Kutuphane/yayinlar/EkonomikSorunlarDergisi/sayi31/Turan.pdf> Erişim Tarihi: 06.05.2015

Davis, F.D. (1989) “Perceived Usefulness, Perceived Ease of use, and User Acceptance of Information Technology”, MIS Quarterly, S. 13 (3). Web Adresi: http://www.jstor.org/stable/249008?seq=1#page_scan_tab_contents Erişim Tarihi: 04.11.2013

Duffy, P. (2008) “Engaging the youtube google-eyed generation: strategies for using web 2.0 in teaching and learning”, *Electronic Journal of e-Learning*, 6(2). Web Adresi:

http://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CBsQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.ejel.org%2Fissue%2Fdownload.html%3FidArticle%3D64&ei=DJFYVefWMKTKyAPn9YGICA&usg=AFQjCNHE7fKWm5MOgZ26_GPQ-2JULcTRRQ&bvm=bv.93564037,d.bGQ Erişim Tarihi: 18.09.2014

e-dönüşüm nedir? <http://arsiv.ntv.com.tr/news/191993.asp> Erişim Tarihi: 06.04.2015.

Ergün, M. Öğrenmenin Kuramsal Temelleri, (<http://www.egitim.aku.edu.tr/kuramsal.htm>) Erişim Tarihi: 12.11.2013

Fishbein, M ,I. Ajzen, Belief, (1975) Attitude, Intention, and Behavior: An Introduction to Theory and Research, Reading, MA: Addison-Wesley. Web Adresi:

<http://home.comcast.net/~icek.aizen/book/preface.pdf> Erişim Tarihi: 17.03.2015

Gabriela Grosseck, (2009) To use or not to use web 2. 0 in higher education? World Conference on Educational Sciences, *procedia social and behavioral sciences*. Web Adresi: http://www.researchgate.net/profile/Gabriela_Grosseck/publication/234144800_To_use_or_not_to_use_web_2.0_in_higher_education/links/0deec52c7ce7183c43000000.pdf Erişim Tarihi: 26.11.2014

Gabriela Grosseck, Carmen Holotescu, (2008) Can we use twitter for educational activities?, The 4rd International Scientific Conference eLearning and Software for Education Bucharest, April 17-18. Web Adresi: <https://adlunap.ro/else/papers/015.-697.1.Grosseck%20Gabriela-Can%20we%20use.pdf> Erişim Tarihi: 29.09.2014

Genç, S. Z. & Eryaman, M. Y. Değişen değerler ve yeni eğitim paradigması. *Sosyal Bilimler Dergisi*. s. 90-101 (<http://test.aku.edu.tr/AKU/DosyaYonetimi/SOSYALBILENS/makale/c9s1m6.pdf>) Erişim Tarihi: 19.01.2015

Genç, Z. Web 2.0 Yeniliklerinin Eğitimde Kullanımı: Bir Facebook Eğitim Uygulama Örneği, *Akademik Bilişim*, 2010, 10–12 Şubat 2010, Alınan yer : <http://ab.org.tr/ab10/ozet/180.html>. Erişim Tarihi: 21.01.2014

<http://forum.nedir.com/#ixzz3ZvpCJlp8>Erişim Tarihi: 23.09.2014

<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x/pdf> Erişim Tarihi: 17.11.2013

http://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0nternet_forumuErişim Tarihi: 23.11.2014

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Blog>Erişim Tarihi: 01.11.2014

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Vikipedi>Erişim Tarihi: 07.11.2014

<http://www.aged.tamu.edu/research/readings/Distance/1997MooreTransDistance.pdf> Erişim Tarihi: 05.12.2013

Kayri, M. & Gökdaş, İ. “E-Öğrenme ve Türkiye Açısından Sorunlar, Çözüm Önerileri”, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, *Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:II, Sayı:II, (http://efdergi.yyu.edu.tr/makaleler/cilt_II/ozetler /ig_mkayri.htm). Erişim Tarihi: 28. 06. 2014

Kerlov, I. , V. & Rosebush, j. (1986) *Computer Graphics for Designers and Artists* (New York: Van Nostrand Reinhold Company. Aktaran: Manovich, L. *The Language of New Media*. Web Adresi: http://dss-edit.com/plu/Manovich-Lev_The_Language_of_the_New_Media.pdf Erişim Tarihi: 02.11.2013

Kobak, K. & Biçer, S. Facebook Sosyal Paylaşım Sitesinin Kullanım Nedenleri, 8 th International Education Technology Conference (pp. 567-571), 6-9 Mayıs 2008 Alınan yer: [http:// ietc2008.home.anadolu.edu.tr/ietc2008/105.doc](http://ietc2008.home.anadolu.edu.tr/ietc2008/105.doc) Erişim Tarihi: 28.07.2014

Köroğlu, O. İnsan Bilgisayar Etkileşimi Açısından Yeni İletişim Ortamları, 2012, *Online Academic Journal of Information Sayı 6Technology*http://www.ajit-e.org/?menu=pages&p=details_of_article&id=27Erişim Tarihi: 21.05.2014

Manovich, L. (2001), The Language of New Media Page 56. Web Adresi: http://dss-edit.com/plu/Manovich-Lev_The_Language_of_the_New_Media.pdf Erişim Tarihi: 18.08.2014

Mc Millan, S. J.(2006), Exploring Models of Interactivity from Multiple Research Traditions: Users, Documents and Systems, Aktaran: Lieverouw, L. A. ve S. Livingstone (Ed.). The Handbook of New Media içinde. Updated Student Edition. London: Sage Publications Ltd, 2006. Web Adresi: <http://polaris.gseis.ucla.edu/liievrou/liievrouwhbk2e.pdf> Erişim Tarihi: 15.11.2013

Moore, M. G. & Kearsley, G. (1996) Distance Education: A systems View. Wadsworth Publishing Company. Web Adresi: <http://isites.harvard.edu/fs/docs/icb.topic454495.files/moore.pdf> Erişim Tarihi: 16.05.2014

Moore, M. G. (1989) Three types of ineration. The American Journal Distance Education. Web Adresi: http://aris.teluq.quebec.ca/portals/598/t3_moore1989.pdf Erişim Tarihi: 13.05.2014

Moore, M. G. (1997) “Theory of transactional distance”. Web Adresi: [http://www.aged.tamu.edu/research/readings/Distance/1997 MooreTransDistance.pdf](http://www.aged.tamu.edu/research/readings/Distance/1997%20MooreTransDistance.pdf) Erişim Tarihi: 16.06.2013

O’Reilly, T. (2007) What is web 2.0: design patterns and business models for the next generation of software, Communications & Strategies, 65, 22.24. Web Adresi: http://papers.ssrn.com/sol3/Papers.cfm?abstract_id=1008839 Erişim Tarihi: 14.08.2014

Özarıslan, M., Kubat, B. & Bay, Ö. F. “Uzaktan Eğitim İçin Entegre Ofis Dersi’nin WEB Tabanlı İçeriğinin Geliştirilmesi ve Üretilmesi”, <http://ab.org.tr/ab07/bildiri/100.pdf> Erişim Tarihi: 01.12.2014

Özkan, B. & McKenzie, B (2008) Social Networking Tools for Teacher Education, In K. cFerrin et al. (Eds.), Proceedings of Society for Information Technology and Teacher

Education International Conference, s. 2772-2776. Chesapeake,VA: AACE. Web Adresi:
http://www.westga.edu/~bmckenzi/word/social_networking.pdf Erişim Tarihi: 25.11.2013

Rafaeli, S. “Interactivity: From Media to Communication”, Sage Annual Review of
Communication Research, Cilt. 16, 1998, 111.
<http://gsb.haifa.ac.il/~sheizaf/interactivity/>Erişim Tarihi: 12.11.2013

Ruth, T. Interactivity and Simulations in e- learning, Author:, <http://www.jelsim.org/resources/whitepaper.pdf>Erişim Tarihi: 08.11.2014

Sharp J. H. ve J.B. Huett, (2006) Importance of Learner-Learner Interaction in Distance
Education, Information Systems Education Journal. 4.46. Web Adresi:
http://www.researchgate.net/profile/Jason_Sharp4/publication/228849911_Importance_of_learner-learner_interaction_in_distance_education/links/00b7d52e815bd876cc000000.pdf Erişim
Tarihi: 16.18.2013

Solis, B.“The Essential Guide to SocialMedia”, <http://www.onecaribbean.org/content/files/essentialGuidetoSocialMedia.pdf>.Erişim Tarihi: 26.11.2014

Thurmond, V.A & Wambach, K. (2004) Understanding Interactions in Distance Education: A
Review of the Literature, International Journal of Instructional Technology and Distance
Learning. 1. Web Adresi: http://itdl.org/journal/Jan_04/Jan_04.pdf#page=17 Erişim Tarihi:
13.12.2014

Ünsal, H. “Web Destekli Eğitim, Elektronik Öğrenme Ve Web Destekli Öğretim
Programlarındaki Çeşitli Ders Modelleri” http://www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2004_cilt2/sayi_3/375-388.pdf Erişim Tarihi: 16.10.2014

Walther, J. B. (1995) Relational aspects of computer mediated communication: Experimental
observations over time, Organization Science, 6. Web Adresi:
<http://pubsonline.informs.org/doi/abs/10.1287/orsc.6.2.186> Erişim Tarihi: 26.11.2014

www.istatikanaliz.comErişim Tarihi:15.10.2013

Konferans Bildirileri

Çivici, T. &S. Kale, (2007)“**Mimari Tasarım Bürolarında Bilişim Teknolojilerinin Kullanımını Etkileyen Faktörler: Bir Yapısal Denklem Modeli**”, 4. İnşaat Yönetimi Kongresi Bildiriler Kitabı.

EKLER

EK-1 ANKET ÇALIŞMASI

Değerli öğrenciler,

Bu anket Marmara Üniversitesi Bilişim Bilim Dalında, E-öğrenmeyi teknoloji kabul modelini esas alarak inceleyen ve sosyal ağların e- öğrenmede etkileşim amaçlı ne düzeyde kullanıldığını araştıran bir yüksek lisans tezine aittir. İstenilen bilgiler sadece araştırma amacı ile kullanılacaktır. Anketimize vereceğiniz samimi cevaplarla katkıda bulunmanızı bekliyoruz. Katılımınız için teşekkür ederiz.

1. Cinsiyetiniz: Kadın Erkek

2. Yaş: 17-22 23-28 29-34 35 ve üstü

3. Eğitim Türü: Örgün Uzaktan

4. Üniversite: Devlet Vakıf

5. Eğitim Durumunuz: Lisans Lisansüstü

6. Fakülteniz: İletişim Fakültesi Hukuk Fakültesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Eğitim Fakültesi

Mühendislik Fakültesi

7. (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)

Oyun

Radyo-TV-Gazete

Alışveriş

Sosyal Paylaşım (Facebook, Twitter,..vb.)

Ödev yapma

İletişim

Öğrenme / Araştırma

8. Günlük bilgisayar kullanım saatiniz?

1-3 saat 3-5 saat 5-7 saat 7 saatten fazla

9. Sosyal ağ sitelerine üyeliğiniz var mı?

Evet Hayır (Hayırsa, 10.sorudan devam ediniz.)

10. Üye olduğunuz sosyal ağ sitelerini işaretleyiniz?

Facebook MySpace Twitter Flickr Instagram

11. Üye olduğunuz sosyal ağ sitelerine giriş sıklığınız nedir?

Her gün 3-4 günde bir Haftada bir Nadiren

12. Üye olduğunuz sosyal ağ sitelerinde en fazla kullandığınız uygulamalar nelerdir? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

Profil oluşturma yorum yapma

Takipçi/hayran olma

Profil değişiklikleri ile ilgili

Sayfa veya grup oluşturma

Arkadaşlarının profillerini takip etme

Kişi ya da grup arama

Fotoğraf paylaşma

Video veya dosya paylaşma

İlgi alanlarımdaki gruplara

üye olma

Özel mesajlaşma ekleme

Arkadaş edinme

Uygulama (oyun, fal vb.)

13. En sık kullandığınız sosyal paylaşım ağında sizinle bağlantılı olan arkadaş sayınız.

- 0- 100 101-200 201- 300 301-400 401 ve üzeri

14. Herhangi bir sosyal sitesine üye değilseniz, nedenini seçiniz?

- Zaman kaybı olduğunu düşünüyorum.
 Güvenilir bulmuyorum.
 Sosyal ağların, insanları asosyalleştirdiğini düşünüyorum.
 Yararlı bulmuyorum.

1. E-öğrenmeyle yönelik tutum sorgulanması

Elektronik Öğrenme (E-öğrenme): İnternet üzerinden, bireyin kendi kendine öğrenmesiyle gerçekleşen, bilgiye ulaşmada zaman mekan sınırı tanımayan, eş-zamanlı ya da eş-zamansız olarak diğer öğrenenler ve öğretenlerle iletişim kurulan, bilgisayar teknolojisinin sağladığı görsel ve işitsel tepkiler ile iletişim kurulabilen bir öğrenme türüdür. İnternet destekli eğitim ve bilgisayar destekli uzaktan eğitim, e-öğrenmeye örnektir.

No	İfadeleri okuduktan sonra, ne derecede katıldığınızı ya da katılmadığınızı kâğıt üzerinde ayrılan yere işaretleyiniz. Her bir ifadeyi okuduktan sonra görüşünüzü derecelendirerek, aklınıza ilk geleni işaretleyiniz. Lütfen işaretsiz ifade bırakmayınız.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
15	E- öğrenmenin öğrenci - öğrenci arasındaki etkileşimi artıracaklarını düşünüyorum.					
16	E-öğrenme ortamları, derse giren öğretmenlerimle çevrimiçi ve eşzamanlı görüşebilme imkanı sağlar.					
17	E-öğrenme, öğrencilerin sanal ortamlarda sosyalleşmesini sağlar.					
18	E- öğrenme ortamlarında eğitim almayı öğrenmek kolaydır.					
19	E- öğrenme ortamlarının arayüzleri basit ve anlaşılırdır.					
20	E- öğrenme, yeni gelişen teknolojilerin öğrenimini kolaylaştırır.					
21	E- öğrenme, kitlelere ulaşmada önemli bir güçtür.					
22	E- öğrenmede içerik tasarımı (ses, görüntü, video,vb. eklentiler..) ilgimizi çekip, merak uyandırır.					
23	İçeriğe istenilen zamanda, tekrar tekrar erişme imkanı, e- öğrenmenin en önemli avantajlarından biridir.					
24	E-öğrenmede, görsel araçlar (animasyonlar ve simülasyonlar)					

- kullanılması konunun kalıcılığını artırır.
- 25 E- öğrenme ortamlarını arkadaşlarıma tavsiye ederim.
- 26 E-öğrenme ortamları, yeterli erişim imkanım olduğu sürece katılacağım bir platformdur.
- 27 Kayıt olmak istediğim eğitim programı, E-öğrenme ortamları üzerinden eğitim verirse programa katılmak isterim.
- 28 E-öğrenme ortamlarında, derse giren hocalarımla çevrimiçi ve eşzamanlı görüşebilirim.

***Sosyal ağlara üye olmayan öğrenciler, bu bölümde işaretleme yapmınız.**

2. E-öğrenme aracı olarak sosyal ağlara bakış ve etkileşimi ölçme.

No		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
29	İfadeleri okuduktan sonra, ne derecede katıldığınızı ya da katılmadığınızı kâğıt üzerinde ayrılan yere işaretleyiniz. Her bir ifadeyi okuduktan sonra görüşünüzü derecelendirerek, aklınıza ilk geleni işaretleyiniz. Lütfen işaretsiz ifade bırakmayınız.					
29	Sosyal ağlarda, fakülte/ bölüm ilgili güncel duyurulara/ haberlere kolayca erişebilirim.					
30	Sosyal ağlar üzerinde yer alan eğitimcilerin profillerini/paylaşımlarını takip ederim.					
31	Çalışmalarımı (ödev, proje çalışmalarımı) sosyal ağlarda, arkadaşlarımla paylaşıyorum.					
32	Sosyal ağlar, ilgi alanlarıma göre akademik paylaşım gruplarına katılabilme imkanı sağlar.					
33	Akademik danışmanlarım/derslerin eğitimleriyle sosyal ağlar üzerinden iletişime geçebilirim.					
34	Ders eğitimleriyle eşzamanlı çevrimiçi iletişim kurmayı isterim.					
35	Derslerle ilgili bulduğum video/ kütüphane linkleri/notları sosyal ağlarda paylaşıyorum.					

- 36 Arkadaşlarımla, eşzamanlı sosyal ağlarda iletişim kurmaktan memnunum.
- 37 Kullandığım sosyal ağ üzerinde kendime ait anlık durum/güncel bilgilerimi paylaşıyorum.
- 38 Sosyal bir ağ üzerinde yer alan arkadaşlarımla ders, fakülte.. vb. konular hakkında bilgi alışverişi yapabilirim.
- 39 Aklıma takılan soruları, sosyal ağlar üzerinden eğitmenlerime sorarım.
- 40 Sosyal ağlarda, eğitim amaçlı video/dosya paylaşabilirim
- 41 Kullandığım sosyal ağların, arkadaşlarımla aramdaki günlük iletişimi olumlu yönde etkilediğini düşünüyorum.
- 42 Sosyal ağlarda, fakülte ile ilgili etkinliklere davet edilirim/davet ederim.
- 43 Sosyal ağlarda, fakültemize ilişkin gruplara üye olmanın, grup içi paylaşımlara ulaşmamda kolaylık sağlar.
- 44 Sosyal ağlar popüler ortamlar olduğundan, eğitimci- öğrenen etkileşimini sağlamak için önemli bir araçtır.